

Täysistunto

Keskiviikko 18.12.2019 klo 10.00—1.00

3.5. Pääluokka 32 Työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonala

Puhemies Matti Vanhanen: Esitellään työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonala koskeva pääluokka 32.

Pääluokan yleiskeskusteluun varataan tässä vaiheessa 1 tunti.

Keskustelu

10.55 **Sami Savio ps** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Esittelen valtiovarainvaliokunnan mietinnön työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonala koskevan osuuden.

Pääluokan 32 määrärahat ovat noin 2,9 miljardia euroa. Työ- ja elinkeinotoimistojen toimintamenojen momentin 32.01.03 määrärahat ovat noin 197 miljoonaa. [Hälinää]

Puhemies Matti Vanhanen: Savio, odottakaa hetki, että saadaan sali hiljenemään. — Joo, jatkakaa.

Valiokunta pitää tärkeänä toimintamenojen lisäystä, jolla parannetaan yksilöllisiä palveluja ja yhteistyötä työnantajien kanssa. Saadun selvityksen mukaan työttömien määräaikaishaastattelut tehostavat palveluihin ohjautumista sekä edistävät aktivoitumista ja työllistymistä. Valiokunta katsoo, että haastatteluja tulisi kohdentaa nykyistä tarkemmin asiakkaan palvelutarve huomioiden. Valiokunta katsoo, että suunnitelluille työllisyyden kuntakokeiluille tulee varmistaa riittävät henkilöstöresurssit ja huomioida aiemmasta kuntakokeilusta saadut kokemukset. Valiokunta korostaa erityisesti selkeää työnjakoa kuntien ja TE-hallinnon välillä ja painottaa, että työnantajille tarjottavat työvoima- ja yrittäjyyspalvelut tulee pitää hyvällä tasolla.

Arvoisa puhemies! Kilpailu- ja kuluttajaviraston toimintamenoista momentilta 32.01.06 vähennetään HE 54/2019 vp toimeenpanoon varattu 650 000 euroa, koska esitystä ei ehditä käsitellä talousarvioesityksen vaatimassa aikataulussa.

Valiokunta lisää momentille 32.01.40 valtionavustukseen kestävää kasvupolitiikkaa edistäville toimijoille 300 000 euroa. Summasta osoitetaan Viexpon vientihankkeiden edistämiseen 150 000 euroa sekä Suomalais-ruotsalaisen kauppakamarin Ruotsiin suuntautuvan viennin edistämiseen 150 000 euroa.

Valiokunta myös lisää momentille 32.01.49 VTT Oy:n toiminnan valtionavustukseen 100 000 euroa kvanttietokoneen rahoituksen hankintaan.

Arvoisa puhemies! Luvun 32.20, Uudistuminen ja vähähiilisyys, määrärahoiksi esitetään noin 929 miljoonaa euroa. Valiokunta tukee kohti hiilineutraalia yhteiskuntaa siirtymistä edistäviä toimenpiteitä ja toteaa, että tarvittavien investointien suuren koon vuoksi tulisi rahoituksen osalta lisätä kansainvälistä ja EU-yhteistyötä. Valiokunta katsoo, että Suomen olisi mahdollista ottaa aktiivinen rooli liikkeellepanijana. Valiokunta myös soisi

Budjetin alikohta PTK 85/2019 vp

energiatehokkuuden kehittämisen saavan tulevaisuudessa enemmän painoarvoa ja panostuksia.

Momentille 32.20.40 tutkimus-, kehitys- ja innovaatiotoiminnan tukemiseen esitetään noin 298 miljoonaa euroa. Business Finlandin kautta jaettava tki-rahoitus kasvaa arviolta 49 miljoonaa euroa. Valiokunta pitää myönteisenä, että uudistumista ja elinkeinoelämän monipuolistumista tuetaan vahvistamalla kansainvälisesti kilpailukykyisten innovaatiokeskittymien ja ekosysteemien muodostumista Suomeen. Niissä on tärkeää olla mukana erikokoisia ja eri kasvuvaiheissa olevia yrityksiä, korkeakouluja ja tutkimuslaitoksia.

Arvoisa puhemies! Julkisten työvoima- ja yrityspalveluiden momentille 32.30.51 esitetään 273 miljoonaa euroa. Momentille sisältyvät palkkatuen määrärahat kasvavat ensi vuonna 10 miljoonaa euroa. Valiokunta kiinnittää erityistä huomiota siihen, että 55–64-vuotiaiden työllisyysaste on Suomessa Pohjoismaiden alhaisin. Valiokunta pitää myönteisenä, että palkkatukea on tarkoitus kohdentaa pitkään työttömänä olleille, osatyökykyisille ja ikääntyneille. Valiokunta korostaa, että palkkatukimäärärahat tulee jatkossa saada tehokkaampaan käyttöön ja että tuen vaikutuksista tarvitaan lisätietoa. Lisäksi valiokunta tukee työvoimakoulutusten kehittämistä yrityslähtöiseen suuntaan sekä näkee mahdollisuuksia esimerkiksi oppisopimusjärjestelmän tehokkaammassa ja joustavammassa käytössä.

Arvoisa puhemies! Valiokunta katsoo, että työperäisellä maahanmuutolla on kasvava merkitys työvoiman saatavuudelle, ja painottaa, että ulkomaalaistaustaiset opiskelijat ovat korkeasti koulutettua työvoimaa, joiden osaaminen tulisi ottaa Suomessa käyttöön. Valiokunta kannattaa toimenpiteitä, joilla opiskelijoiden kotimaisten kielten taitoa parannettaisiin jo opiskeluaikana ja luotaisiin kontakteja työelämään.

Arvoisa puhemies! Momentilla 32.50.03 maahanmuuttajien kotoutumisen ja työllistymisen edistämisen määrärahat nousevat 12,5 miljoonaan euroon. Valiokunta katsoo, että jo maassa olevien maahanmuuttajien työllistymiseen olisi kiinnitettävä erityistä huomiota. Valiokunta katsoo kotoutumiskoulutuksen olevan avainasemassa kielitaidon oppimisessa ja työllisyyden edistämisessä sekä painottaa kotouttamistoimenpiteiden vaikuttavuuden selvittämistä ja seuraamista.

Arvoisa puhemies! Tässä pääluokan 32 esittely lyhyesti.

Puhemies Matti Vanhanen: Nyt seuraa ministereiden Haatainen ja Lintilä puheenvuorot. Näiden aikana on mahdollisuus ottaa vastauspuheenvuoroja painamalla V-painiketta. Tämä tunti käydään sitten vastauspuheenvuorojen avulla.

11.01 Työministeri Tuula Haatainen: Arvoisa puhemies! Ensimmäiseksi haluan kiittää valtiovarainvaliokuntaa ja sen työ- ja elinkeinojaostoa hyvästä ja rakentavasta talousarvion valmistelusta. Valiokunta on mietinnössään nostanut esille tärkeitä työllisyyteen ja kotouttamiseen liittyviä havaintoja, kuten työperäisen maahanmuuton merkityksen työvoiman saatavuudelle, oleskelulupaprosessin hitauden, yksilöllisten palveluiden tarpeellisuuden ja vahvistamisen merkityksen, osatyökykyisen työllisyyden parantamisen, kotouttamiskoulutuksen tärkeyden sekä työllisyys- ja innovaatiopolitiikan tärkeän yhteyden. Nämä ovat kaikki tärkeitä teemoja. Hallitus panostaakin niin ensi vuonna kuin koko vaalikauden ajan kaikkiin näihin kokonaisuuksiin.

Hallituksen tavoitteena on mahdollistaa sosiaalisesti, taloudellisesti ja ekologisesti kestävä yhteiskunta. Vastuullani olevilla työllisyys-, kotouttamis- ja kilpailupolitiikan toimenpiteillä onkin merkittävä rooli näiden tavoitteiden saavuttamisessa. Vaikka tämä oma

Budjetin alikohta PTK 85/2019 vp

taipaleeni nyt työministerinä on vielä lyhyt, edeltäjäni työministeri Timo Harakan toimesta on puolen vuoden ajan tehty määrätietoisesti töitä kansakuntamme hyvinvoinnin eteen. Olemme päässeet hyvään vauhtiin uudistusten tiellä. Olemme sopineet useista työllisyyskehitystä parantavista toimenpiteistä. Lukuisat näistä pureutuvat juuri niihin tärkeisiin teemoihin, joita valtiovarainvaliokunta on mietinnössään nostanut esille. Lisäksi valmistelussa on lukuisa joukko uusia työllisyyttä parantavia toimenpiteitä. Talouskasvumme ja sitä kautta työllisyyskehityksemme on viime vuosina ollut hyvää. Vuonna 2020 työllisyysasteen arvioidaan olevan 73 prosenttia. Työttömyysasteen arvioidaan laskevan 6,3 prosenttiin. Viimeisimpien Suomen Pankin julkaisemien ennusteiden mukaan talouskasvu olisi vaimenemassa ja työttömyysasteen lasku pysähtyisi väliaikaisesti eikä työllisyys olennaisesti suhdanteiden mukana kasvaisi. Valtiovarainministeriön uusi ennuste puolestaan tulee ihan näinä hetkinä.

Hallitus on asettanut kunnianhimoisen 75 prosentin työllisyysasteen. Hallituksen aktiivisilla toimilla me lähestymme askel askeleelta tätä tavoitetta. Meidän on kyettävä aiempaa paremmin tarjoamaan yksilöllisiä palveluita, osallistamaan työmarkkinoille osatyökykyisiä, vaikeammin työllistyviä, nuoria, ikääntyviä ja maahanmuuttajataustaisia sekä huolehtimaan työperäisestä maahanmuutosta samaan aikaan. Tarvitsemme laajan kirjon toimenpiteitä, ja niiden pitää olla vaikuttavia. Vuoden 2020 talousarvioesitys sisältää riittävät määrärahanpaukset kaikkiin päättämisiimme uusiin työllisyyspolitiikan toimenpiteisiin. Julkisten työvoima- ja yrityspalveluiden määrärahat kohoavat 273 miljoonaan euroon, joka on 29 miljoonaa enemmän kuin kuluvan vuoden talousarviossa. Kokonaisuudessaan työllisyysmäärärahoilla arvioidaan saavutettavan noin 36 prosentin aktivointiaste.

Asiakaslähtöisyys ja yksilölliset palvelut ovat keskeisiä, kun tavoittelemme 75 prosentin työllisyysastetta. Siksi TE-toimistojen resurssien on oltava riittävällä tasolla. Vuonna 2020 toimistojen käyttöön ohjautuu yli 196 miljoonaa euroa, joka on 25 miljoonaa euroa enemmän kuin kuluvan vuoden talousarviossa. Rahoituksen kasvu mahdollistaa riittävät henkilöstöresurssit ja aiempaa yksilöllisemmät palvelut. Varmistamme myös sen, että kuntakokeilut on resursoitu riittävästi ja työnjako kuntien ja TE-toimistojen välillä on selkeä.

Osaavan työvoiman saatavuuden parantamiseksi ja työmarkkinoiden kohtaanto-ongelmien helpottamiseksi käynnistettävään kansainvälisen rekrytoinnin ohjelmaan panostamme ensi vuonna muun muassa lisäämällä Business Finlandin ja TE-toimistojen resursseja sekä vakiinnuttamalla Talent Hub -toimintamallin.

Työ- ja elinkeinoministeriö ja sisäministeriö ovat myös valmistelleet yhteistyössä työperäisen maahanmuuton hallinnon siirtämisen sisäministeriöstä työ- ja elinkeinoministeriöön. Siirto tapahtuu ensi vuoden alussa, ja onkin tärkeää, että eri ministeriöiden ja tähän kokonaisuuteen liittyvien toimijoiden välistä yhteistyötä pyritään nyt syventämään entisestään. Työllistyminen on tavoitteena myös kotouttamisen alusta alkaen. Onnistuneilla kotouttamistoimilla vastaamme kasvavaan työvoiman tarpeeseen. Kotouttamisen resursseja vahvistetaan merkittävästi. Maahanmuuttajien kotouttamisen ja työllistymisen edistämisen määrärahat ovat yli 12,5 miljoonaa euroa, joka on 11 miljoonaa euroa enemmän kuin kuluvan vuoden talousarviossa. Muutos on siten merkittävä ja mahdollistaa nyt kokonaisuuteen panostamisen aivan uudella tasolla. Lisäpanostuksia kohdennetaan muun muassa kuntien moniammatilliseen osaamiskeskustoimintaan, maahanmuuttajien ohjaus- ja neuvontapalveluihin sekä työelämän monimuotoisuusohjelman toteuttamiseen.

Toimivat markkinat ja kilpailullisuus luovat kasvua ja lisäävät tuottavuutta. Hallitusohjelman mukaisesti vahvistamme myös kilpailu- ja kuluttajapolitiikan resursseja. Kilpailu-

Budjetin alikohta PTK 85/2019 vp

ja kuluttajaviraston määrärahat vuoden 20 tasossa ovat 2 miljoonaa euroa enemmän kuin aiemmin, ja ne mahdollistavat uskottavan kilpailuvalvonnan vahvistamisen.

Lopuksi vielä lyhyesti muutamista valmistelussa olevista toimista. Työllisyyden ministeriöryhmä alatyöryhmineen jatkaa viime kesänä hyvin käynnistynyttä työtä. Kuntakoikeiluun on valittu 20 kuntaa jatkovalmisteluun. Uudistamme palkkatuen ja lisäämme sen käyttöä. Laitamme toimeen osatyökykyisten työkykyohjelman. Käynnistämme myös rekrytükokeilun vuoden 20 jälkipuoliskolla. Edistämme työvoiman ulkopuolella ja heikossa työmarkkina-asemassa olevien maahanmuuttajien työllistymistä laajentamalla maahanmuuttajien moniammatillisten osaamiskeskusten toimintaa, samoin panostamme lisää maahanmuuttajien ohjaus- ja neuvontapalvelupisteisiin. Osaavan työvoiman saatavuuden vahvistamiseksi ja työmarkkinoiden kohtaannon parantamiseksi käynnistämme laaja-alaisen kansainvälisen rekrytoinnin ohjelman. Lisäksi panostamme opetus- ja kulttuuriministeriön sekä työ- ja elinkeinoministeriön yhteistyönä nopeavaikutteisiin työllisyyttä edistäviin toimiin.

Arvoisa puhemies! Tässä tiivis katsaus vastuullani oleviin talousarvioasioihin.

Puhemies Matti Vanhanen: Kiitos. Pyydän myös ministereitä noudattamaan näitä aika-suosituksia.

11.08 Elinkeinoministeri Mika Lintilä: Arvoisa herra puhemies! Haluan myös omasta puolestani kiittää valtiovarainvaliokuntaa ja sen jaostoa hyvästä yhteistyöstä, ja kiitoksen sanan myös niistä lisämäärärahoista, joita valiokunta on mietinnössään osoittanut työ- ja elinkeinoministeriön pääluokkaan. Ne lisäyskohteet, Viexpon vientihankkeet, Suomalais-ruotsalaisen kauppakamarin Ruotsiin suuntautuvat vientihankkeet ja VTT:n kvanttietokoneen rahoituksen hankinta, ovat hyviä ja osuvia kohteita. Valiokunta on mietinnössään nostanut esille lukuisia kestävän kasvun kannalta tärkeitä teemoja, kuten ulkomaisten investointien tärkeyden, elinkeinorakenteen uudistamisen välttämättömyyden, siirtymisen kohti hiilineutraalia yhteiskuntaa ja innovaatiotoiminnan tärkeyden.

Hallitusohjelma perustuu kestävän kasvun tavoitteisiin. Tämä edellyttää elinkeinoelämän uudistumista, kasvua ja vahvaa kansainvälistymistä. Kuten hyvin tiedämme, olemme saaneet nauttia varsin hyvistä talouskasvun vuosista. Näkymät tuleville vuosille eivät valitettavasti ole niin valoisat kuin mihin olemme totuneet. Talouskasvun arvioidaankin jäävän ensi vuonna prosentin tuntumaan, mitä vahvistaa juuri julkistettu VM:n ennuste. Olemme aina saavuttaneet parhaat tulokset yhdessä toimien joka puolella Suomea. Siksi onkin nyt erityisen tärkeää puhalttaa yhteen hiileen ja huolehtia siitä, että yhteiskuntamme rattaat jatkavat pyörimistään. Me kaikki hyödynemme siitä. Turha vastakkainasettelu ja riitely eivät ole Suomen ja sen kansalaisten etu. Meillä on paljon vahvuuksia, minkä johdosta voimme menestyä kansainvälisen osaamisen ja innovaatioiden kärkimaana. Olemme pystyneet takaamaan yrityksille ja muille toimijoille ennustettavan ja vakaan toimintaympäristön, joka mahdollistaa hyvän pohjan uusille kasvuaihioille, ja tähän meidän tulee pystyä myös jatkossa.

Hallitus on päättänyt lukuisista uudistuksista, jotka ruokkivat positiivista talouskasvua. Tekemämme valinnat ja lisäpanostukset näkyvät vuoden 2020 budjetissa. Panostamme kansainvälistymiseen sekä tutkimus-, kehitys- ja innovaatiotoimintaan. Business Finland on työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonalalla keskeinen toimija yritysten uudistumisen, kasvun ja kansainvälistymisen polulla. Lisäämme Business Finlandin avustusmuotois-

Budjetin alikohta PTK 85/2019 vp

ta rahoitusta kuluvan vuoden talousarvioon verrattuna 70 miljoonalla eurolla. Tavoitteena on askeltaa kohti 4 prosentin bkt-tavoitetta viime vuosiin jatkuneen laskun vastapainoksi.

Yrittäjyyden edellytyksistä meidän on huolehdittava. Yrittäjyydellä on keskeinen rooli kasvutavoitteissamme. Meidän on huolehdittava siitä, että yrityksillä on käytettävissään riittävästi osaavaa työvoimaa ja yritysten toimintaympäristö on investointi- ja kansainvälistymismyönteinen. Olemmekin valmistelemassa yrittäjyysstrategiaa, jonka tavoitteena on kannustaa erityisesti pk-yrityksiä kasvuun ja monipuolistaa elinkeinorakennetta. Hallituksen tavoitteena on, että kenenkään yrittäjän ei tarvitsisi epäröidä työllistämistä, investointeja ja riskinottoa. Strategian toimeenpano käynnistyy ensi vuonna.

Yritysten kasvutavoitteita vauhdittamme käynnistämällä kansainvälisen kasvun ohjelman. Kokonaisuuteen kohdennetaan vaalikauden aikana yli 90 miljoonaa euroa, josta reilut 16 miljoonaa euroa ensi vuonna. Kasvuohjelman kautta tehostamme osaavan työvoiman saatavuutta Suomeen, käynnistämme kansainvälisen rekrytoinnin toimintamallin, lisäämme Business Finlandin resursseja kansainvälisten osaajien houkutteluun ja vahvistamme Business Finlandin ulkomaanverkostoa. Panostamme alueitten Talent Hub -toimintaan ja käynnistämme alueellisten pk-yritysten kasvuohjelman.

Suomella ei ole yksinkertaisesti varaa siihen, että alueemme eriytyvät. Maamme elinvoimaisuus mitataan kokonaisuutena. Meidän on tuettava alueita ja kaupunkien kestävää kasvua ja elinvoimaisuutta. Vahvistamme sopimuksellisuutta alue- ja kaupunkikehittämisessä. Sopimalla ja yhdessä tekemällä saavutamme toiminnalle aiempaa paremman vaikuttavuuden. Ensi vuodelle sopimusperusteiseen yhteistyöhön ja alueiden kehittämiseen on varattu 20 miljoonaa, ja tämä 20 miljoonaa euroa on enemmän kuin kuluvan vuoden talousarviossa.

Lopuksi lyhyesti ilmastonmuutoksesta: Tiedämme haasteen suuruuden, mutta muistutan myös sen mahdollisuuksista. Muun muassa vähähiilisyys sekä bio- ja kiertotalous ovat aloja, joilla meillä on ainutlaatuista osaamista jo nykyisin sekä syntyvillä yrityksillä valtava potentiaali menestyä kansainvälisesti. Suomalaiset ratkaisut ovat vastauksia ilmastonmuutoksesta johtuviin haasteisiin. Ensi vuonna panostamme lisää vähähiilisyyteen ja kiertotalouteen. Kivihiilen käytöstä luopumista kannustamme tulevien kolmen vuoden aikana 90 miljoonan euron lisävaltuudella, josta ensimmäinen 30 miljoonaa ensi vuonna. Lisäkannusteena tuemme kivihiilen käytön korvaavia investointeja, jotka mahdollistavat kivihiilestä luopumisen ennen vuotta 25.

Arvoisa puhemies! Tässä tiivistettynä, hiukan karsien, vastuullani olevat talousarvioasiat.

11.14 Tarja Filatov sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kun täällä eilen kovasti haastettiin kertomaan, mikä on budjetin työllisyysvaikutus, niin toteaisin, että sieltä budjettikirjasta kohdasta Y 14 löytyvät työllisyysennusteet. Ja näin on tehty aina: ei ole tehty erityistä vaikuttavuusarviota budjetista, ei sinä lähes 30 vuonna, jolloin kokoomus on ollut hallituksessa. Se on tehty täsmälleen tällä samalla tavalla, ja sitä on korjattu hieman mietinnössä. Eli voisi sanoa, että sillä hetkellä, kun mietintöä alettiin tekemään, työllisyysaste oli 72,7 prosenttia ja arvio on, että se ensi vuoden loppuun mennessä kasvaa 73 prosenttiin. Ja kun täällä sitkeästi elää se 5 000:n miinus, joka tulee siis verotuksen ja tulonsiirtojen yhteenlasketusta vaikutuksesta, niin voisin todeta, että vaikkapa työttömyyseläkeputken ikärajan nosto on suuruusluokaltaan, työllisyysvaikutuksiltaan, taas positiivisesti saman suuruinen. Haastaisin ministereitä itse asiassa kertomaan siitä, miten paljon työllisyysvaiku-

Budjetin alikohta PTK 85/2019 vp

tusta odotetaan olevan esimerkiksi näillä innovaatiopanostuksilla tai osaamispanostuksilla. Jos me katsomme vaikka koko tki- ja osaamispanostusta, niin puhutaan yli 2 miljardin summasta, ja totta vieköön [Puhemies koputtaa] sillä tulee olemaan työllisyysvaikutusta.

11.16 Sami Savio ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitos molemmille ministereille ajankohtaisista katsauksista. Te ministerit olette vaihtuneet viime viikkojen aikana, mutta uskon, että hyvä yhteistyö työ- ja elinkeinojaoston kanssa varmasti jatkuu teidänkin toimikaudellanne.

Arvoisa puhemies! Tässä valiokunnan mietinnössä todetaan, että julkisten tki-panostusten vaikuttavuutta voitaisiin lisätä esimerkiksi tieteellisiin koeasetelmiin perustuvalla tukijärjestelmän arvioinnilla. Julkisen sektorin tuet tulisi suunnata erityisesti sellaisiin toimiin, jotka lisäävät myös yksityissektorin tki-panostuksia. Lisäksi julkista tukea tulisi kohdentaa sellaiseen tki-toimintaan, jota yritykset eivät toteuttaisi ilman tukea. Kysynkin ministreiltä: millä tavoin hallitus aikoo uudistaa tki-rahoitusta ja tehdä siitä aiempaa kustannustehokkaampaa?

11.17 Kai Mykkänen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä edustaja Filatov viittasi innovaatiopanostuksiin. Hyvä, että niitä pystytään kasvattamaan. Omassa vaihtoehtobudjetissamme kasvatamme pysyvää osaamisen ja innovaatioiden rahoitusta vielä selvästi enemmän, mutta se on yhteinen tavoite. Nyt kuitenkin, kun puhutaan tästä työllisyystavoitteesta, samalla puhutaan kaikista niistä hyvistä määräraha-asioista, joista nytkin olemme tällä viikolla täällä äänestämässä budjetin yhteydessä. Ne kaikki lepäävät tosiaan sen 60 000 uuden työpaikan varassa. Ja sen verran rehellisyyttä meidän täytyy täällä harrastaa, että ei kyllä voi sanoa, että niistä 60 000 työpaikasta, jotka pitäisi siis saada seuraavan kolmen vuoden aikana, innovaatiopanostuksilla tässä ajassa syntyisi oikeastaan yhtäkään. Kyllähän niitä väistämättä syntyy sen mukaan, miten palkkaamisen kynnyks laskee ensi vuonna, miten työn kannattavuus paranee ensi vuonna. Tästä syystä esimerkiksi eduskunnan tietopalvelu ei ota panostuksia koulutukseen laskelmassaan mukaan — muuten meidän vaihtoehtobudjettimme olisi tuottanut paljon enemmänkin lisätyöpaikkoja kuin mitä se tuotti. Ja nyt pyydänkin, että työministeriö kommentoisi sitä, mitä esimerkiksi Suomen Pankin pääjohtaja on sanonut, [Puhemies koputtaa] että nimenomaan ansiosidonnaisen porrastaminen olisi tepsivin keino, ja kaksi muutakin keino, jotka hän mainitsi, ovat nimenomaan meidän vaihtoehtobudjetissamme: oletteko te eri mieltä hänen kanssaan, vai voisiko vielä katsoa näitä aidosti [Puhemies koputtaa] tuntuja keinoja, joista tietopalvelu sanoo, että ne tuovat työpaikkoja?

11.18 Juha Pylväs kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallitus tekee keskustallekin tärkeää oikeudenmukaista aluepolitiikkaa. Alueellinen kuljetustuki jatkuu, ja siihen varataan budjetissa 6 miljoonan euron määräraha vuodelle 2020. Kuljetustuki on erittäin tärkeä elinkeino- ja aluepolitiikan työkalu. Jatkossa kuljetustukea on minusta tarpeen kehittää. Sillä voitaisiin tukea aiempaa paremmin kasvua ja positiivista työllisyyskehitystä erityisesti niillä alueilla, jotka ovat kauempana keskeisistä markkinoista. Ministeri Kulmuni pohdiskeli ollessaan elinkeinoministerinä kuljetustuen kehittämistarvetta julkisesti, ja kysyisin tässä ministeri Lintilältä: mitä tälle asialle ollaan tekemässä, vai ollaanko sille tekemässä yhtään mitään?

Budjetin alikohta PTK 85/2019 vp

11.19 Mari Holopainen vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä on monia hyviä toimenpiteitä, joita saadaan nyt liikkeelle. On hyvä muistaa, että joka tapauksessa kaikkein vaikuttavin niistä pitkällä aikavälillä on osaaminen, ja siinä vielä tarvitsemme lisätoimenpiteitä. Lisäksi meidän pitää pohtia, miten me saamme tämän kasvun, josta nyt puhutaan, sellaiseksi kasvuksi, joka ei uhkaa meidän luonnon monimuotoisuutta eikä ilmastoa. Se vaatii aika ison muutoksen. Sen takia on hirveän hyvä, että myös me olemme nyt panostaneet sellaiseen kulutukseen, joka ohjautuu aineettomiin palveluihin ja liikkumiseen, esimerkiksi kansallispuistojen kunnostamiseen. Tässä on monia hyviä vaikutuksia, ja tätä työtä täytyy jatkaa.

Sen lisäksi liikenteen osalta eduskunta edellyttää, että MAL-sopimukset toteutetaan pikaisesti kestävä liikunnan edistämiseen, joukkoliikenteen edistämiseen sekä kävelyn ja pyöräilyn edistämiseen, koska on tärkeää pohtia myös liikenteen kannalta, mitkä ovat niitä vaikuttavia toimia, jotka edistävät elinkeinoelämää sen laajassa merkityksessä — ja ihmisten liikuttaminen kaupunkiseuduilla on erittäin tärkeää, jos me haluamme toimia kestävästi ja tehokkaasti, kuten haluamme toimia.

11.20 Pia Lohikoski vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Valtiovarainvaliokunnan mietinnössä tuemme toimia, joilla edistetään työllisyyttä ja siirtymistä kohti hiilineutraalia yhteiskuntaa. Yhteiskunnan hiilineutraalisuus on kunnianhimoinen tavoite, jonka saavuttaminen vaatisi nykyistä merkittävämpiä panostuksia. Työ- ja elinkeinojaostoon saamissamme lausunnoissa on esitetty huoli siitä, että riittävät välineet hiilineutraalisuustavoitteen saavuttamiseksi ovat vielä puutteellisia ja esitettyjen toimenpiteiden mittakaava on liian pieni eivätkä yksittäiset politiikkatoimet yhdisty selkeäksi strategiseksi ohjelmaksi. Tässä meillä riittää yhteisiä haasteita ja kirittävää tulevana vuosina.

Kiertotalous ja cleantech-ratkaisut ovat olennainen osa päästövähennystoimia, mutta ne luovat myös mahdollisuuksia talouden ja työllisyyden kasvuun. Vähähiiliseen talouteen siirtymiseksi tarvittavien investointien kokoluokka on niin suuri, että rahoituksen osalta tulisi lisätä kansainvälistä ja EU-yhteistyötä. Suomella olisi mahdollisuus ottaa aktiivinen rooli liikkeellepanijana. Valtion vuoden 2020 talousarvioesityksessä ehdotetut toimenpiteet ovat hyvä alku näille toimille.

11.22 Joakim Strand r (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Värderade talman! Monella alalla tässä maassa on vakava työvoimapula. Itse saan jatkuvasti palautetta yrityksiltä siitä, että elyjen kanssa on haasteita ja että Maahanmuuttovirasto on niin kiireinen, ettei saa työlupia käsiteltyä. Toivon, että ministeri voisi kommentoida, miten tämä työ etenee. Tiedän, että näihin käsittelyaikoihin ollaan tarttumassa.

Haluan myös todeta, että on hienoa, että nyt panostetaan uudentyyppiseen yhteistyöhön julkisen ja yksityisen sektorin välillä, joten saadaan vahvistettua meidän globaalisti merkittäviä, kilpailukykyisiä ekosysteemejä, jotka sisältävät erikokoisia yrityksiä, korkeakouluja, kaupunkeja ja tutkimuslaitoksia. Suomi on pieni maa, mutta meillä on kaikki mahdollisuudet houkutella tänne korkean jalostusasteen teknologiainvestointeja. Pelkästään Vaasan energiaklusterin kärkiyritykset Wärtsilän johdolla investoivat yli miljardin tulevana vuosina, ja näitä hyviä esimerkkejä löytyy ympäri Suomea, ja niitä tarvitaan lisää. On hyvää ja tärkeää, että työ- ja elinkeinoministeriö käy aktiivista dialogia näitten kaupunki-seutujen kanssa.

Budjetin alikohta PTK 85/2019 vp

11.23 Antero Laukkanen kd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Haluaisin sanoa sen, että tämä työllisyystilanne tällä hetkellä vaatii erittäin yksityiskohtaisia keinoja ja yksi tällainen, joka täällä on esitelty, on ollut tämä kuntakokeilu. Valiokunta mietinnössään toteaa, että kokeilussa työllisyyspalvelut organisoidaan uudelleen. Valiokunta katsoo, että kokeilulle tulee varmistaa riittävät henkilöstöresurssit. Erityisen tärkeää on, että työnjako kuntien ja TE-hallinnon välillä on selkeä.

Kysyisin sitä, miten ministeriöt ovat nyt ajatelleet tätä poikkihallinnollista työtä lisätä ja esimerkiksi tällaiseen epäkohtaan tarttua, kun kunnat maksavat näitä niin sanottuja sakkomaksuja, kun työllisyystoimet eivät onnistu. Omassa kotikunnassanikin vuosittain maksetaan yli 20 miljoonaa sakkomaksuja sen sijaan, että ne käytettäisiin työllistämiskeinoihin. Tässä järjestelmässä on nyt joku valuvika, jos se tuottaa tällaista tekemistä kunnissa. Kysyisin: onko tähän nyt aiottu jollakin tavalla paneutua, että nämä kunnissa olevat sakkorahat oikeasti päättyisivät työllistämiseen?

11.24 Katja Taimela sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Hallitusohjelman keskeisimpiä kirjauksia on, että työllisyysaste nostetaan 75 prosenttiin, ja toivon, että tässä salissa jokainen edustaja tekee tämän tavoitteen eteen töitä. Me haluamme nopeuttaa työllistymistä ja tarjota työttömille työnhakijoille heidän omiin yksilöllisiin tarpeisiinsa vastaavaa palvelua elikkä sitä kasvokkaista palvelua, jota työttömät työnhakijat myös tarvitsevat. TE-toimistojen rahoitusta vahvistetaan, rekrytükikokeilu yksityisyrityksille toteutetaan, palkkatuen käyttöä yksinkertaistetaan, nollatuntisoppareiden räikeitä epäkohtia poistetaan, kuntakokeilut käynnistyvät 20 paikkakunnalla, ja luulenpa, että nämä toimenpiteet kelpaavat myös meidän oppositiolle.

Hallituspuolueilla on paitsi aito halu myös näytön paikka vahvistaa yritysten kasvuedellytyksiä ja mahdollisuuksia työllistää. Koen, että parasta työllisyyspolitiikkaa on se, että hallitus on valmis tekemään koulutuksen kunnianpalautuksen, kun se panostaa osaamiseen, koulutukseen ja tutkimustoimintaan.

Mutta, arvoisa puhemies, yksi kysymys vastuuministerille: Myös palkkatasa-arvo on hallituksen kärkeen. Missä tämän työryhmän työskentely menee?

11.25 Minna Reijonen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitos ministereille esittelystä.

Ihan semmoista asiaa tiedustelin, onko mietitty sitä ja miten useasti sitä käydään läpi työelämän ja koulutuspuolen kanssa, että nämä pitävät yhtä, niin että ei valmistuta ja sitten ei olekaan työtä, kun ovat valmiita — niin kuin yhteen aikaan valmistui näitä sähköasentajia hirveän paljon, ja samoin on täällä ict-puolella voinut käydä. Miten usein semmoista kontrollia tehdään?

Ja toinen kysymys olisi vähän liittyen tähän oppisopimuskoulutukseen: onko tähän mitään uutta nyt luvassa? — Kiitos.

11.26 Arto Satonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Aloitan kiitoksilla siitä, että koko Pirkanmaa pääsi mukaan tähän työllisyyskokeiluun. Se on tärkeä pitkäaikaistyöttömien ja muiden vaikeasti työllistettävien työllisyyden edistämisessä.

Mutta kyllä se iso kysymys on se, mihin täällä jo edustaja Mykkänen viittasi. Suomen Pankin pääjohtaja Olli Rehn sanoi eilen tv-uutisissa, että on neljä keinoa, joilla voidaan työllisyyttä nopeasti parantaa. Ne ovat ansiosidonnaisen työttömyysturvan porrastaminen,

Budjetin alikohta PTK 85/2019 vp

eläkeputken poisto, perhevapaauudistus ja työperäisen maahanmuuton edistäminen. Hän on varmaan luenut kokoomuksen vaihtoehtobudjettia, mutta ei ehkä pelkästään sitä. Näistä kaikista löytyy todella paljon taloustieteellistä tutkimusta sekä Suomesta että maailmalta, että juuri näillä keinoilla pystytään välittömästi tekemään asioita. Ja kysymys kuuluu, onko hallitus tekemässä päätökset näistä asioista, koska ymmärtääkseni tästä on hyvin laaja yhteinen näkemys ja kyse on vain siitä, onko poliittista rohkeutta ottaa [Puhemies koputtaa] vastuuta maan asioiden hoidosta ja työllisyyden parantamisesta.

11.27 Arto Pirttilahti kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Menestystä ministereille taas uusissa tehtävissä, ne ovat vaativia.

Todellakin tämä työllisyysasteen 75:n tavoite on vaativa. Tuossa edustaja Satonen otti esimerkiksi Pirkanmaan. Meillä Pirkanmaan, varsinkin Tampereen, työllisyysaste on tällä hetkellä alle 70 prosenttia, mutta meillä on yhtä lailla 4 000 avointa työpaikkaa ja meillä on työvoimapula. Eli tämä kohtaanto-ongelma on varmaan se suurin asia, se, miten me saamme ihmiset kanssa liikkumaan työn perässä eri paikkakunnille.

Toinen Pirkanmaan esimerkki oli tässä meidän esimerkkinä myös, tämä biokaasu ja biokaasun kehittäminen jätehuollon ajoneuvojen energiaksi ja kuljettamiseksi muillekin. Meillä on myös Punkalaitumella toinen biokaasulaitos kunnallisella pohjalla, ja toivottavasti siihenkin jonkinlainen valtiollinen rahoitus saadaan, että hanketta saataisiin eteenpäin.

On hieno asia tämä 4 prosentin tavoite tutkimus- ja kehittämisasiaan, se merkinnee noin 14:ta miljardia euroa. Se, että valtionosuus voisi olla noin yksi kolmasosaa, vaatii ison luotamuksen, että me saamme yksityiseltä sektorilta sen kaksi kolmasosaa mukaan siihen.

11.28 Ilmari Nurminen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kiitos ministereille esityksistä, ja tosiaan hallitus tekee aktiivista työllisyyspolitiikkaa, ja kuten tässä tuli esille, nämä kulmakivet ovat tärkeitä: meillä on nämä yksilölliset palvelut, ja palkkatuen käyttö, kuten täällä tuli esille, on tärkeä, ja tämä työperäinen maahanmuutto, nämä työlupajärjestelyt ja sitten ylipäänsä tämän osaamisen parantaminen.

Mutta itsekkin haluaisin kysyä vielä ministereiltä näistä kuntakokeiluista. Meillä Pirkanmaalla on jo edelliseltä kaudelta hyviä esimerkkejä: nyt meillä on 22 kunnan Pirkanmaan laajuinen iso kuntakokeilu, ja mielestäni tässä kohti on nyt tärkeää, kun me keväällä nyt lähdemme tätä viemään eteenpäin, että tämä työnjako on selkeä — mitkä roolit jäävät TE-toimistolle ja mitkä kunnille. Ja sitten peräisin sitä, että kunnille myös tulee sitä rahoitusta, kun ne ottavat isompaa roolia näitten pitkäaikaistyöttömien ja muiden hoidosta. [Puhemies koputtaa] Rahoitusta myös pitää tulla, pelkät henkilöresurssit eivät riitä. Kysyisin tästä työministeriltä.

11.29 Rami Lehto ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kiitän minäkin, että Lahti ja muutama ympäristökunta pääsivät työllisyyden kuntakokeiluun mukaan. Se on todella tärkeää. Päijät-Hämeessä on suuri työttömyys ja Lahdessa varsinkin on suurista kunnista korkein työttömyysaste.

Edustaja Laukkanen otti esille tässä, että kun sitten kunnat ottavat kontolleen näitä työllisyystoimia, niin on tärkeää, että se yhteistyö TE-keskuksen kanssa toimii ja että sieltä siirtyy myös niitä henkilöresursseja sinne kuntaan. Kun olen kuullut nyt, että sieltä ei ha-

Budjetin alikohta PTK 85/2019 vp

luttaisi tulla sitten kunnan palkkalistoille tekemään sitä työtä, että he muka jäisivät kaikki sinne TE-keskuksiin, niin tähän pitää kiinnittää paljon huomiota.

Toinen asia on se, että jotta työllisyyttä saadaan nostettua ja työttömyysaste alaspäin, niin se koulutus on tärkeää, ja toivonkin, että ministerit siellä aitiossa nytten puhuvat ministeri Kososelle, että ensi vuoden alussa, kun yliopistojen tutkintokattoja korotetaan ja katsotaan niitä tutkintomääriä, nyt saataisiin niitä paikkoja Lahden seudulle, että saataisiin meidän koulutustasoa nostettua, mikä taas on vetovoimatekijä yrityksille, [Puhemies koputtaa] ja saataisiin työttömyyttä pienemmäksi.

11.31 Sanni Grahn-Laasonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Se heikko kohta hallituksen budjetissa ja ohjelmassa liittyy juuri työllisyystoimiin, niihin konkreettisiin keinoihin, joita vielä emme ole nähneet, ja ajattelen niin, ettei ole aikaa odottaa — viisasta olisi tehdä mahdollisimman aikaisin niitä päätöksiä, ja niin kuin edustaja Satonen hyvin totesi, Suomen Pankin evästämällä tiellä voidaan hyvin edetä. Siellä on mainittu muun muassa ansiosidonnaisen työttömyysturvan porrastaminen, työttömyysputki. Uudistamalla perhevapaajärjestelmää työllisyyttä tukevalla tavalla voitaisiin myöskin vaikuttaa esimerkiksi naisten työllisyyteen myönteisesti.

Toisena huomiona on tki-intensiteetin säilyminen nykytasolla. Se on erittäin harmillista, nimittäin yhdessä on sitouduttu siihen, että tutkimuksen määrärahoja kasvatettaisiin niin, että tulevaisuudessa voitaisiin saavuttaa 4 prosentin bkt-tavoite, ja tämä budjettiesitys ei näytä sitä suuntaa. Olisinkin kysynyt: minkälaisella tiekartalla voitaisiin tähän yhteiseen tärkeään tavoitteeseen päästä, mikä tukisi tietysti myöskin Suomen kasvua?

11.32 Anna Kontula vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kokeilujen ideana on kerätä ja dokumentoida tietoa ja kokemusta jostakin uudesta käytänteestä. Nyt meillä on kaksi hallitusta toteuttanut kaksi työvoimapalvelujen kuntakokeilua, jotka ovat tältä osin epäonnistuneet sen vuoksi, että tutkijoita ei ole otettu riittävän varhaisessa vaiheessa mukaan. Meillä on siis tehty työvoimapalvelujen kuntakokeilu jo kahdesti ilman että me vieläkin tiedämme, onko tällä vaikutuksia työllisyyteen, onko tällä vaikutuksia työttömien hyvinvointiin, ja jos on, niin millaisia ne vaikutukset ovat. Nyt minä kannan vähän huolta siitä, että emme kai ole tekemässä tätä samaa mokaa kolmannen kerran. Olisi tärkeätä, että nyt vihdoinkin, kun tästä kuntakokeilusta alkaa tulla jo käytäntö, me saisimme siitä myös validia tutkimustietoa.

Puhemies Matti Vanhanen: Ministerit voisivat seuraavan vastauspuheenvuoron jälkeen ottaa pariminuuttiset, ja sitten jatketaan vastauspuheenvuoroja.

11.33 Niina Malm sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kestävä ja kunnianhimoinen energia- ja ilmastopolitiikka tukee teollisuuden uudistumista ja vähäpäästöisyyttä, ja varmaan osa tästäkin porukasta on jo huomannut, että terästä yritetään tuottaa vuoteen 2045 mennessä vedyllä, ja myöskin Suomessa on tähän liittyviä hankkeita. Senpä takia haluan myös tässä salissa nyt tuoda ilmi senkin, että myös lämpöä voidaan tuottaa hiilineutraalisti, ja sitä on Imatralla kokeiltu: kun biolämpölaitokseen investoitiin uuden lämpölaitoksen tarpeessa, lopputulema oli se, että voidaan lähes hiilineutraalisti tuottaa kuntalaisille kaukolämpöä, ja se myös laskee kaukolämmön hintaa, ja nyt tästä ovat kiinnostuneet niin Etelä-Korea kuin muun muassa Ukraina, ja tästä on tulossa meille vientituote. Toivoisin-

Budjetin alikohta PTK 85/2019 vp

kin, että ministerit myös kannustaisivat kuntia rohkeasti kokeilemaan uusia ympäristöystävällisiä tekoja.

Puhemies Matti Vanhanen: Ministeri Haatainen, 2 minuuttia.

11.34 Työministeri Tuula Haatainen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Täällä kysyttiin työttömyysturvan porrastuksesta ja muista asioista. Edustaja Mykkänen, nämä työllisyystyöryhmät ovat nyt käynnissä, ja siellä pohditaan nyt näitä kaikkia keinoja. On lukuisa joukko työryhmiä, joissa tätä työtä tullaan käymään rauhassa läpi ja arvioimaan, mitä toimenpiteitä tullaan tekemään. Sinänsä työttömyysturvapäätökset kuuluvat ministeri Pekosen vastuualueeseen.

Edustaja Satonen peräänkuulutti työperäistä maahanmuuttoa, ja kannan aivan samaa huolta siitä, että meillä osaamistarve on suuri yrityksissä ja osaamispotentiaali olisi rekrytoitavissa muualta mutta nämä prosessit ovat liian hitaita. Lupamenettelyprosessia ollaan nyt nopeuttamassa ja kaiken kaikkiaan tätä hallintoa nyt selkiinnyttämässä, ja uskon, että sieltä saadaan nyt sitten tähän ratkaisua.

Sitten kuntien sakkomaksuista täällä edustaja Lehto muun muassa ja moni muukin peräänkuulutti puheenvuoroissaan. Tiedän kyllä oman kuntakokemukseni pohjalta, että ne hiertävät siellä, mutta kuntakokeilujen tarkoitus on juuri nyt etsiä vastausta tähän, että kunnat pystyvät entistä paremmin valtiovallan kanssa, TE-toimistojen kanssa, yhteistyöllä löytämään keinoja työllistämiseen, jotta näiltä sakkomaksuilta myös sitten voidaan välttyä.

Sitten edustaja Filatov ja monet muut, edustaja Savio muun muassa, ottivat esille nämä tki-panostukset, jotka hallitus tulee tekemään, ja sen, miten arvioitaisiin niiden työllisyysvaikutuksia. Se on todella hankalaa. Tämä työllisyysvaikutusten arviointi on sillä tavalla hankala kysymys, kun olen sitä perannut, että nämä panostukset tuottavat pitkällä aikajännteellä tuloksia, ja siitä syystä niitten arviointi on vaikeaa. Mutta käymme VM:n kanssa koko ajan läpi, miten tehdä, ja kyllä meidän pitäisi pystyä paremmin näitä muitakin toimia arvioimaan kuin pelkästään yksittäisiä, konkreettisia, nopeita toimia.

11.36 Elinkeinoministeri Mika Lintilä (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ensinnä: Jaoston puheenjohtaja Savio otti tki-panostukset esille — äärettömän tärkeä asia, jossa olemme jääneet jälkeen kilpailijoista, ja meidän tulee niitä nostaa, niin kuin nyt ollaan nostamassa. Meillä on valmisteilla jo tki-puolen tiekartta, joka tullaan ensi keväänä esittelemään. Se on OKM:n kanssa yhteistyössä. Valmistelussa on myös korotettu verovähennys yrityksille, jotka tekevät tutkimustyötä ja kehitystyötä yliopistojen, korkeakoulujen ja tutkimuslaitosten kanssa, ja toivon mukaan tämä sieltä nousee jalalle.

Sitten edustaja Pylväs kysyi kuljetustuesta: Kuljetustuessa on ainut muutos tällä hetkellä se, että se tulee pysyväksi. Se on se muutos, mikä on tapahtunut. Mitään muuta selvitystyötä ei käsittääkseni ole tällä hetkellä ministeriön sisällä menossa.

Sitten edustaja Holopainen: Investoinnit ilmastonmuutoksessa — ilmastonmuutos on ainut globaali draiveri investointeihin tällä hetkellä. Te ette löydä mitään muuta globaalia kuin ilmastonmuutos, jolla me voitaisiin saada investointeja liikkeelle, ja maailma huutaa tällä hetkellä investointeja. Muun muassa korkotasot ovat sen vuoksi alhaisia, että investointeja ei saada liikkeelle. Ne ovat epäterveen alhaalla. Sitten otitte esille MAL-sopimukset, että toivon mukaan ne laitetaan täytäntöön. Niitä ei tulla varmasti laittamaan täytäntöön kokonaisuudessaan. Siinä on aika selkeä syy: näiltä kuudelta kaupungilta tuli 14 mil-

Budjetin alikohta PTK 85/2019 vp

jardin edestä esityksiä, ja siihen on varattu VM:ssä 700 miljoonaa, eli 5 prosenttia pystytään toteuttamaan.

Sitten edustaja Pirttilahti otti biokaasun esille: meillä on käynnistetty biokaasuohjelma, ja sen toimeenpanoon on ensi vuodelle varattu 5 miljoonaa euroa.

11.38 Sakari Puisto ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Esittelypuheenvuorossa ministeri nosti tämän 36 prosentin aktivointiasteen esille näissä julkisissa työllisyys- ja yrittäjyystoimissa, mikä tuntuu aika korkealta. Kiinnostaisi ensinnäkin tietää, paljonko tästä on peräisin sieltä STM:n momentilta eli käytännöstä siitä, että ihmiset pystyvät käyttämään työttömyystukea näihin aktiivitoimiin, kuten starttiraha- ja palkkatukeen. Ja tässä yhteydessä sanoitte, että julkisissa työllisyyspalveluissa on tarkoitus tukeutua mahdollisimman paljon tutkittuun tietoon — mikä on tietysti erittäin kannatettavaa — ja vaikuttavuusanalyysiin.

Kysyisin, onko samanlaista läpivalaisua ja analyysia tarkoitusta tehdä kotouttamistoimissa, mikä myös kuuluu tänne julkisiin työllisyys- ja yrittäjyyspalveluihin, ja nimenomaan käyttää näitä kovempia kriteerejä, kuten vaikutuksia nettoveronmaksuun, työllistymiseen ja myös suoritettuihin tutkimuksiin.

11.39 Janne Sankelo kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitos ministereille hyvästä alustuksesta. Hyvinvointi-Suomen tulevaisuus turvataan vain taloudellisen toiminnan kautta.

Suomessa on 90 000 työnantajayritystä, joista 20 000 on järjestäytynyt. Vain yleissitovaa työehtosopimusta noudatetaan 50 000 yrityksessä, jolloin paikallisen sopimisen mahdollisuudet ovat rajalliset. Kun järjestäytyneessä yrityksessä sovitaan paikallisesti yhdessä työnantajan ja työntekijöiden kesken vaikkapa työajoista, niin vastaava sopimus järjestäytymättömissä yrityksissä on laiton. Jos kaikki yritykset voisivat soveltaa samoja sopimisen sääntöjä, myös nämä 50 000 yritystä uskaltaisivat varmasti rohkeammin palkata uusia työntekijöitä tai vaihtoehtoisesti selvittää vaikeista ajoista ilman irtisanomisia. Suomen Yrittäjät ovat arvioineet työllisyysvaikutukseksi jopa 15 000 työllistää.

Kysyisinkin: mitä hallitusohjelman kirjaukset paikallisen sopimisen edistämisestä tarkoittavat käytännössä?

11.40 Hannu Hoskonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! On aivan erinomaista, että ministerien välinen yhteistyö on todella toimivaa. Nimenomaan näiden kahden ministerin yhteistyö ratkaisee aika paljon siinä, miten työpaikkoja Suomeen syntyy. Toivoisin, että tällä työvoimapuolella päästäisiin tarkastelemaan sitä, että kun nyt on näitä työvoimakokeiluja ja ne on keskitetty meidän maakunnassa kasvukeskuksiin, niin hieman ihmettelin sitä, että kun reuna-alueen kunnissa työttömyys on jopa 10 prosenttiyksikköä korkeammalla tasolla kuin niissä keskuspaikoissa, niin nämä reuna-alueen kunnat eivät päässeet mukaan. Sitä suuresti ihmettelen. Toivon, että sitä päästäisiin vähän syvällisemmin tarkastelemaan, miksi näin.

Toinen asia on sitten tietenkin tämä: jos halutaan maaseudun kuntiin ja yleensä koko Suomeen työpaikkoja, niin biotalouden edistäminen on se asia numero yksi ja se on välttämättömyyttä. Luin eilispäivänä kauhulla korkeimman hallinto-oikeuden päätöksen, jossa Kajaanin lähelle tuleva tuulivoimapuisto evättiin. Pohjois-Suomen hallinto-oikeuden päätös kumottiin ja todettiin, että sudet kuulemma häiriintyvät siitä, kun tuulimyllyjä

Budjetin alikohta PTK 85/2019 vp

on tulossa siihen Kajaanin lähelle. Jos todella on tässä maassa asiat niin, että alueilla liikuvien susien sielunelämä häiriintyy sen takia, että biotalouteen tulee investointeja, [Puhemies koputtaa] niin kyllä minä sanon, että ollaan aika pitkälti menossa metsään. Toivon, että tälle tielle ei... Tiedän, että tuomioistuimen arvostelu [Puhemies koputtaa] ei ole soveliaista, mutta tässä tapauksessa ehdottomasti on.

11.42 Bella Forsgrén vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Hallitus tavoittelee 75 prosentin työllisyysastetta. Tämä vaatii sitä, että panostamme aktiivisesti työvoimapolitiikkaan ja sen resursseihin. Olemme jääneet muista Pohjoismaista monilla tavoin jälkeen. Tämä hallitus vahvistaa merkittävän resurssien työttömien yksilöllisiä työvoimapalveluita. Tavoitteena ovat oikea-aikaiset ja oikein kohdennetut palvelut kyykyttämisen sijaan. Toisaalta hallitus panostaa ensi vuonna merkittävästi palkkatuen lisäämiseen. Sen myötä yhä useampi vaikeasti työllistytvä pääsee työn syrjään kiinni. On erittäin tärkeää, että hallitus aikoo helpottaa osa-aikaisesti työkykyisten tilannetta. On myös tosi tärkeää, että hallitus suorittaa kuntakokeilun sekä edistää työperäistä maahanmuuttoa. Tämän lisäksi hallitus huolehtii myös maahanmuuttajien kotoutumisesta ja työllistymisen edistämisestä. Olen erittäin tyytyväinen siitä, että hallitus tekee inhimillistä työvoimapolitiikkaa.

Haluan myös tässä lopussa yhtyä edustaja Kontulan nostamaan huomioon siitä, että toivon, että kuntakokeilussa otetaan tutkimustieto mahdollisimman hyvin huomioon.

11.43 Johannes Koskinen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kun katsoo näitä opposition vastalauseita, niin näkee, että itse asiassa tällä hallituksen työvoima- ja elinkeinopolitiikalla on hyvin laaja, koko eduskunnan kattava tuki. Siellä on perussuomalaisilta lausumia, mutta ei juuri määrärahaehdotuksia. Kokoomuksella on tehokasta katumista: siellä osoitetaan määräraha semmoisiin, joita laiminlyötiin edelliskaudella määrätietoisesti. Sikäli uusilla ministereillä on hyvät selkänojat eduskunnassa lähteä töitä tekemään.

Täällä kokoomuksesta tuotiin esiin näitä keppilinjan lisätoimia, jotka olisivat enempiinkin ehkä tuolla sosiaali- ja terveysministeriön pääluokassa, mutta siitä on varoittava esimerkki tämä aktiivimalli. Nyt juuri maanantaina tuli Eläketurvakeskuksen tutkittua tietoa siitä, että vuonna 2018 nuo toimet lisäsivät 1 600 työkyvyttömyyseläkehakemusta työttömiltä hakijoilta, ja kun katsotaan, että se oli jo edellisenä vuonna varmaan samansuuntaista, niin tuhansia työttömiä työnhakijoita on hakeutunut aktiivisesti eläkkeelle. Siis eläkesuuntautuneisuus on ollut sen aktiivimallin tulos. Tämmöisiä negatiivisia seuraamuksia pitää välttää ja katsoa tarkkaan, minkälaisia toimia työllisyyden edistämiseksi tehdään.

11.44 Lulu Ranne ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ministerit, miten hallituksen työllisyyslisärahat kohentavat taloudellista huoltosuhdetta ja kaventavat verokii-
laa? Miten hallitus aikoo kaudellaan synnyttää uusia työpaikkoja yksityiselle sektorille? Sinne niitä tarvitaan. Palkkatuki on keino kierrättää verorahoja, se ei juurikaan synnytä yksityiselle puolelle lisää työpaikkoja. Miten hallitus aikoo varmistaa, että kuntakokeilujen seurauksena ei paisuteta julkista sektoria, ei organisaatioita kunnissa eikä valtiolla, vaan sillä synnytetään tuloksia? Ja miten te varmistatte, ettei kokeiluista tule vain puuhastelu-
kerhoja ilman todennettavia, todellisia tuloksia talouteen?

Budjetin alikohta PTK 85/2019 vp

11.45 Anne-Mari Virolainen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Tämä hallituksen 75 prosentin työllisyystavoite on täysin kannatettava, ja haluan muistuttaa, että kannatamme myös sitä, että valtiontalous saataisiin tasapainoon tämän vaalikauden päättyessä. Nämä viimeaikaiset — Suomen Pankin 0,9 prosentin ja valtiovarainministeriön tuore 1,6 prosentin — talouskasvun ennusteet eivät kuitenkaan tasoita sitä tavoitetta ihan helpoksi.

Mietin sitä, että kun puhuitte tästä kansainvälisen kasvun ohjelmasta — se on erinomainen asia — te puhuitte huolestanne osaavan työvoiman saatavuudesta, sen huolen me jaamme myös aivan täysin. Täällä on puhuttu pitkäaikaistyöttömyyden hoidosta, nuoriso-työttömyyden hoidosta, osatyökykyisten saamisesta työelämään, mutta itse asiassa, kun me puhumme kansainvälisestä kasvusta ja työn tuottavuuden kasvusta, niin silloin meidän pitää keskittyä myös akateemiseen työttömyyteen. Se on valitettavasti lisääntynyt, ja toivon, että ministeri Haatainen ottaa tämän akateemisen työttömyyden erityistarkastelun kohteeksi.

11.46 Eeva Kalli kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Yritykset ja yrittäjyys ovat todella avainroolissa. Kun mietitään kaikkia hallitusohjelman keskeisimpiä, isoimpia haasteita ja siten koko suomalaisen yhteiskunnan isoja haasteita, niin työllisyystavoitteen kuin vaikkapa ilmasto- ja ympäristöhaasteiden taklaaminen onnistuu vain kasvavien, kehittyvien yritysten kautta. Suuri osa uusista työpaikoista syntyy nimenomaan pieniin ja keskisuuriin yrityksiin, ja kuten tiedämme, myös se ympäristöhaasteiden taklaaminen tulee sitä kautta, että rohkeat ja innovatiiviset yritykset keksivät ja kaupallistavat uutta.

Kiitän niistä hyvistä esityksistä, joita esimerkiksi t&k-määrärahojen lisäämiseen ja koulutuspanostuksiin liittyen tehdään, mutta olen kyllä erityisen huolestunut myös tästä kohtaanto-ongelmasta, johon moni muukin edustaja on viitannut. Se ja nämä yritysten kasvavat rekrytointivaikeudet [Puhemies koputtaa] ovat kyllä sellainen asia, johon tulee jatkossa kiinnittää vielä lisää huomiota.

11.47 Maria Guzenina sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Myös Espoossa on otettu ilolla vastaan pääsy mukaan tähän hyvin tärkeään kuntakokeiluun. Tämän tyyppiset toimet tuovat valoa sinne kuntakentälle, ja näin saamme kantaa paremmin vastuuta myöskin tästä yhteisestä tärkeästä asiasta. Mutta tälläkään ei pystytäkään vaikuttamaan siihen tosiasiaan, että tämä Suomen ikäpyramidi on tällä hetkellä hyvin epäsuotuisa hyvinvointiyhteiskunnan ylläpitämisen kannalta. Sen vuoksi me tarvitsemme myöskin osaavaa työvoimaa maamme rajojen ulkopuolelta. Tässä on paljon puhuttu siitä, millä tavalla Suomeen saapuneiden opiskelijoiden jääminen tänne voitaisiin varmistaa paremmin. Tiedän, että Sanna Marinin hallitusohjelmaan on tehty tästäkin hyvät kirjaukset — ehkä ministeri voisi kertoa näistä enemmän.

11.48 Riikka Slunga-Poutsalo ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Meillä on joukko ihmisiä, joista suurin osa ei näy missään TE-toimistojen ja muiden tilastoissa, koska kynnys TE-toimiston ovella on aivan liian korkea. Tämä joukko, jonka kooksi arvioidaan jopa kolmisenkymmentätuhatta henkeä, on neuropsykiatrisen oireyhtymän diagnosoisin saaneita nuoria ja nuoria aikuisia eli autismin kirjosta, ADHD:stä, Asperger-syndroomasta kärsiviä ihmisiä. Heidän suurin ongelmansa ovat toiminnanohjauksen ongelmat, jotka eivät näy päälle päin.

Budjetin alikohta PTK 85/2019 vp

Näistä ihmisistä suurin osa haluaisi töihin, mutta se kynnys tosiaan on korkea. Henkilökohtaista apua sen työttömyystuen hakemiseen tai työpaikan hakemiseen ei oikein saa mistään, koska osaamistaso on heikko. Oletteko tulleet ajatelleeksi siellä ministeriössä, että tämä ryhmä olisi sellainen, josta olisi etua meille työpaikoilla, koska osaamistasoa löytyy todella paljon, ja että näissä kokeiluissa huomioitaisiin myöskin tämän ryhmän työllistymismahdollisuudet [Puhemies koputtaa] ja huomioitaisiin se, että hekin pääsisivät mukaan?

11.50 Ben Zyskowicz kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Edustaja Filatov sanoi täällä aikaisemmin, että koko sinä 30 vuotena — jos oikein ymmärsin — jotka hän on talossa ollut, ei ole pyritty kysymään tai vaatimaan hallituksen budjettiesityksen työllisyysvaikutuksia, kun otetaan huomioon koko budjetti. Edustaja Filatov, niinä 40 vuotena, jotka itse olen ollut täällä, en muista, että koskaan olisi niin ankarasti arvosteltu tietopalvelun saamia lukuja kuin on nyt arvosteltu. Ja kun te sanotte ja monet muut sanovat, että tietopalvelun luvut, jotka osoittavat, että ensi vuoden budjetti vähentää työllisyyttä 5 000 hengellä, perustuvat liian kapeaan asian tarkasteluun, mikä sinänsä on hyvin perusteltu väite, niin olen tivannut ja tivaan edelleen, missä ovat sitten ne luvut, jotka kertovat budjetin kokonaistyöllisyysvaikutukset.

11.51 Markus Lohi kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Haluaisin kiittää edustaja Virolaista äsken pidetystä hyvin rakentavasta puheenvuorosta, josta kävi ilmi muun muassa se, että meillä on hyvin yhteiset tavoitteet: työllisyysasteen nosto 75 prosenttiin ja se, että julkinen talous on vuonna 2023 tasapainossa.

Nyt kun tämä yleinen talouskehitys ja ennusteet sekä maailmantalouden että Suomen talouden osalta haastavat näiden tavoitteiden osalta meitä kaikkia, niin on erittäin tärkeää, että yleinen, voi sanoa, ilmapiiri elinkeinoelämää kohtaan ja yritystoimintaa kohtaan säilyisi meillä myönteisenä ja että olisi vakaa toimintaympäristö. Nyt haluan kiittää ministereitä, sekä ministeri Lintilää että Haataista, siitä, että nämä esitykset ovat juuri sen kaltaisia, että ne luovat myönteistä virettä tuonne. Täällä on esimerkiksi Business Finlandin avustusluontoiseen rahoitukseen 70 miljoonan lisäys, se on erittäin myönteinen asia. Samaten haluan kiittää tuosta kansainvälisen rekrytoinnin ohjelmasta. Meillä yksi suurimmista kasvuasteista on työvoimapula tällä hetkellä kaikkialla Suomessa.

11.52 Atte Harjanne vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitos ministereille hyvistä alustuksista. Oppositioista on tässä vuoden mittaan kuulunut syytöksiä erityisesti ilmastotavoitteen yhteydessä teollisuuden työntämisestä Suomesta muualle. Oikeastaanhan linja on tässä päinvastainen. Tässä talousarviossa vahvistetaan Suomen asemaa osaamista ja kestäviä ratkaisuja maailmalle vievänä vastuunkantajana. Valmista ei silti tietenkään vielä tule, vaan vuoden päästä meillä täytyy olla pöydällä vielä vaikuttavampi vähähiilistä maailmaa rakentava budjetti. Matkalla sinne, sitä tehdessä, pitää keskittyä olennaiseen, on pohjattava päätökset tieteeseen ja mitattava niitä asioita, joilla on väliä. Energiataloudessa ja energiapolitiikassa ei pitäisi keskittyä uusiutuvien osuuteen vaan päästöihin, resurssitehokkuuteen ja luonnonsuojeluun. Siksi tuulen, auringon, maalämmön ohella pitäisi huolehtia, että edellytykset investointeihin, esimerkiksi synteettisiin polttoaineisiin, ydinvoimaan, erityisesti pieniin sarjatuotettuihin voimaloihin, olisivat olemassa. Biotalous on

Budjetin alikohta PTK 85/2019 vp

syytä keskittyä laatuun, ei määrään, ja siihen satsatessa täytyy huomioida luonnon monimuotoisuuden ja hiilensidonnan asettamat rajat.

11.53 Kim Berg sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallitus on sitoutunut tarvittaviin toimiin 60 000 työpaikan luomiseksi ja 75 prosentin työllisyystavoitteeseen. Työllisyystavoitteeseen päästään, kun työllistämme nykyistä paremmin osatyökykyisiä, saamme ihmisiä takaisin töihin työkyvyttömyyseläkkeeltä ja pitkäaikaistyöttömyydestä, ikäjohtamme ihmiset pysymään työelämässä vähintään viralliseen eläkeikään asti, saamme vieraskieliset jo maassa olevat töihin ja lisäämme työperäistä maahanmuuttoa. Tämän lisäksi myös nuorten työllisyyteen tulee kiinnittää parempaa huomiota. Kysynkin vastaavalta ministeriltä: minkälaisia suunnitelmia osatyökykyisten työllistämiseksi on tällä hetkellä vireillä?

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Koponen. Sen jälkeen ministereille 2 minuutin puheenvuorot, ja voi olla, että joudutaan sitten debatti lopettamaan.

11.54 Ari Koponen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Eilen tosiaan Suomen Pankki heikensi omaa ennustettaan talouskasvusta. Tuon ennusteen mukaan talouskasvu hidastuu ensi vuonna 0,9 prosenttiin. Suomen Pankin mukaan korkeasuhdanne on Suomessa ohi ja kasvu hidastuu kansainvälisen talouden heikkenemisen takia. Myöskään työllisyys ei Suomen Pankin arvion mukaan kasva ensi vuonna. Eli työllisyys ei kasvaisi ensi vuonna. Tämä on isossa ristiriidassa hallituksen kaikkien tavoitteiden kanssa. Ministeri Lintilä, onko Suomen Pankki oikeassa, ja jos se on oikeassa, niin mitä hallitus tulee tekemään tälle asialle?

Puhemies Matti Vanhanen: Korjaan äskeistä: kun katselin näitä ryhmien saamien puheenvuorojen määriä, niin vasemmistoliitto saa vielä puheenvuoron.

11.55 Matti Semi vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitoksia tästä mahdollisuudesta. — Kiinnitin huomiota tuohon pitkäaikaistyöttömyyden hoitamiseen ja siihen, kuinka on nyt lähdetty käyttämään hyväksi järjestöjä. Sieltähän on erittäin paljon mahdollisuuksia saada nimenomaan tällaisia töitä, mikä kuntouttaa niitä ihmisiä. He saavat sitä työkuntoa takaisin ja paremmat mahdollisuudet päästä sitten vapaille markkinoille töihin, kun he saavat omaa työkuntoaan paremmaksi ja tavallaan ammattitaitoa siinä mukana vähän lisää.

Mutta asia, mistä olen erittäin huolissani, koskee Itä-Suomea, ja kysynkin ministeri Lintilältä siitä tilanteesta, kun meillä ikärakenne on todella paha. Siellä kun kävin viime kesänä, kiersin yrityksiä, niin he kertoivat semmoisesta huolesta, että he joutuvat todella miettimään, että jos ei saa tarpeeksi työvoimaa, niin sijoittuvatko heidän yrityksensä enää sinne Itä-Suomen alueelle. Ja kysynkin: millä tavalla on pohdittu tätä tilannetta, että me saisimme riittävät työvoimamahdollisuudet sinne meidän alueelle koko Itä-Suomen osalta?

11.56 Työministeri Tuula Haatainen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Täällä kun kysyttiin osatyökykyisistä, niin tämä työkykyohjelma on parastaikaa valmis-teilla, ja tämä on tosi iso asia, koska siellä on paljon potentiaalia, jota voitaisiin työmarkkinoille saada oikeilla toimilla.

Budjetin alikohta PTK 85/2019 vp

Kohtaanto-ongelmaan: Opetusministeriöön on TEMistä suunnattu 20 miljoonaa euroa, ja nyt sillä on tarkoitus täsmäkouluttaa osaajia, saada osaamista aloille, jotka ovat näitä pullonkaula-aloja. Pitää huolehtia siitä, että meillä yritykset saavat osaavaa työvoimaa, ja koulutus on siihen nyt täsmäkeino.

Palkkatuesta: Haluan korostaa, että palkkatuki on siis ihmiselle keino päästä takaisin työelämään ja saada sieltä taas uutta mahdollisuutta työllistyä itse omaehtoisesti yksityisille työmarkkinoille, eli se on tällainen välivaiheen keino, jolla halutaan edesauttaa sitä, että työtön ihminen pääsee takaisin töihin kiinni.

Sitten edustaja Guzenina kysyi tästä kv-opiskelijoiden jäämisestä maahan. Tähän on nyt suunnitteilla toimia, joilla halutaan paikallisella tasolla, korkeakoulujen yhteyteen, luoda kansainvälisten opiskelijoiden ja työmarkkinoiden kokonaisuuksia, joissa heidän mahdollisuuksiaan työllistyä tänne Suomeen vahvistetaan. Siinä on lukuisa joukko asioita nyt kehitteillä. Se on iso asia, koska heitä meidän ei kannata menettää, koska he täällä jo ovat.

Sitten edustaja Koskisen havainto näistä aktiivimallin vaikutuksista on oikea, eli myös työkyvyttömyyseläkehakemuksia tuli sen kautta lisää, niin että näillä toimenpiteillä ei pidä myöskään toiseen suuntaan viedä, eli myös siitä syystä on hyvä, että tämä aktiivimalli on nyt poistettu.

Sitten kun täällä kysyttiin, miten tämä aktivointi tapahtuu työllisyysmäärärahoilla tai mikä on se aktivointiaste, niin tästä 36 prosentista noin yksi kolmasosa on TEMin toimenpitein tapahtuvaa [Puhemies koputtaa] ja sitten se loput on STM:n ja esimerkiksi OKM:n kautta tapahtuvaa.

Edustaja Virolainen nosti esiin myös tämän korkeakoulutettujen akateemisten työllisyyden. Se on oma asiansa, se liittyy myös näihin yksilöllisiin palveluihin, eli näitä palveluita pitää räätälöidä eri tarpeisiin yksilöllisesti.

11.59 Elinkeinoministeri Mika Lintilä (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ensinnä edustaja Ranne, tiedätte hyvin, että verokiilaan vaikuttamiset tapahtuvat pitkälle työmarkkinajärjestöjen kesken. Itse olen edustanut sitä linjaa, että meidän tehtävämme ei ole lähteä kuittaamaan sitä, mitä sieltä vaatimusta tulee, koska sen päässä on sitten jossain vaiheessa tasaveromalli.

Mutta kaikkineen — mikä liittyy oikeastaan myös edustaja Koposen kysymykseen — kyllä kaikkein tärkeintä yrityssectorilla on tällä hetkellä yritysten luottamuksen vahvistaminen, ja siinä on äärettömän isossa roolissa se, että täältäkään ei lähde disinformaatiota yrityksille. Valitettavan useasti törmään yrityksiin, jotka kysyvät, että oletteko te yritysverotusta kiristämässä nyt. Olen toistanut lukuisia kertoja julkisuudessa: tämä hallitus ei tule kiristämään yritysten verotusta, ja piste. Nämä ovat niitä asioita, jotka yritykset tällä hetkellä kokevat vaikeimmiksi. Tällä hetkellä meidän ongelmamme, niin kuin sanoin jo aiemmin, on investointien vähyys. [Hannakaisa Heikkinen: Tärkeä asia!] Se on globaali ongelma, se on kansallinen ongelma, ja se ei lähde oikeastaan muualta kuin sieltä luottamuksen rakentamisen kautta, että yritykset lähtevät investoimaan.

Onko Suomen Pankki oikeassa, mitä edustaja Koponen kysyi: tilanne on totta kai haastava. Totta kai se on haastava, mutta niin kuin nyt täälläkin on puheenvuoroissa kuultu, meillä on valtava kohtaanto-ongelma: avoimia työpaikkoja kyllä on, mutta ihan samalla tavalla kuin kohtaanto-ongelma oli edellisellä hallituksella keskeinen haaste, niin se on nytkin. Mutta missään nimessä ei käsiä pidä mennä nostamaan ylös, se ei ole kenenkään etu.

Budjetin alikohta PTK 85/2019 vp

Sitten edustaja Semi kysyi Itä-Suomen tilanteesta. Te olette valitettavasti oikeassa. Kyllä Itä-Suomen tilanne, kun katsoo heidän työllisyysastettaan, on pelottavan huono. Ja ihan saman viestin, mitä te sanoitte, yritykset ovat kertoneet: he suunnittelevat poislähtöä, koska he eivät saa työvoimaa. Mutta samalla kuitenkin työllisyysaste pyörii 65 prosentin kieppeillä. Eli kyllä tässä on ongelma. Ja itse olen pohtinut, että meidän pitäisi varmaan Itä-Suomen — eilen taisi olla Pohjois-Karjalasta puhetta — asioita käsitellä. Niitä ei voi ottaa erityisalueina, mutta jonkinnäköinen siltajärjestelmä sinne pitää rakentaa.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Keskustelu ja asian käsittely keskeytetään. Sitä jatketaan myöhemmin tässä samassa täysistunnossa.

Keskustelu keskeytettiin kello 12.01.

Keskustelua jatkettiin kello 17.23.

Puhemies Matti Vanhanen: Nyt jatketaan aiemmin tässä täysistunnossa keskeytynyttä yleiskeskustelua pääluokasta 32, työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonala.

17.24 **Antero Laukkanen kd:** Arvoisa puhemies! Tämä tuli niin äkkiä, että en ollut ihan varautunut, mutta tästä tämä lähtee.

Työllisyyspolitiikka on juuri nyt ehkä tärkeämpää kuin koskaan Suomen historiassa. Olemme viime vuosina saaneet kokea pientä positiivista tuulenvirettä taloudessa, jonka aikana syntyi 140 000 uutta työpaikkaa, jotka muuttivat suomalaista elämää merkittävästi. Kuitenkin tämän positiivisen vireen ennustetaan lähivuosina hiipuvan. On vanha sanonta: ”Silloin kun ei tuule, silloin soudetaan.” Onkin tärkeää, että ne, jotka tätä Suomi-venettä soutavat, soutavat samassa tahdissa ja samaan suuntaan. Jotta tämä voisi toteutua, on työministeriön otettava toiminnastaan enemmän tehoja irti. Työllisyyspolitiikka on uudistettava, ja siihen tarvitaan laajaa parlamenttista näkemystä. Tämä asia on niin vakava, että hallituksen on otettava vahva etunoja ja kiihdytetty vauhdinotto, jotta hyppy kansainväliin kärkeen onnistuisi.

Meillä on mahdollisuutemme. Suomi on aina selvinnyt vaikeista tilanteista silloin, kun se on yhdistänyt voimansa, ja tässä oppositiopuolueen edustajana katson myös vahvasti peiliin: olenko valmis antautumaan sellaiseen yhteistyöhön, joka toisi parhaita mahdollisia tuloksia? Sanon itselleni, että yritän tehdä parhaani. Tämä hetki on hyvin poikkeuksellinen sen takia, että koko työelämä on niin murrosvaiheessa. Vanhoja työammatteja poistuu valtava määrä, mutta syntyykö tilalle samassa suhteessa uutta oivaltamista, uutta luovaa teollisuutta, uusia innovaatioita? Arvoisa uusi työministeri, onnea ja menestystä teille tehtäväänne, ja haluan täältä pöntöstä julistaa kansan kuulemana, että olemme valmiit yhteistyöhön, koska tässä on kysymyksessä kansallinen etu.

On myös lisättävä poikkihallinnollista yhteistyötä. On lisättävä yhteistyötä kuntien kanssa, on erityisesti pohdittava, miksi kunnissa niin paljon rahaa menee tehottomaan työtömyyden hoitoon ja työpaikkoja kuitenkin syntyy niin vähän ja ollaan valmiit maksamaan näitä sakkomaksuja ennemmin kuin etsimään niitä mahdollisuuksia työllistää ihmisiä.

Budjetin alikohta PTK 85/2019 vp

Työn kohtaanto on iso ongelma myös. Siihen on löydettävä yhdessä aktiivisia malleja. Jollakin tavalla koen, että myös mitä tulee tähän ammattiyhdistysliikkeen rooliin... — Ja muuten arvostan ammattiyhdistysliikkeitä, siitä ei ole kysymys, mutta myös niiden täytyy uudistua. Ei riitä se, että he pohtivat sitä, miten oli ennen, vaan on pohdittava sitä, miten ammattiyhdistysliike palvelisi maata parhaiten nykyisessä muuttuneessa tilanteessa. Yritystoiminnasta me kaikki, jokainen eduskuntaryhmä, olemme omissa poliittisissa ohjelmissamme todenneet, että yrittäjät ovat se ryhmä, joka tuottaa nopeimmin uusia työpaikkoja, joten meidän pitäisi kyllä ottaa — niin kuin viime hallituskaudella täällä tuli tämä kärkihanketeemoitus esille — tämä yrittäjien kokonaistilanteen haltuuntotto kärkiteemaksi sille, että hallitus tämän työllisyystavoitteen saavuttaa, tai sanoisin näin: että koko Suomi tämän työllisyystavoitteen saa toteutettua. Täällä on todettu, että Suomen Yrittäjät ovat itse kertoneet, että jos paikallista sopimista lisättäisiin, voisi syntyä hyvinkin helposti 15 000 uutta työpaikkaa. Se on valtava määrä: 15 000 perhettä, joihin tulisi työtä.

Arvoisa puhemies! Tämä haaste on niin merkittävä ja niin vakava, että tässä ei pitäisi nyt politikointia harrastaa kovin paljon vaan pitäisi löytää ne yhteiset välineet ja tarttua niihin. Olen valmis työhön. — Kiitos.

17.29 Riikka Purra ps: Arvoisa puhemies! Julkinen keskustelu ja täällä salissakin käytävä keskustelu saatavuusharkinnan poistosta pyörii hyvin usein ja edelleen väärän väittämän ympärillä. Monet vakuuttelevat saatavuusharkinnan poistamisen välttämättömyyttä sillä harhaanjohtavalla väitteellä, että Suomeen tarvitaan erityisosaamista. Tämä väite ei oikein kestä tarkastelua, nimittäin erityisosaajat eivät ole saatavuusharkinnan piirissä tälläkään hetkellä. Sen piiriin kuuluu pääasiassa suorittavan työn tekijöitä, ja mikä vieläkin tärkeämpää, niin se ei monin paikoin ole enää voimassa. Esimerkiksi täällä Uudellamaalla saatavuusharkintaa on purettu niin, että siihen eivät kuulu esimerkiksi ravintola- ja suurtaoloustyöntekijät pois lukien pitseria-, kebab- ja pikaruokatyöntekijät — keskustalle huomautuksena, että tämä lukee siis elyn sivuilla eli en itse nyt ole päättänyt puhua siitä — kotiapulaiset, siivoojat, rakennusalan työntekijät ja niin edelleen.

Onneksi hallitus on kertonut, että se ei aio saatavuusharkintaa enempää löysentää. Toisaalta sitä pitäisi meidän mielestämme ehdottomasti kiristää. Edellisellä kaudella kuitenkin muun muassa vasemmistoliiton ja jopa SDP:n riveistä näytettiin vihreää valoa saatavuusharkinnan poistolle. Mikäli tästä koko maassa luovuttaisiin, niin selkeitä häviäjiä olisivat suomalaiset matalapalkka-alojen työntekijät ja veronmaksajat. Selkeitä voittoja tästä toiminnasta saisivat ainoastaan tietyt matalapalkka-alojen työnantajat. Koska tällä matalalla palkalla Suomessa on mahdotonta tulla toimeen ja se jää sen rajan alle, mikä Suomessa pitää kaikilla olla käytettävissään, niin veronmaksajien tulee tulla sitten hätiin maksumiehiksi.

Se, minkä haluaisin vielä tästä saatavuusharkinnasta tuoda esille, mikä tässäkin salissa hyvin usein vääristyneesti sanotaan, koskee siis sitä, että EU- ja Eta-alueen ulkopuolelta tulevia ihmisiä pitäisi tulla maahan. Meidän mielestämme olisi paljon järkevämpää ensin tarkastella näitä EU:n alueelta saatavia ihmisiä.

Hallitus on yleisesti sanonut, että se aikoo lisätä työllisyyttä ylipäättänsä edistämällä työperäistä maahanmuuttoa. Meidän mielestämme työllisyyttä kannattaa edistää järkevillä keinoilla ja ylipäättänsä sellaisilla, jotka tuovat valtiolle lopulta enemmän veroja kuin vievät. Maahan ei kannata tuoda maahanmuuttajia, joiden bruttotulot vuodesta toiseen ovat hyvin alhaiset ja sosiaaliturvariippuvuus suurta. Tämä ei yksinkertaisesti ole järkevää.

Budjetin alikohta PTK 85/2019 vp

Kysynkin hallitukselta, ymmärrätkö te, että työperäinen maahanmuutto ei ole yksi monoliitti, vaikka täällä niin aina puhutaan. Se on välttämätöntä jakaa osiinsa. Perussuomalaiset eivät suinkaan vastusta kaikkea työperäistä maahanmuuttoa vaan ainoastaan sitä, mikä on meidän julkiselle taloudelle haitallista. [Puhemies koputtaa] Kysynkin: tekeekö hallitus toimenpiteitä sen sijaan korkeasti koulutetun maahanmuuton edistämiseksi?

17.33 Jenni Pitko vihr: Arvoisa puhemies! Ilmastomuutos on meidän aikamme suurin kriisi, jonka ratkaisemisessa Suomen osaamisella on annettavaa koko maailmalle. Uudet teknologiat, innovaatiot ja liiketoimintamallit ovat ratkaisuja, joissa edelläkävijä korjaa usein suurimman potin. Ilmastomuutoksen torjunta on kaikkien maailman valtioiden ja toimijoiden tehtävä, ja suurimpia ponnisteluja joutuvat tekemään ne, joiden päästöt ovat suurimpia. Meillä Suomessa päästöt ovat henkeä kohti todella korkeat, ja suunnilleen samassa tilanteessa ovat kaikki teollisuusmaat. Suomalaiset ratkaisut ovatkin hyvä vientituote pitkälle tulevaisuuteen, jos nyt teemme päätöksiä ja järkeviä panostuksia.

Vahvat sisämarkkinat luovat vientimahdollisuuksia suomalaisille yrityksille. Luopumalla fossiilisista polttoaineista luomme markkinat energiatehokkuudelle ja puhtaan energian ratkaisuille. Näitä kiihdytetään muun muassa hallituksen panostuksilla kerrostalojen energiaremontteihin, tuella kivihiilestä ja öljylämmityksestä luopumiseen sekä energiaverotuksen uudistuksella. On aivan oleellista siirtää rahoitusta saastuttavasta toiminnasta ympäristöystävällisen toiminnan tukemiseen. Näiden ympäristöhaitallisten tukien karsiminen on jo aloitettu, ja sitä on syytä myös jatkaa.

Moni jo olemassa oleva ratkaisu voi myös suoraan tukea paikallistaloutta, ne odottavat vain täytäntöönpanoa. Esimerkkejä tällaisesta ovat puurakentaminen ja puupohjaiset korkean jalostusasteen tuotteet sekä biokaasu, joita hallitus onkin sitoutunut uudella vaihteella edistämään ja josta odotamme innolla tuloksia. Nämä edellä mainitut ratkaisut tuovat työpaikkoja nimenomaan Suomeen.

Työpaikkoja siirtyy vanhasta teknologiasta uuteen, ja siksi onkin tärkeää, että hallitus panostaa myös koulutukseen ja jatkuvaan oppimiseen. Suomalaiset hiilineutraalit ja innovatiiviset tuotantotavat ja keksinnöt ovat tulevaisuuden tuotteita ympäri maailman. Ilmastomuutoksen torjunta on suomalaisellekin elinkeinoelämälle ehdottomasti mahdollisuus, ja tämän tiedostaa myös elinkeinoelämä varsin laajasti.

17.35 Mikko Kinnunen kesk: Arvoisa herra puhemies! Tässä budjettikeskustelussa on käytetty vertauskuvaa hiekalle rakentamisesta — edustaja Pitko puhui toki äsken puurakentamisesta. Alkuperäisessä hiekalle rakentamisen vertauksessa tyhmä rakentaja rakensi talonsa alas laaksoon hiekalle, josta talo romahti tulvien tullessa. Viisas rakentaja teki sen sijaan talonsa korkeammalle kestävä perustan eli kallion päälle, jossa se pysyi pystyssä, vaikka tuli myrsky ja tulva. Sosiaalisesti, taloudellisesti ja ekologisesti kestävien ratkaisujen tekeminen on isänmaamme viisasta rakentamista. Hallituksen tavoite, 75 prosentin työllisyys, on yhteinen asiamme, kuten edustaja Laukkanen kuvasi edellä. Siitä tulee pitää kiinni. Hallituksen tulee tehdä päätöksensä tutkittuun tietoon perustuen. Tavoitteena on valtiontalouden saaminen tasapainoon vuonna 2023. On katsottava isoa kuvaa ja panostettava tulevaisuuteen. Tämä on isänmaan viisasta rakentamista.

Arvoisa puhemies! Väestökehitys on kuitenkin suuri haaste osaavan työvoiman saata-
vuudelle: lapsia syntyy vähän, väki ikääntyy. Rakennetyöttömyys on kasvanut erityisesti toisen asteen koulutetuilla mutta myös korkea-asteen koulutetuilla. On syytä kysyä, mistä

Budjetin alikohta PTK 85/2019 vp

saamme lisää osaavaa työvoimaa. Sipilän hallitus loi 140 000 uutta työpaikkaa, suuri kiitos siitä. Tästä eteenpäin työllistäminen on aikaisempaa haastavampaa, mutta edelleen mahdollista. Meidän tulee nyt työllistää edelleen työvoiman ulkopuolella olevia osatyökykyisiä. Meidän tulee edistää työ- ja opiskeluperäistä maahanmuuttoa, pidentää hyvinvoinnin kautta työuria ja kehittää jatko- ja uudelleenkoulutusta.

Arvoisa puhemies! Muuttuva työelämä vaatii työntekijöiltä koko ajan uutta osaamista. Töihin haetaan moniosaajia, jotka osaavat työskennellä tiimeissä. Kukaan ei enää yksin hallitse laajoja kokonaisuuksia — tarvitaan moninaista osaamista, toinen toisensa täydentämistä, yhdessä tekemistä. Tämän pohjalta on syytä kysyä, miten koulutamme, miten kehitämme osaamista, jotta työllisyys nousee ja ihmiset löytävät heille sopivan työn.

Tällä hallituskaudella koulutusjärjestelmäämme katsotaan kokonaisuutena. Kun työssä tarvittava osaaminen muuttuu nopeasti, tarvitaan ehdottomasti yhteistyötä koulutusorganisaatioiden ja työelämän kesken. Kun kehitämme koko Suomea, on samalla ymmärrettävä alueiden erilaisuus. Osaamistarpeet ovat hyvin erilaisia eri puolilla maata. Tarpeet vaihtelevat maakunnittain, seutukunnittain, kunnittain riippuen siitä, ollaanko maalla vai kaupungissa, jopa työpaikkakohtaisesti on suuria eroja. Siksi eri puolille Suomea tarvitaan erilaisia toimia. Tämä tuleekin ottaa huomioon, kun kuntakokeiluja toteutetaan. Niiden pohjalta ihmiset tarvitsevat yksilöllistä ohjausta, jotta kaikki kynnelle kykenevät saadaan työnsyrjästä kiinni. Toivotan ministereille menestystä työhön ja kysynkin: miten opetus- ja kulttuuriministeriö ja työ- ja elinkeinoministeriö tekevät tässä muuttuvassa työn murroksessa ja kaikessa jatkuvassa oppimisessa yhteistyötä?

17.40 Työministeri Tuula Haatainen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Pyysin vastauksen, kun edustaja Purra — hän ei ole täällä nyt paikalla — kyseli tästä korkeasti koulutettujen rekrytoinnista muualta maailmasta, kolmansista maista. Suomella on OECD-maihin verrattuna suuri pula osaamista vaativien töiden tekijöistä. Vertailun mukaan me olemme 18. sijalla. OECD-maissa kaikki muut Pohjoismaat sijoittuvat meitä paremmin. Edellisellä hallituskaudella aloitettiin Talent Boost -toimenpideohjelma, ja nyt tätä ohjelmaa jatketaan. Tämä ohjelma kootaan nyt ensimmäistä kertaa sillä tavalla, että se muodostaa semmoisen kokonaisvaltaisen erityisosaajien, asiantuntijoiden, työntekijöiden, opiskelijoiden ja tutkijoiden maahanmuuton ohjelman. Tätä tullaan tekemään yhteistyönä työ- ja elinkeinoministeriön ja opetus- ja kulttuuriministeriön kanssa.

Sitten tähän edustaja Kinnusen kysymykseen siitä, miten näitä osaamispuutteita poistetaan yhteistyöllä. Kyllä tässä meillä OKM:n kanssa on se iso yhteistyökuvio menossa, ja siihen nopean koulutuksen rahoitukseen myös suunnataan nyt 20 miljoonaa, jolla näitä työvoimakapeikkoja pyritään korjaamaan, että saataisiin yrityksille osaavaa työvoimaa. Mutta sitten kaiken kaikkiaan tki-investoinnit, koulutusinvestoinnit ja ammatillisen koulutuksen kuntoon laittaminen palvelevat sitä, että meillä myös pidemmällä aikajänteellä on työvoiman tarve paremmin turvattu.

17.42 Pia Kauma kok: Arvoisa puhemies! Käsittelimme tätä budjetin osa-aluetta talousvaliokunnassa, ja asiantuntijat olivat kyllä hyvin kriittisiä siltä osin, että riittäviä toimenpiteitä työpaikkojen luomiseksi ei ole olemassa. Tavoitehan on 60 000 työpaikkaa tällä hallituskaudella, mutta asiantuntijat olivat sitä mieltä, että palkkatukityö — mitä toimenpiteitä sinne on suunniteltu — on täysin riittämätön toimenpide, jos sillä aiotaan mennä eikä

Budjetin alikohta PTK 85/2019 vp

mitään muita toimenpiteitä ole tulossa. Tietopalveluhan on arvioinut, että hallituksen budjetti jopa vähentää työpaikkoja 5 000:lla eikä suinkaan lisää niitä.

Nyt minulla olisi täsmäkysymykset molemmille ministereille, ja ensimmäinen niistä koskee arvonlisäveron alarajaa, nimittäin meillähän muutama vuosi sitten nostettiin se alaraja 10 000 euroon, ja nyt EU-komissio on linjannut, että se voisi olla jopa 85 000. Yrittäjät ovat pyytäneet, että sitä voitaisiin nostaa ainakin 20 000:een, ja keskimäärin EU:ssa se on 40 000. Kysyisinkin: mikä teidän mielipiteenne on tässä asiassa?

Ja sitten toinen kysymys vielä täsmäkysymyksenä liittyen akateemisiin työttömiin. Nythän on niin, että TE-keskukset eivät paljoakaan pysty auttamaan akateemisia asiantuntijoita ja johtajia ja esimiestehtävissä olleita löytämään uutta työpaikkaa, ja me tarvitsemme uusia työvälineitä tähän. Mitä mieltä te, ministeri, olette siitä, jos vaikkapa kassat ottaisivat näitä tehtäviä hoitaakseen? Niillähän on paljon tietoa näistä asiakkaistaan, jotka vuosikausia ovat sitä jäsenmaksua sinne maksaneet, ja ne ovat olleet muutenkin tekemisissä näiden henkilöiden kanssa, niin että voisiko tässä olla uusi voimavara?

17.44 Janne Heikkinen kok: Arvoisa puhemies! Nuorten syrjäytyminen on aikamme suurimpia epäkohtia Suomessa. Eri arvioiden mukaan Suomessa on jopa 60 000 syrjäytynyttä nuorta. Niin ikään osatyökykyisten ihmisten asia on tärkeä ottaa huomioon. Tästä syystä kaksinkertaistaisimme panokset työllisyyspalveluiden vahvistamiseen eli lisäisimme kaikkiaan 9 miljoonaa euroa nuorisotyöttömyyden torjuntaan. Lisäksi vakinaistaisimme pysyväksi osatyökykyisten ihmisten tukemiseksi tarkoitetun kertaluontoisen määrärahan, jota hallitus esittää.

Niin ikään hallituksen panostukset tutkimukseen ja tuotekehitykseen ovat riittämättömiä. On strategisesti tärkeää, että pääsemme 4 prosentin tki-rahoitukseen suhteessa bruttokansantuotteeseen. Siksi kokoomus panostaisi peräti 82 miljoonaa euroa lisää TEMin alaisiin tukiin, joita rahoittaisimme ennen kaikkea tehottomia ja haitallisia yritystukia leikkaamalla. Tämä raha pitää muuten sisällään muun muassa 45 miljoonaa euroa panostusta Suomen Akatemialle korkean tason tutkimukseen, jota hallitus ei valitettavasti saanut järjestettyä.

17.45 Merja Mäkisalo-Ropponen sd: Arvoisa puhemies! Jos haluamme saavuttaa työllisyystavoitteen, niin se edellyttää myös osatyökykyisten ja vammaisten työllisyyden parantamista. Valitettavasti nämä käsitteet menevät ajoittain sekaisin. Eli meidän on kyllä syytä muistaa, etteivät kaikki vammaiset ole osatyökykyisiä. Monet vammaiset pystyvät tekemään kokoaikaista työtä, jos työyhteisössä on tehty kohtuullisia mukautuksia. Mukautuksia ovat esimerkiksi työoloihin, työn organisointiin ja työmenetelmiin tehtävät muutokset. Työnantajilla on mahdollisuus saada työolosuhteiden järjestelytukea, ja sen käyttöä tulisi laajentaa ja kehittää huomioimaan paremmin saavutettavuuteen ja työn digitaalisen ympäristön muutostilanteisiin liittyvät järjestelyt. Työnantajat eivät edelleenkään tunne järjestelytuen mahdollisuuksia riittävästi, eli heille olisi syytä kohdistaa koulutusta. Digitaalisuus ja teknologiset innovaatiot mahdollistavat erityisryhmiä olemaan yhä enemmän osallisia yhteiskunnan toiminnoissa ja myöskin työelämässä. On muistettava, että kuka tahansa voi koska tahansa olla tilanteessa, että ainoa mahdollisuus jatkaa työelämässä on teknologisten välineiden käyttö.

Arvoisa puhemies! Tässä puheenvuorossa kuitenkin keskityn osatyökykyisten työllistymiseen. Osatyökykyisyys tarkoittaa toimintakyvyn vajausta, joka haittaa työn tekemistä.

Budjetin alikohta PTK 85/2019 vp

Lainsäädännön mukaan osatyökykyinen on henkilö, jonka vamma tai sairaus vaikeuttaa työllistymistä. Pitkäaikaistyöttömissä on paljon osatyökykyisiä henkilöitä. Toki tähän ryhmään kuuluu muitakin, esimerkiksi edellä mainitsemiani vammaisia henkilöitä. Erityisesti pitkäaikaistyöttömien kohdalla ongelmana on ollut se, ettei asiakkaan palvelutarvetta, työkykyä ja kuntoutustarvetta ole selvitetty riittävän yksilöllisesti ja monialaisesti, mikä on johtanut työttömien jäämiseen heille sopivien palveluiden ja etuuksien ulkopuolelle.

Hallitusohjelmassa mainittu osatyökykyisten työkykyohjelma on tarkoitettu juuri tämän ryhmän kokonaisvaltaiseen auttamiseen. Ohjelmaan onkin varattu ensi vuodelle 10 miljoonaa euroa. Sipilän hallitus kuvitteli, että näitä henkilöitä saadaan työllistymään kepillä ja sanktioilla, mutta niin sanottu aktiivimalli osoittautui toimimattomaksi ja epäinhimilliseksi erityisesti näiden ihmisten kohdalla, jotka tarvitsevat ensisijaisesti hoitoa, ohjausta, rinnalla kulkemista ja kuntoutusta ennen kuin he voivat työllistyä. Onneksi aktiivimalli puretaan ja jo ensi vuonna yhä useampi osatyökykyinen pääsee yksilöllisen tuen ja räätälöityjen palvelujen piiriin. Kuntakokeilut mahdollistavat saumattomat palvelut, ja näistä kokeiluista saatuja hyviä käytäntöjä voidaan jalkauttaa koko maahan.

Hallitusohjelmassa ja talousarviossa puhutaan ensimmäisen kerran hyvinvointitaloudesta. Hyvinvointitalouden kannalta keskeiset yhteiskunnalliset tavoitteet ovat osallisuuden vahvistaminen, hyvinvoinnin ja hyvän elämän edellytysten luominen sekä yhdenvertaisuuden takaaminen. Sen sijaan että pohdittaisiin, miten saadaan ihminen mukautettua työhön sopivaksi, on syytä pohtia, miten jokaiselle löytyy sopiva työ. Tämä tarkoittaa sitä, että yksilölle asetettujen vaatimusten rinnalla asetetaan vaatimuksia myös työlle. Esimerkiksi eri tavoin osatyökykyisille ja pitkäaikaistyöttömille tulisi aktiivisesti räätälöidä sellaisia työ- ja osallistumismahdollisuuksia, joihin he voivat aidosti tarttua ja joista he saavat myös palkkaa.

Esimerkiksi kehitysvammaiset ovat ryhmä, joiden potentiaalia työelämässä ei tällä hetkellä nähdä. YK:n vammaisten oikeuksien sopimus edellyttää yhdenvertaista kohtelua kaikille kansalaisille, mutta edelleenkin töihin haluavat ja siihen kykenevät kehitysvammaiset ohjataan sosiaalitoimistoon eikä työvoimapalveluihin. He saavat niin sanottua työosuusrahaa, joka on 12 euroa päivässä, vaikka antavat paljon suuremman työpanoksen työyhteisön käyttöön. YK:n vammaisten oikeuksien sopimus ei Suomessa tältäkin osin toteudu.

Arvoisa puhemies! Investoimalla sellaisiin palvelurakenteisiin ja toimintamalleihin, jotka tehokkaalla tavalla tukevat toimintakykyä, lisäävät osaamista ja torjuvat syrjään joutumista, voimme pitkällä aikavälillä päästä tilanteeseen, jossa nopeatkaan muutokset työssä ja työelämässä eivät synnytä suuria ongelmia yksilötasolla tai yhteiskunnassa. Vaikka lyhyellä tähtäimellä ihmisten tukemiseen panostaminen tuottaa taloudellisia kustannuksia esimerkiksi julkisen työllistämisen kautta, niin pitkällä aikavälillä toteutuvat hyvinvointi-hyödyt tekevät panostuksista taloudellisesti kannattavia. Mikäli panostukset ihmisten hyvinvointiin jätetään tekemättä, se näkyy väistämättä yhteiskunnassa huono-osaisuutena, syrjään joutumisena ja niistä aiheutuvina kustannuksina. Hyvinvointitalousajattelussa on tärkeää osata arvioida ja laskea näiden vaihtoehtoiskustannusten hinta, ja tämän asian tämä hallitus on oivaltanut. Kun lasketaan esimerkiksi järjestöihin suunnatun palkkatuen vaikuttavuutta, on muistettava laskea myös työstä aiheutuvan hyödyn hinta. Järjestöissä tehdään sellaista tärkeää yhteiskunnallista työtä, mitä mikään muu taho ei järjestä. Esimerkiksi ikäihmisten luona tehtävät lumityöt, kaupassakäyntiapu ynnä muu kotitalukkaritoiminnan

Budjetin alikohta PTK 85/2019 vp

kaltainen järjestöjen tarjoama apu mahdollistaa ikäihmisen kotona olemisen kauemmin. Tästä hyötyvät yksilö ja yhteiskunta.

17.51 Kristiina Salonen sd: Arvoisa puhemies! Suomi on edelleen vahvasti vientiteollisuuden varaan nojaava talous, ja siksi on erittäin tärkeää, että voimme tukea pk-yritysten kansainvälistymistä. On hienoa, että ministeri Lintilä on paikan päällä, sillä meillä Suomessa on olemassa ratkaisuja maailmanlaajuisiin ilmiöihin korkean osaamisemme ja teknologian ansiosta. Esimerkiksi puhdas vesi, vesiosaamisessa olemme Suomessa huippuedelläkävijöitä. Jätteidenkäsittelyjärjestelmät, energiaosaaminen muun muassa ovat sellaisia asioita, joihin ratkaisua kaipaava koko maailma. Suomen tuleekin olla osaltaan ratkaisemassa kehittyvien maiden kasvua ja kasvun kestävyyttä.

Kun olen tavannut erilaisia yrityksiä, olen havainnut yhden seikan: meillä on yrityksiä, joilla olisi mahdollisuus myydä nykyistä enemmän nimenomaan kansainvälisesti mutta jotka kaipaavat siinä tukea ja apua. Ajattelen niin, että meidän on pystyttävä ratkaisemaan nämä kansainvälistymisen esteet ja kaikin mahdollisin tavoin pyrkiä auttamaan yrityksiä, koska me tarvitsemme nimenomaan viennin lisäämistä, jotta voimme myöskin lisätä työllisyyttä Suomessa. Esimerkiksi Finnveran osalta olen kuullut viestiä siitä, että joissakin kohdin maakohtaiset kiintiöt ovat hankalia tai liian joustamattomia. Kun nämä maakohtaiset kiintiöt tulevat täyteen esimerkiksi jo yhden ison yrityksen toimesta, niin pienemmät yritykset voivat jäädä silloin ilman, vaikka olisikin mahdollisuutta kauppaan alueella. Nämä kaikki keinot ovat sellaisia, joita meidän pitäisi pystyä nyt samanaikaisesti tarkastelemaan, jotta aidosti voimme tukea pk-yritysten kansainvälistymistä.

Olen myöskin vähän huolissani siitä, että yritykset vievät valmistamisen pois Suomesta. Olemme pitkään ajatelleet, että suunnittelu ja kehitys usein silloin jää Suomeen nimenomaisesti vahvan osaamisemme ansiosta, mutta näyttää myöskin siltä, että pikkuhiljaa suunnittelu ja kehitystyö siirtyvät nimenomaan valmistuksen yhteyteen. Silloin, jos Suomesta ovat nämä yritykset siirtyneet pois, niin emme voi ikuisesti ikään kuin laskea sen varaan, että myöskin se suunnittelutyö tänne jää. Sen vuoksi kaikki toimet, joilla me voimme varmistaa yritysten säilymisen Suomessa, ovat tärkeitä, ja siksi meidän on jatkuvasti tarkasteltava omaa politiikkaamme suhteessa sitten muiden maiden politiikkaan ja yritysten tukemiseen.

Mitä taas tulee työllisyyspolitiikkaan, työllisyysasteen nosto 75 prosenttiin on kriittinen menestystekijä Suomen tulevaisuudelle, ja siksi on todella tärkeää, että kaikki toimet sen eteen tehdään yhteistyössä. Tämä ei ole pelkästään hallituksen asia, vaan tämä on koko Suomen asia. Koko Suomen on onnistuttava työllisyyden kasvattamisessa, jos haluamme luoda tulevaisuuden nykyiselle hyvinvointiyhteiskunnalle. Hallitus tekee useita toimia. Yksilöllinen työllisyyspalvelu on esimerkkinä niistä tärkeä. Satakunnassa valitettavasti olemme kuulleet viime aikoina myöskin huonoja uutisia. UPM:n yhden koneen lakkauttaminen ja Amcor-tehtaan lakkauttaminen Eurasta johtaa esimerkiksi meidän seudullamme siihen, että perinteinen paperiala kokee nyt merkittävän takaiskun. Tässä tämä yksilöllinen työllisyyspalvelu on ratkaisevan tärkeä, koska paperimiehet eivät ehkä löydä suoraan vastaavaa työtä, mutta ovat vahvoja prosessiteollisuuden osaajia. Siksi meidän pitäisi pystyä yksilöllisten palvelujen kautta ohjaamaan heidät sitten työstä suoraan työhön. TE-toimistojen rahoitus on tärkeää tässä kohtaa. Myöskin Satakunnan osalta tarvitaan lisää työllisyyteen tulevia määrärahoja, jotta pystytään tällaiseen voimakkaaseen työnhakijoiden määrän kasvuun vastaamaan. Tärkeää on myöskin tämä yksityisyritysten ensimmäisen työnteki-

Budjetin alikohta PTK 85/2019 vp

jän palkkaaminen: miten siinä pystyttäisiin auttamaan yksinyrittäjiä ja tuomaan niitä ratkaisuja. Se on myöskin hyvä ja tärkeä avaus. Näillä toimin uskon, että olemme matkalla kohti työllisyysasteen nostoa 75 prosenttiin.

17.56 Kim Berg sd: Arvoisa puhemies! Hallituksen talousarvioesitys ensi vuodelle osoittaa, että nyt panostetaan työn ja kasvun edellytyksiin. Tämä hallitus haluaa satsata aktiiviseen työllisyyspolitiikkaan, jonka kulmakivinä ovat nykyistä yksilöllisemmät palvelut, palkkatuen käytön voimakas lisääminen, kuntien vastuun kasvattaminen, työperäinen maahanmuutto ja osaajien tarjonta. Hallitus on sitoutunut tarvittaviin toimiin 60 000 työpaikan luomiseksi ja 75 prosentin työllisyystavoitteeseen. Tämän tavoitteen saavuttamiseksi hallitus toteuttaa työllisyystoimia, jotka lyhentävät työttömyysjaksoja, helpottavat työnhakijan ja työnantajan kohtaamista sekä osaavan työvoiman saantia yrityksiin. Työllisyystavoitteeseen päästään, kun työllistämme nykyistä paremmin osatyökykyisiä, saamme ihmisiä takaisin töihin työkyvyttömyyseläkkeeltä ja pitkäaikaistyöttömyydestä, ikäjohdamme ihmiset pysymään työelämässä vähintään viralliseen eläkeikään asti, saamme vieraskieliset maassa jo olevat töihin ja lisäämme työperäistä maahanmuuttoa. Tämän lisäksi myös nuorten työllisyyteen tulee kiinnittää enemmän huomiota.

Arvoisa puhemies! Hallitus panostaa ensi vuonna merkittävästi palkkatuen lisäämiseen. Palkkatuen käyttöä edistetään yksinkertaistamalla ja nopeuttamalla palkkatukiprosessia, vähentämällä työnantajiin kohdistuvaa byrokratiaa sekä kytkemällä palkkatukeen tiiviimmin myös muita palveluita.

Yritysten työvoimapulaan vastaamiseksi hallitus investoi muun muassa koulutukseen ja osaamiseen eri koulutusasteilla. Ulkomaisten osaajien rekrytointia helpotetaan muun muassa uudistamalla lupakäytäntöjä sekä luomalla kansainvälisen rekrytoinnin malli, jonka kautta rekrytointiprosessit ovat tuloksellisempia ja ottavat huomioon myös reilun työelämän pelisäännöt.

Työttömyysturvaa ja työttömien palveluja uudistetaan siten, että palvelut ja työnhakuveto perustuvat jatkossa yksilölliseen työllistämissuunnitelmaan. Aktiivimalli puretaan ja karenssijärjestelmää uudistetaan työntekijöitä yhdenvertaisemmin kohtelevaksi ja inhimillisemmäksi. Näillä toimilla hallitus tavoittelee aktivointiasteen kasvamista ja ottaa suuntaa kohti pohjoismaista työllisyydenhoidon tasoa.

17.59 Sofia Vikman kok: Arvoisa puhemies! Edellinen puhuja, edustaja Berg totesi hallituksen toimista, että panostetaan työn ja kasvun edellytyksiin. Voi, kunpa näin olisi, mutta ongelma on, että nimenomaan ei panosteta. Hallituksen puheet ja teot eivät kohtaa.

Hallituksen ohjelman uskottavuus lepää työllisyyskasvun varassa. Hallitukselta kuitenkin puuttuvat täysin vaikuttavat työllisyystoimet. [Keskustan ryhmästä: Ei pidä paikkaansa!] Hallitus ajaa ohjelmansa toteutuksen kriisiin ensi vuoden aikana, jos eduskunnalle ei pikaisesti esitellä tarvittavia työllisyystoimia. Työllisyystoimien puute ei voi johtua siitä, että toimia ei olisi hallitukselle esitelty tai että toimia ei olisi saatavilla. Niitä löytyy muun muassa Suomen Pankin lausunnosta, ja myös kokoomus on vaihtoehtobudjetissaan esittänyt keinot, joilla Suomeen saataisiin eduskunnan tietopalvelun ja muiden asiantuntijoiden laskelmiin pohjautuen yli 60 000 työllistä lisää. [Tuomas Kettunen: Niitä löytyy myös hallitusohjelmasta!] Eduskunnan riippumattoman tietopalvelun arvio kattaa näistä uusista työllisistä 26 000.

Budjetin alikohta PTK 85/2019 vp

Mitä tekee hallitus? Hallituksen toimet laskevat työllisyyttä. Eduskunnan riippumattoman tietopalvelun laskelmien perusteella hallituksen ensi vuoden talousarvion vero- ja sosiaaliturvamuutokset laskevat työllisyyttä 5 000 hengellä. Onkin syytä kysyä, aikooko hallitus tosissaan yrittää nostaa työllisyyttä ja pitää kansalaisille antamansa lupaukset, nimitäin kun huomioidaan se, että hallituksen ohjelman uskottavuus ja menolisäykset lepäävät työllisyyden kasvun varassa.

No, kokoomus ei onneksi ole seurannut näitä hallituksen toimia toimettomana. Emme voi hyväksyä sitä, että hallitus lisää työttömyyttä, kun sen pitäisi vähentää työttömyyttä, ja hallitus ottaa lisää velkaa, kun sen pitäisi vähentää velanottoa. Tämä on leikkaamista tulevilta sukupolvilta. Vetoankin vielä kerran, että ottaisitte käyttöön nämä kokoomuksenkin vaihtoehtobudjetissaan esittämät työllisyystoimet.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ministeri Lintilä joutuu pian poistumaan, joten annetaan hänelle mahdollisuus vastata. — Olkaa hyvä.

18.02 Elinkeinoministeri Mika Lintilä (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Muutama selkeä kysymys on tullut tässä.

Ensin, edustaja Kauma, tähän alv-alarajaan: Siitähän on nyt valmistelu, että se nostettaisiin siihen 15 000:een. Siinä on minun mielestäni kaksi aika vaikeaa asiaa. Kun mennään alviin, ollaan verotuksen kovassa ytimessä. Alv-puoli on suomalaisen fiskaalipuolen kovinta kivijalkaa. Sitten toisaalta kansainvälinen vertailu on erittäin vaikeaa, koska verotusjärjestelmien rakenne on erilainen eri maissa. Voi sanoa, että Pohjoismaissa on aika lähelle samanlaista, mutta löytyy eroja. Tämä kansainvälinen vertailu on ehkä pikkasen vaikeaa tässä. Itse olisin henkilökohtaisesti vähän ehkä varovainen ampumaan reikiä sinne verotuksen kovaan ytimeen. Meillä on tietysti, voi sanoa, osaamista, jota voidaan myydä, joka on alv-velvollista, ja jos heillä nostetaan sitä rajaa, niin luulen, että konsultit kiittävät tästä. Sitten on tietysti se puoli, joka investoi ja tuo tavaraa. Eli tämä ei ole ihan helppo kysymys.

Sitten, edustaja Salonen, tämä kansainvälinen puoli: Äärettömän tärkeä kysymys. — Jaa, hän on poistunutkin. — Aina pitää muistaa, että meidän bkt:stä 40 prosenttia tulee viennistä, ja me tarvitsemme kansainvälisen puolen kaupan lisäämistä. Pitäisi tehdä entistä enemmän vientimatkoja. Itse kun olin edellisen kerran tässä nykyisessä tehtävässä, tein niitä paljon, ja se palaute on erittäin myönteinen. Meillä on Suomessa sen puoleen hienoa, että yritykset puhaltavat hyvin yhteen hiileen eli yleensä siellä matkoilla on iso veturiyritys ja sen hartioitten takana tulee pienempiä yrityksiä softapuolelta tai muualta. Ja meillä on paljon vietävää Suomesta, eli kyllä tätä tulee tehdä. Hän viittasi tähän, kuinka otetaan yrityksiä sitten näitten palvelujen piiriin. Kyllä me olemme pyrkineet Business Finlandin puolella koko ajan sitä kynnystä madaltamaan, eli mahdollisimman matalalla kynnyksellä, ja tietysti voi sanoa näin setämiehenä jo, että nuori sukupolvi ei puhu enää vientikaupasta vaan se puhuu kansainvälisestä kaupasta, ja siitähän se tällä hetkellä on.

Edustaja Vikman, äärettömän tärkeää. Kyllä meidän pitää työllisyyttä pystyä nostamaan, ja hallitusohjelmassa on selkeä kirjaus: mitään keinoja ei ole suljettu ulkopuolelle.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Kiitokset ministerille, ja sitten jatketaan puhujalistaa.

Budjetin alikohta PTK 85/2019 vp

18.05 Mari Holopainen vihr: Arvoisa puhemies! Tänään yksi verkkomainonnan optimointiin keskittynyt yritys — tai sen enemmistö — myytiin 200 miljoonalla. Tämä yritys toimii Helsingistä käsin ja on yhtä lailla sitä elinkeinoelämää, mitä suurimmassa määrin, johon täällä viittaamme. Tämän kaltaisen toiminnan kaipaamat liikennepalvelut ovat esimerkiksi ratikoita, busseja, pyöriteitä, ja sen kaltaiset yritykset tarvitsevat osaajia esimerkiksi ict-alalta mutta monilta muiltakin osa-alueilta.

Suomen Pankki toteaa tällä viikolla tiedotteessaan, että Suomen tuottavuuden kehitys on ollut 10 vuotta hidasta ja että kaikkein tärkeintä pitkällä aikavälillä sen ratkaisemiseksi on osaamisen lisääminen. Jotta me saavutamme 75 prosentin työllisyystavoite — tai korkeampi — me tarvitsemme lisää aloituspaikkoja, jotta ihmiset työllistyvät paremmin. Ja näitä aloituspaikkoja, kuten nyt ylipäättään muitakaan asioita, ei ilman rahaa voida toteuttaa. Käytännössä tämän meidän koulutustavoitteemme saavuttaminen vaatisi noin 8 000 uutta aloituspaikkaa, ja tämän kustannusarvio olisi noin 100—200 miljoonaa euroa vuodessa, jotta se voidaan toteuttaa.

Suomessa professorikohtainen oppilasmäärä on kasvanut, joten meillä on aikamoisia massaluentoja jo nykyisellään. Jotta koulutuksen laatu voidaan taata, on lisättävä siihen kohdistuvia määrärahoja. Ja sitten jos tähän pystytään — jos pystytään satsaamaan osaamiseen — niin on hyvät ennusteet siitä, että sen kaltaisilla aloilla, joissa korkeaa osaamista tarvitaan, työllistytään varsin hyvin edelleen. Niin ihan nykyäänkin kuin tulevaisuudessa yhä vahvemmin kehitys kulkee siihen suuntaan.

Siksi olisi äärimmäisen tärkeätä mieltää, että kun puhutaan elinkeinoelämästä, kun puhutaan liikenteestä, niin se ei tarkoita pelkästään sitä, että tukkipuuta kuljetetaan paikasta x paikkaan y. Meidän pitää myös arvioida, miten kestävää on lisätä esimerkiksi selluinfraa, kun jo nyt tiedetään, että meidän hiilinielut eivät ole hyvällä kehitystrendillä, päinvastoin. Meidän pitää pohtia, haluammeko me olla semmoinen maa, joka tuottaa pelkästään wc-paperia Kiinaan ja konesaleja eri puolille Suomea, vai olemmeko me semmoinen maa, joka yrittää kuroa tuottavuuden kehittymistä yhä kunnianhimoisemmin. Meillä voi olla konesaleja eri puolilla Suomea, ne työllistävät, mutta ne eivät ole sellaisia ratkaisuja, joissa me olemme edelläkävijöitä maailmassa. Suomella on edellytyksiä olla monella alalla edelläkävijä koko maailmassa. Tämänkaltaisia ratkaisuja tarvitaan, jotta pystytään Suomen hyvinvointia rahoittamaan myös tulevaisuudessa.

On puhuttu paljon vieraskielisten työllisyydestä. Helsingissä yksi kuudesosa asukkaista on vieraskielisiä tai tänne muualta muuttaneita, joten kun tätä asiaa ruvetaan ratkomaan, niin on tosi tärkeätä tehdä yhteistyötä niiden kaupunkialueiden kanssa, joilla tämä meille muuttanut väestö todellisuudessa asuu, ja pyrkiä tukemaan niitä kaupunkialueita ja muita paikkakuntia, joissa tarvitaan tukea esimerkiksi vieraskielisten parempaan työllistymiseen sekä siihen, että koulutus ei eriydy taustan perusteella.

On todella hienoa, että nyt on tosiaankin jonkun verran kurottu tuotekehitysuraa, joka on päässyt tippumaan, mutta silti meillä ei ole mitään muuta keinoa pärjätä ja maksaa niitä palveluita, jotka meidän ikääntyvä väestömme tarvitsee, jos me emme saa tuottavuutta yhä vahvempaan nousuun. Niin kuin todettu, tämä tarkoittaa sitä, että meidän yritys rakenne monipuolistuu ja muuttuu. Vaikka usein — ehkä retorisesti — todetaan, että yrityksille tärkeintä on se, että mikään ei muutu, niin ei yhteiskunnassa eikä yrityskentässäkään mikään ole niin varmaa kuin muutos. Ja kyllä ne todelliset menestystarinat usein löytyvät niistä murroskohdista ja sellaisista kansantalouksista, jotka pystyvät olemaan — joiden yrityskenttä pystyy olemaan — [Puhemies koputtaa] siinä eturintamassa.

Budjetin alikohta PTK 85/2019 vp

18.11 Kimmo Kiljunen sd: Arvoisa puhemies! Ihan ensimmäiseksi huomio siitä, mikä funktio näillä budjettipuheenvuoroilla on, koska se vaikuttaa myöskin siihen tapaan, millä teen esimerkiksi tämän puheenvuoron, jonka seuraavaksi rakennan.

Periaatteessa meillä on ehkä kaksi perusfunktiota täällä. Ensimmäinen on se, mikä on minun seuraavan puheenvuoroni, joka kohdistuu toiseen pääluokkaan, tarkoitus. Minun tarkoitukseni on puhua silloin pöytäkirjalle ja kirjauttaa ylös kantani asiassa, ja tietenkin sitten samalla niille kollegoille, jotka vaivautuvat sitä puhetta kuuntelemaan, niin että he saavat joitakin pointseja. Useimmathan täällä istuvat vain sen vuoksi, että he odottavat sitä omaa puheenvuoroansa, eivät välttämättä kuullakseen minun syväanalyysini jostain asiasta, jonka haluan pöytäkirjaan kirjauttaa. [Tuomas Kettunen: Kyllä me kuunnellaan! — Antero Laukkanen: Pitää paikkansa!]

Se toinen funktio on tärkeämpi, ja se on nyt juuri se harmi, jonka minä täällä hetkellä koen. Se toinen funktiohan on luonnollisesti se, että me haluamme tästä budjetista käydä dialogia hallituksen kanssa, jonka budjettiesitys on täällä eduskunnassa käsittelyssä ja jonka eduskunta on hyväksymässä. Ja kun täältä ministerit poistuvat, niin kuin nyt näemme ministerin poistuvan, se luonnollisesti supistaa tämänkin puheenvuoron merkityssisältöä, joka oli tässä tarkoitus tehdä, koska halusin olla dialogissa hallituksen kanssa. Oletan aika monen muunkin kansanedustajan täällä kokevan sisimmässään sen saman asian, että puheenvuoro typistyykin vain pöytäkirjamerkinnäksi eikä käydä sitä dialogia.

Toivoisin, että puhemiesneuvostossa te kävisitte huolella lävitse tämän budjettikäsittelyn tässä eduskunnassa. Kyllä ministerit voisivat antaa arvon sille, että tämä sali vaivautuu käymään nämä puheenvuorokierrokset läpi. Meillä on kaikilla mahdollisesti joku olennaisempikin viesti tässä antaa. Tämä diskurssi, mitä olemme ministereiden kanssa tänään tässä käyneet, on ollut hyvin hyödyllistä. Se on ollutkin kiinnostavaa kuunneltavaa, koska siinä me opimme.

Se asia, mistä olisin halunnut puhua ja jonka nyt vain typistän — olkaa tyytyväisiä siitä, että ei tarvitse kuunnella pitkää luentoa — liittyy tähän työllisyysastekeskusteluun, jota Suomessa on käyty. Me olemme kaikki aksiomaattisesti hyväksyneet sen, että 75 prosentin työllisyysaste on se koko eduskunnan yhteinen tavoite, ja sitten mietitään niitä keinoja, kuinka se saavutetaan. Siinä tietysti rakenteellisena laskentakaaviona on se, miten tässä yhteiskunnassa on tapana laskea työllisyysaste, eli työikäisestä väestöstä työllistetty määrä muodostaa sen työllisyysasteen.

En mene niihin yksityiskohtiin, millä tavalla se lasketaan, osa-aikatyöt ja niin edelleen, ne vertautuvat kansainvälisestikin eri tavalla. Menen vain yhteen huomioon, joka siinä tulee taustana esille. Sen olisin halunnut ministerillekin viestittää, että tässä lähestymistavassa on tietty kapeus, tilastollinen harha suorastaan. Se tilastollinen harha tulee siitä, että työikäinen väestö määritellään 15 ikävuodesta 65 ikävuoteen. Siellä ensimmäisenä isona harhana ovat jo ne nuoremmat ihmiset. Me tiedämme automaattisesti, että alle 20-vuotiaat suurimmalta osalta ovat koulussa, opiskelijoita, ja siitä ylöskin päin on vielä opiskelijoita iso joukko, joka harhauttaa heti tämän työllisyysastekeskustelun. Heidät luokitellaan työikäiseksi väestöksi, mutta koululaisina he laskevat työllisyysastetta.

Mutta se toinen harha, josta halusin puhua, on se 65 vuoden ikäraja. Siitä eteenpäin ihmiset ovat passiiviväestöä, heikentävät huoltosuhdetta. Onnittelin täällä Johannes Koskista, joka viime viikolla täytti 65 vuotta, että tilastollisesti hän tuli heikentämään Suomen huoltosuhdetta. Johannes Koskinen, yksi tapaus niistä monista, jotka heikentävät huoltosuhdetta automaattisesti vain laskentakaavion vuoksi, vaikka hän tänäänkin on jo käyttä-

Budjetin alikohta PTK 85/2019 vp

nyt hyviä puheenvuoroja ja antaa hienoa panosta yhteiskunnalle. Eli tässä yli 65-vuotiaiden osuudessa on yhä enemmän tapahtunut voimakasta muutosta. Nyt en rupea todella luennoimaan siitä, mistä olisin ehkä luennoinutkin enemmän, miten paljon he ovat aktiiviväestöä, taloudellisessakin mielessä. Sanon vain yhden seikan: lähes 100 000 yli 65-vuotiaasta on palkkatyössä mukana, aidosti palkkatyössä mukana. Jatkossa meidän täytyy yhä vakavammin keskustella, kuinka me nostamme työllisyysastetta yli 65-vuotiaiden joukossa, koska se on tärkeä tekijä koko hyvinvointiyhteiskunnan kannalta. [Toimi Kankaanniemi: Niinhän me olemme!] 5,1 miljardia euroa yli 65-vuotiaat maksavat muun muassa veroja.

Tämä on se iso asia, jonka olisin halunnut tässä avata ministerille myöskin. Kiinnittää huomio yli 65-vuotiaisiin, mahdollistakaa työssäkäynti, jos ihmiset haluavat olla töissä, kun niin monet joutuvat eläkkeelle. Meillä on aivovuoto eläkkeelle. Tässä suhteessa norjalainen malli, jossa eläkkeellesiirtymisikä on 62:sta 75 ikävuoteen on paljon järkevämpi pohja keskustella kuin tällä kapealla tavalla tarkastella tätä työikäistä väestöä suhteessa työllisyysasteeseen.

Minä en saa tähän ministerin vastausta. Onpa se nyt pöytäkirjassa — minä olisin voinut sen laittaa vaikka kirjallisena sinne pöytäkirjaan.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Mutta jokaiselle paikalla olleelle tämä tuli arvokkaan lisänä muistiin.

18.16 Johannes Yrttiaho vas: Arvoisa puhemies! Täällä puhutaan paljon osaajapulasta, ja sillä muun muassa perustellaan ulkomaisen työvoiman lisääntyvää, nopeutuvaa tuontia. On varmasti ihan ok joillakin aloilla, että ulkomailtakin työvoimaa tuodaan, mutta jos työtömänä samalla alalla on jo henkilöitä, niin se ei ole hyväksyttävää.

Esimerkiksi Varsinais-Suomessa on paljon työttömiä metallialan työntekijöitä ja laivanrakentajia. Silti näiden alojen työnantajat puhuvat työvoimapulasta. Varsinais-Suomessa merkittävimmät nimenomaan ulkomaista työvoimaa käyttävät työnantajat ovat tietenkin Meyerin Turun telakka alihankintaverkostoineen ja Valmet Automotiven Uudenkaupungin autotehdas. Yhteen laskien näissä on kymmeniätuhansia työntekijöitä, joista iso osa ulkomaisia. Lisäksi rakennuksilla, palveluissa ja maataloudessa huomattava määrä työntekijöitä tulee jo tällä hetkellä ulkomailta. Esimerkiksi tänä vuonna tammi—lokakuussa Varsinais-Suomeen on myönnetty tuhat työlupaa EU:n ulkopuolelta, siis kolmansista maista, eli tässä eivät ole vielä mukana EU- ja Eta-alueelta tulevat työntekijät.

Työnantajathan eivät tuo työvoimaa ulkomailta silkan osaajapulankin takia. Kyse on pyrkimyksestä säästää työvoimakustannuksissa. Etenkin näistä kolmansista maista tulevat työntekijät työskentelevät merkittävästi suomalaista palkkatasoa halvemmalla. Elintaso ja hintataso lähtömaissa ovat merkittävästi suomalaisia alhaisempia, joten se on heille mahdollista. Itse asiassa tämän paljon puhutun kohtaanto-ongelman taustalla, ja osaajapulankin taustalla, taitaa osaltaan olla palkkataso, jolla Suomessa ei enää pärjää. Tähän on vaikuttanut kymmenen vuotta jatkunut käytännössä nollalinja palkansaajien palkankorotuksissa. Reaalipalkat eivät ole nousseet.

Osaajapulaan yksi merkittävä ratkaisu olisikin se, että työnantajat alkaisivat maksaa kunnollisia palkkoja — no, teollisuudessa tietysti maksetaan, rakennuksilla, mutta sanotaan nyt vaikka hoiva-alalla. Kyllä merkittävä syy siihen, miksi meillä on hoivatyöntekijöistä pulaa, on tietysti heikot työolot, raskas työ ja palkka, joka ei vastaa työtä. Hoiva-alan

Budjetin alikohta PTK 85/2019 vp

ihmiset lähtevät parempien palkkojen perässä ulkomaille. Elikkä nämä asiat kuntoon, ja lisäksi, jos tänne ulkomaista työvoimaa tuodaan, alipalkkaus pitää kriminalisoida. Se on nyt jo iso ongelma. Liitoille pitää antaa kanneoikeus, [Puhemies koputtaa] ja aluehallintovirastoihin työsuojeluresurssit pitää laittaa kuntoon, niin että voidaan valvoa, ettei väärinkäytöksiä ulkomaisen työvoiman kanssa tapahdu. — Kiitoksia, puhemies.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Yrttiaho, aika täynnä maahanmuuttokritiikille. [Leena Meri: Yrttiahon linja on hyvä!]

18.19 Tarja Filatov sd: Arvoisa puhemies! Jatkaisin oikeastaan hieman edustaja Kiljunen pohdintaa työllisyysasteesta. Kun me tuossa kuntatalousosiossa pohdimme, miten meidän verotulomme ovat jääneet ikään kuin 2 miljardia jälkeen — vaikka työllisyys on kehittynyt positiivisesti, silti meillä verotuloissa ollaan menty alle arvioiden — niin tämä osittain johtuu siitä, tai uskon, että se osittain johtuu siitä, että me katsomme näitä mittareita vähän vanhan maailman näkökulmasta, juuri siitä näkökulmasta, jolloin mentiin hyvin varhain kouluun tai koulun jälkeen töihin ja oltiin tiettyyn ikään asti. Tämä on tietysti kansainvälinen tapa mitata työllisyyttä; se lähtee tietystä ikävuodesta ja ulottuu tiettyyn ikävuoteen. Mutta meidän pitäisi tietää, mitä siellä sisällä tapahtuu.

Emmehan me todellakaan halua 17-vuotiaita nuoria töihin, vaan me haluamme, että he suorittavat koulunsa loppuun, ja sen jälkeen heidän työuransa on pidempi ja ehjempi. Toisaalta sitten ikääntyneessä päässä meillä on esteitä, jotka liittyvät vaikkapa valtion virkoihin, joissa ei voi olla tietyn iän jälkeen, vaikka ihmisillä olisi osaamista. Työtä voit tehdä kiertäen, toiminimellä tai jollakin muulla, mutta et voi tehdä tuossa tehtävässä.

Meidän pitäisi purkaa molemmista päistä niitä vääriä käsityksiä, mitä meidän vanhoista mittareista syntyy, mutta pohtia myös sitä, onko työllisyysaste enää niin relevantti mittari kuin se aiemmin on ollut. Minusta on selvää, että työllisyysasteen pitää olla vähintään 75, mutta jos meillä samaan aikaan työ pirstoutuu siten, että ennen sitä samaa työtä teki yksi ihminen ja nyt sitä tekee kaksi ihmistä, niin se ei anna meille samaa työllisyysastehyötyä kuin se on joskus aikaisemmin antanut eikä samaa verohyötyä kuin se on aikaisemmin antanut.

Siksi on myös tärkeää pohtia, mikä on työn laatu, koska jos ajatellaan vaikka tämänhetkistä tilannetta, kansainvälinen talous vaikuttaa siihen, että meidän viennillämme menee todennäköisesti heikommin jonkun aikaa tästä eteenpäin ja työllisyyden kasvu on itse asiassa kotimarkkinoiden ja palveluiden varassa, ja kun palvelut ja kotimarkkinatyö on usein heikommin palkattua, niin siitä tuleva verokertymäkin voi olla ohuempaa, jolloin taas ollaan siinä tilanteessa, että makroluvut näyttävät jotakin ja sitten kuitenkin talouspohjassa tapahtuu jotakin aivan toista. Sen takia pitäisi mennä näihin vaikuttavuuksiin ja muihin paljon syvemmälle kuin me itse asiassa tässä poliittisessa keskustelussa teemme. — Tulen sinne vielä. Ei mene ihan kolmeen minuuttiin. [Puhuja siirtyy puhujakorokkeelle]

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Tulkaa, tulkaa. Tätä tekstiä kuuntelee mielellään.

Tulen hieman jatkamaan, koska en päässyt ihan kaikkia osioita, jotka halusin tässä ääneen sanoa. — Mutta tavallaan siinä, miten me mittaamme, mitä me arvioimme ja mistä me puhumme, kannattaa mennä hieman syvemmälle näihin asioihin. Ja vain esimerkkinä, että jos ajatellaan vaikkapa työministeriön lukuja työttömyydestä ja Tilastokeskuksen lu-

Budjetin alikohta PTK 85/2019 vp

kuja työttömyydestä, niin niissä on noin 30 prosenttia yhteisiä työttömiä ja muut ovat erilisiä, koska nämä mittaavat eri asioita. Sen takia on hyvä tietää, mitä mitataan.

Tärkeä asia työllisyyden näkökulmasta on kohtaanto, ja tässä voisi sanoa, että meillä on odotusarvoissa ongelmia. Edustaja Laukkanen viittasi siihen, onko ammattiyhdistysliikkeellä vanhat kannat, mutta yhtä hyvin voi kysyä, onko työnantajilla vanhat kannat. Odotetaan, että edelleen saadaan siihen yhteen työpaikkaan sellainen täydellinen osaaja, joka osaa kaiken ja tekee monen ihmisen työt, vai pitäisikö joskus miettiä kohtaanto-ongelmankin purkamisessa sitä, että ei jumpata vain sitä ihmistä, jotta hän sopisi siihen työhön, vaan jumpataan myös niitä työpaikkoja, jotta niihin löytyy sopivaa työvoimaa. Ja joskus se voi olla niin, että vaikkapa osatyökykyisten ihmisten kohdalla tai mielenterveyskuntoutujien kohdalla kaksi ihmistä voi tehdä yhden työt, ja siitä voi tulla hyvä kombo. Joskus taas voi olla niin, että sitä työtä pitää miettiä palastellen.

Jos me saamme työnvälityksen toimimaan nopeammin, jos esimerkiksi työttömyysjaksot lyhenevät viikolla, niin me säästämme itse asiassa satoja miljoonia. Tämä on sellainen asia, joka kannattaa muistaa ja johon kiinnittää huomiota, kun mietitään työvoimapalveluita ja erityisesti työnvälitystä.

Samaten kohtaantoon liittyy asuminen. Jos me emme onnistu asumispolitiikassa, asuntopolitiikassa, niin emme me kyllä onnistu työvoiman kohtaanto-ongelmankaan ratkaisemisessa. [Antero Laukkanen: Totta!]

Jos mietimme opiskelijoita, olipa kyse sitten kotimaisista opiskelijoista tai maahanmuuttajaopiskelijoista, niin itse asiassa meidän pitäisi luoda malli, jossa oppilaitoksiin vietään tiukemmin työnvälityspalvelut siinä vaiheessa kun ollaan valmistumassa. Vaikkapa edustaja Virolainen nosti tänään hyvin esiin akateemiset työttömät: silloin kun on selkeä ammatti, olet vaikka sairaanhoitaja, niin tiedät, että haet sairaanhoitajan töitä, mutta jos on akateemisesti valmistunut nuori tai korkeakoulutettu, niin se työkirjo voi ollakin jotakin muuta kuin nuori itse ajattelee, ja silloin pitäisi hakea ammattilaisen apua jo siinä vaiheessa, ennen kuin opinnot ovat päättyneet.

18.24 Jari Myllykoski vas: Arvoisa herra puhemies! ”Varmistin pois ja liikkuvat taa” kun on, niin kyllä tässä sitten pärjätään.

Arvoisa puhemies! Vähän hapuilen tässä nyt ehkä toisellekin sektorille, mutta mielestäni tämä on huomionarvoinen asia, ja kun tänään en sitä päässyt kysymään, niin odotan tietysti innolla ministeri Tuppuraisen tuloa tähän saliin.

Kaiken kaikkiaan meillä on työllisyyteen liittyviä eri rahoitusmuotoja tässä maassa niin sanotusti pilvin pimein. [Toimi Kankaanniemi: Se on totta!] Ja meidän pitäisi pystyä puhumaan, niin kuin eilisessä keskustelussa puhuttiin, myös siitä, että meidän pitää saada tähän maahan teollisuuspoliittinen ohjelma. Toivotaan, että tällä viikolla — jos eduskunnan teollisuusryhmä sillä nimellä alkaa keräämään nimiä — me voimme käydä ajankohtaiskeskustelun teollisuuspolitiikasta tässä salissa. Olisi todella hyvä, että voisimme, ja uskon, että tässä eivät ole ainakaan puoluerajat vastassa.

Mutta meillä on Tekes, Tesi, meillä on Finnvera, meillä on Business Finlandia, eli rahoituselementtejä, ja sitten edellinen hallituskin vielä teki rahoitusohjelmaa, oliko nyt kolmonen numeroltaan, mikä on vivutusrahasto. Edellisen — ei viime vaan sitä edellisen — hallituksen jäljiltä meillä on Vake, ja nyt käydään keskustelua siitä, mikä on Vaken asema. Tiedän, että Rinteen hallituksen aikana pohdittiin Paateron ja Rinteenkin toimesta, mitä sille tehtäisiin. Mutta tässä ilmeisesti onkin sitten jo puoluepolitiikkaa, että joku ei halua las-

Budjetin alikohta PTK 85/2019 vp

taan hyljätä. Ja minun mielestäni olisi tarkoituksenmukaista... Siellä toimintasektorilla on oikeita ajatuksia ja toimiva johto on tehnyt sellaisen kirjelmän tai oman suunnitelman, että ilmasto ja digitaalisuus ovat kärjessä ja sillä pääomituksella, mitä sinne on varattu, yli 2 miljardia, edistetään näitä hankkeita. Ja me olemme tänään kuulleet, että nimenomaan ilmastoasioissa meillä on annettavaa. Ministeri on tänään vakuuttanut, että heiltä kysytään — esimerkiksi ulkomaankauppaministeri Skinnari toi sen esille — että mitä teillä olisi, jotta he voisivat näitä viedä eteenpäin.

Arvoisa puhemies! Juuri siitä on kysymys, että meidän pitäisi luoda sille sektorille omia mahdollisuuksia, ja on hyvä, että Vaken nokkamiehet ovat tämän oman kirjelmänsä tehneet, mutta mielestäni näyttäytyisi paremmalle palikalle, kun meillä olisi se nyt olemassa olevien rahoitusinstrumenttien sisällä jo, ettei meillä olisi erilaisia hallinnollisia portaita erilaisille työllistävillä yritystukimuodoille. Me tarvitsemme yritystukia, jotta meillä työtä ja teollisuutta voidaan edistää.

Me olemme aika innovatiivinen kansa. Meillä patentoidaan erittäin paljon erilaisia tuotteita, mutta itse asiassa meiltä puuttuu se palikka siitä välistä, millä perustetaan tähän maahan teollinen työpaikka. Me käymme keskustelua kaivoslaista ja energiaveroista. Tällä hetkellä meillä on kansalaisaloite, hallitusohjelmaan on kirjattu myöskin verotuksen osalta, ja uskallan nyt tässä yhteydessä puuttua pääluokassa 32 siihenkin, että kyllä meidän pitää nähdä, että kun se kaivannaisteollisuudessa oleva teollinen työpaikka rupeaa maksamaan 10 miljoonaa per henkilö, niin puhutaan niin isoista volyyymeista, että mistä me sen teemme? Meidän on helppo muodostaa yrityksiä, jos siellä ei ole kuin tietokone ja penkki ja sen välissä tekijä.

Me olemme onneksi onnistuneet siinä, että meillä työllistyy paljon pelialan ihmisiä ja meillä on siihen koulutusta. Sitä ei saa missään tapauksessa hylätä. Mutta joka tapauksessa enemmän meillä pitää olla keskustelua tämän pääluokan osalta siitä, kuinka voimme luoda meidän innovaatiomme, t&k-rahoituksen kautta tulleet aihiot ja startupit teollisiksi työpaikoiksi, ja silloin puhutaan nimenomaan työ- ja elinkeinopolitiikasta. Mutta seuraavassa jaksossa lisää. — Kiitoksia.

18.30 Matti Semi vas: Arvoisa puhemies! Tähän työllisyyspolitiikkaan liittyy minunkin ajatuksenkulkuni tässä, kun olen kuunnellut keskusteluja tämän ympäriltä. Minulla on semmoinen perusajatus ollut aina siitä, mitenkö työllisyyttä tulee hoitaa. Nousukautena sen huolehtivat yritykset ja niitten vienti ja vientiteollisuuden tuotto ja sitä kautta tulevat työpaikat — näin tämä toiminta pyörii erittäin hyvin. Mutta sitten, kun tulee laskukausi ja vaikkapa ruvettaisiin lähestymään lamaa, niin silloinhan tämä yhteiskunnan rooli ja yhteiskunnan panokset nousevat vakavampaan arvoon. Minun mielestäni sen pitää silloin mennä niin, että näihin on kaksi suuntaa senkin sisällä. On tehtävä niitä toimenpiteitä, millä parannetaan sen tulevan nousukauden aikana näitten tulevien yritysten kilpailukykyä, ja siihen liittyy näitten infrahankkeitten parantaminen. Mutta se toinen puoli on sitten työllisyydenhoito. Esimerkiksi tällä hetkelläkin meillä vielä varmaan on niitä 90-luvun laman jälkeisiä pitkäaikaistyöttömiä, joitten työllistäminen ja työkuuntoon saattaminen vaatii omia panostuksia. Se on se toinen rooli, mikä pitää hoitaa, ennen kaikkea iäkkäitten ja nuorien työllistäminen sillä tavalla, että he pääsevät pysymään siinä ammatissa ja pitämään yllä sitä työkuntoa, että he pärjäävät elämässä. Siihen liittyy sitten tämä koulutuksen tärkeys ja se, millä tavalla siihen koulutukseen pitää panostaa.

Budjetin alikohta PTK 85/2019 vp

Ajattelin, että jos ministerit olisivat olleet paikalla, olisin kysynyt heiltä, minkälaista suunnitelmaa heillä on tälle tukityöllistämisen jälkeiselle muuntokoulutukselle tuleviin ammatteihin. Onko heillä minkäänlaista suunnitelmaa siihen, koska se on yksi tärkeä osa saada työtön työnhakija tällaisen työllistämisputken jälkeen uuteen työpaikkaan kiinni, koska hän on saavuttanut sen työkontonsa ja tavallaan sen motivaation tehdä töitä.

18.32 Tuomas Kettunen kesk: Arvoisa puhemies! Nikomakhoksen etiikka -teoksessaan Aristoteles mainitsee olevan olemassa useita yhteisöllisiä eläinlajeja. Näitä ovat muun muassa muurahaiset, mehiläiset ja ihmiset. Kaikille näille eläinlajeille on tyypillistä, että ne elävät järjestäytyneissä yhteisöissä: muurahaiskeot, mehiläispesät ja ihmisten yhteiskunnat. Aristoteles myös sanoo tämän jälkeen, että ihminen on lajityypillisesti yhteisöllinen eläin, joka tarvitsee muita ihmisiä. Ihminen, joka ei tarvitse muita ihmisiä, ei Aristoteleen mukaan ole itse asiassa ihminen, vaan hän on joko eläin, ihmistä vähemmän, tai Jumala, ihmistä enemmän.

Arvoisa puhemies! Ihminen on yhteisöllinen olento, ja tärkeä osa yhteisöllisyyttä on työ. Siksi on eettisesti ja moraalisesti oikein auttaa ihmisiä saamaan heille sopivaa työtä. Työn kautta ihminen on osaltaan osa yhteisöä ja voi saavuttaa myös sen yhteisöllisyyden, työyhteisöllisyyden, joka ihmisessä lajityypillisesti on sisäänrakennettuna ominaisuutena. Nyt kun täällä oppositio on tuonut useasti eilen ja tänään esille, että hallituksen työllisyystavoitteet eivät toteudu, ja jollain tavalla tuodaan esille myös, että hallitusohjelma tai budjetti ei olisi sosiaalisesti oikeudenmukainen, niin täytyy vielä muistuttaa, että julkisiin työvoima- ja yrityspalveluihin on tulossa tämän budjetin mukaisesti se 273 miljoonaa euroa, joka on 29 miljoonaa euroa enemmän kuin tämän vuoden varsinaisessa talousarviossa, ja TE-toimistojen toimintamenoihin on tulossa 196 miljoonaa euroa vuonna 2020. Tarkoitus on lisätä työttömien henkilökohtaista palvelua ja turvata erilaisten yksilöllisten palveluiden tarjoamista.

Nämä asiat toin eilen myös esille, ja minulle vastattiin opposition suunnalta, että nämä toimet, mitä äsken luetteloin, eivät toisi mitään muuta kuin lisää byrokratiaa ja lisää menoeriä julkiselle puolelle. Mutta tähän ei pidä paikkaansa. Kuhmossa ja monissa muissa kaupungeissa on osoitettu, että lisäämällä yksilöllistä, kasvokkain tapahtuvaa asiakastyötä, jota tulevassa Kainuun kuntakokeilussa aiotaan tehdä ja joka lukee hyväksytysti kokeiluhakemuksessa, voidaan työllistää yrityksiin jopa 16—20 vuotta työttöminä olleita henkilöitä, kunhan saadaan ensin pitkäjänteisen asiakastyön avulla esille pitkittyneen työttömyyden takana olevat syyt ja seuraamukset.

Arvoisa puhemies! Tässä näkyy olevan vielä aikaa. [Antero Laukkanen: Ei ole pakko käyttää!] Täytyy vielä se tuoda esille, että näitä työpaikkoja tämä hallitus tulee luomaan, mutta sitten täytyy myös muistaa se, että Suomessa on pulaa myös osaavasta työvoimasta, ja siksi tulee antaa tämän hallituskauden aikana muutkin peruspalvelut tuottaville Suomen kunnille pysyvä lakisääteinen oikeus hoitaa pisimpänä työttömänä olleiden työllisyyttä ja edistää heidän työllistämistään. Tähän me olemme menossa. Tällä hallituskaudella yhdistetään kuntien ja TE-hallinnon resurssit allokoimalla ne yhteen työllisyyden kuntakokeiluissa vuosina 20—22. Syntyy uusi malli, jossa muutkin peruspalvelut tulevat yhteen ja tuottavat kunnat pääsevät lakisääteisin valtuuksin tuottamaan pisimpään työttöminä olleille kuntalaisille töitä.

Haluan vielä tuoda esimerkin tuolta omasta kotikunnastani Kuhmosta. Siellä meillä on ollut tällainen ELSA-hanke käynnissä. Ja kun oppositio on kysynyt, onko hyviä esi-

Budjetin alikohta PTK 85/2019 vp

merkkejä, niin tämän ELSA-hankkeen toimesta 4—5 kuukauden hankeosallistajuuden aikana on saatu puolet hankkeen työttöminä olleista hankeosallistujista palkkatöihin yrityksiin. Tämä prosenttiluku olisi vieläkin parempi, jos meillä olisi ollut lakisääteiset valtuudet, jotka tähän kuntakokeiluun on tulossa. [Jenna Simula: Mites verotulot?]

18.37 Eeva Kalli kesk: Arvoisa puhemies! Tässä salissa kuulee monesti puhetta ja viitauksia siitä, mitä hyvää tai huonoa edellinen tai edelliset hallitukset tekivät tai mahdollisesti jättivät tekemättä. Historiaa on tietysti hyvä tuntea, mutta kaikkein tärkeintä on se, että kyetään katsomaan eteenpäin. Yrittäjyys ja yritysten kasvu ja kehittyminen ovat hyvinvointiyhteiskunnan ydin. Edelliset hallitukset ovat tehneet monia yritysten toimintaympäristöä oikeaan suuntaan kehittäviä uudistuksia ja toimia, mutta yrittäjän näkökulmasta paljon on vielä tehtävää ja työ on kesken. Siksi olen tyytyväinen siitä, että tämä hallitus jatkaa nyt määrätietoisesti työtä yritysten ja yrittäjien asialla eli jatkaa eteenpäin siitä, mihin Sipilän hallituksen työ päättyi.

Arvoisa puhemies! Yritysten kasvun ja kehityksen kannalta kaikkein tärkeintä on toimintaympäristön ennustettavuus ja sääntelyn johdonmukaisuus. Tässä vaikkapa verotus on aivan avainasemassa. Haluankin alleviivata, että tämä hallitus on vahvasti sitoutunut siihen, että yritysten verotus ei kiristy ja että yrittämisen kannusteista pidetään kiinni. Riskinottamiseen ja kasvuun pitää kannustaa, ja yrittäminen saa johtaa — ja toivottavasti usein johtaakin — yrityksen ja yrittäjän menestymiseen. Tämä on koko yhteiskunnan kannalta tärkeä asia, ja on hienoa, että hallitus on tähän vahvasti sitoutunut.

Tämä talousarvioesitys sisältää useita yritysten kannalta positiivisia uudistuksia. Hallitus toteuttaa listaamattomien kasvuyritysten henkilöstön palkitsemista koskevan uudistuksen, parantaa Finnvera Oyj:n takausjärjestelmää, vahvistaa Business Finlandin resursseja, kokeilee ensimmäisen työntekijän palkkaamista helpottavaa rekrytointitukea, helpottaa palkkatuen käyttöä yrityksissä ja selvittää mahdollisuutta rajata investointien lupamenetelyissä viranomaisten enimmäisaikaa yhteen vuoteen. Erinomaisia asioita yritysten ja yrittäjien kannalta, eikä siinä vielä kaikki: myös ensi vuonna voimaan astuva, kaikille toimialoille ulottuva määräaikainen kone- ja laiteinvestointien tuplapoistomahdollisuus sekä selvitetävänä oleva uusi verovähennykseen perustuva tutkimusyhteistyökannustin ovat tervetulleita ja lämpimästi kannustettavia uusia avauksia. Hyvää työtä hallitukselta. Juuri tällaisia esityksiä nyt tarvitaan, jotta saadaan investoinnit, niin aineelliset kuin aineettomat, liikkeelle ja tuottamaan.

Arvoisa puhemies! Erinomaisista esityksistä huolimatta meillä on toki yritysten kasvuun liittyen edelleen myös huolia. Niistä ehkä kaikkein suurimmat liittyvät tällä hetkellä osaavan työvoiman saatavuuteen ja yritysten kasvaviin rekrytointivaikeuksiin. On hyvä, että hallitus satsaa nyt edeltäjiään huomattavasti enemmän koulutukseen, niin tutkintopereusteiseen kuin täsmä-, täydennys- ja muuntokoulutukseen. Ne ovat tässä keskeisessä roolissa, mutta toivon kuitenkin hallituksen etsivän tähän haasteeseen määrätietoisesti uusia toimia pikavauhdilla.

18.41 Pasi Kivisaari kesk: Kunnioitettu puhemies! Voidaan kyllä reippain mielin kiittää edellisen hallituksen ministeri Kulmunia siitä, että hän käynnisti selvityksen paikkariippumattoman ja monipaikkaisen työn lisäämiseksi eli tapojen, joilla työskentely, asuminen ja toimiminen useammalla paikkakunnalla on mahdollista elinkeinoministerin vastuulla olevissa organisaatioissa. Voimme myös yhdessä kannustaa ministeri Lintilää viemään selvi-

Budjetin alikohta PTK 85/2019 vp

tyksen johtopäätöksiä ripeästi eteenpäin, kun selvitystyö aikanaan valmistuu. Vastaavainen selvitys on lisäksi käynnissä myös puolustusministeriössä, ja olisikin eduksi, jos selvityksen tarvetta kartoitettaisiin myöskin muilla hallinnonaloilla.

Puhemies! Sopimukselliseen yhteistyöhön kaupunkien ja alueiden kanssa varataan 15 miljoonaa euroa ja maakuntien omaehtoiseen kehittämiseen 5 miljoonan euron lisämääräraha, siis vuodelle 2020. Tämä on erinomainen asia. Sopimuksellisuuden ulkopuolella ovat kuitenkin vielä monet maakuntakeskukset ja niiden kaupunkiseudut, usein yli sadantuhannen asukkaan alueet, joilla on kova tahtotila sopimukselliseen kaupunkipoliittiseen yhteistyöhön valtion kanssa. Esimerkiksi MAL-sopimuksia on toki valtakunnallisesti laajennettu, mutta sopimuksellisuuden ulkopuolella vuoroaan odottavat vielä monet kaupunkiseudut. Maakuntakeskusten rooli niin aluepolitiikassa kuin maakuntien veturina on kovin keskeinen, ja sopimuksellisuus vahvistaisi toimintaa ja tulevaisuutta. Esimerkkinä voisin mainita Seinäjoen kaupunkiseudun, jonka kasvu on ollut viime vuosina yksi Suomen nopeimpia ja vertautuu täysin suurimpien kaupunkien kasvulukuihin. Se on kuitenkin joutunut ratkomaan maankäytön, asumisen ja liikenteen ongelmia omin voimin.

Puhemies! Sopimalla ja yhdessä tekemällä saavutamme toiminnalla aiempaa parempaa vaikuttavuutta. Uskon vahvasti hallituksen tahtoon tehdä sekä kirkasmielistä aluepolitiikkaa että jokaiseen maakuntakeskukseen ulottuvaa kaupunkipoliittikkaa.

18.44 Ari Koponen ps: Arvoisa herra puhemies! Hallituksen tulee ottaa keskeiseksi tavoitteekseen yksityisen sektorin työllisyyden kasvu ja uusien työpaikkojen syntyminen. Jos yritysten toimintaa Suomessa vaikeutetaan, teollisuus siirtyy sellaisiin maihin, joissa lainsäädäntö ei vastaa Suomen tasoa. Samalla menetetään kotimaiset työpaikat. Yritysten investointipäätöksiä ei myöskään tue poukkoileva, ennalta arvaamaton verolinja eikä esimerkiksi epävarmuus siitä, saadaanko tarvittavaa raaka-ainetta.

Polttoaineverotuksen korotukset heikentävät yritysten kilpailukykyä erityisesti kasvukeskusten ulkopuolella sekä työntekijöiden mahdollisuuksia ottaa vastaan töitä kauempaa kotipaikastaan. Työllisyysasteen nostamiseksi suomalaisille pk-yrityksille on luotava kannustimet luoda uusia kokopäiväisiä työpaikkoja Suomeen.

Me perussuomalaiset esitämme arvonlisäverotuksen alarajan nostamista 20 000 euroon sekä huojenusalueen katon nostamista 40 000 euroon. Tämä pienentäisi yritysten perustamisen kynnystä, lisäisi pienyrittäjien määrää sekä vähentäisi harmaata taloutta ja siten lisäisi yhteiskunnan verokertymää.

Jotta yritykset voisivat kasvaa ja saisivat tarvitsemansa työvoiman, Suomi tarvitsee koulutettuja työntekijöitä. Erityisen kriittinen tilanne on hoiva-alalla. Hallitusohjelmassa luvattun hoitajamitoituksen toteutumiseen tarvitaan uusia hoitajia noin 4 000—5 000. Tämän lisäksi ammattikorkeakoulujen sekä ammattikoulujen aloituspaikkojen määrää tulee korottaa ennakoivasti siten, että koulutettua ja kotimaista työvoimaa on saatavilla. Toki näihin uusiin aloituspaikkoihin tarvitaan myös varoja.

18.46 Hilkka Kemppi kesk: Arvoisa herra puhemies! Puhumme työstä ja elinkeinojen pärjäämisestä — ei mitään pieniä asioita näin yhdeksän tunnin täysistunnossa istumisen jälkeen.

Kiitos siitä, että myös Lahden sekä Hämeenlinnan seudut pääsivät valtion työllisyyden kuntakokeiluun mukaan tällä kierroksella. Kotiseudullani työttömyys on ollut jo pitkään

Budjetin alikohta PTK 85/2019 vp

keskiarvoa korkeammalla, samalla kun yrityksissä on työvoimapula ja merkittävä määrä piilotyöpaikkoja. Niin sille alueelle kuin monelle muullekin alueelle Suomessa tarvitaan saavutettavat työllisyyspalvelut ja luovaa ajattelua tässä kohtaa tilanteen korjaamiseksi.

Olen valtavan innostunut tästä Tampereen mallista, jonka pohjalte työllisyyskokeilu on tälläkin kertaa rakennettu. Uutta tulokulmaa toden totta tarvitaan, kun katsoo työllistymistä. Muistutuksena, että Tampereen ympäryskunnat saivat lisäresursseja ja väliaikaisen poikkeuslainsäädännön 2018 kantaakseen vastuun niiden työttömien työnhakijoiden työllisyyspalveluista, jotka saavat Kelan maksamaa työmarkkinatukea tai peruspäivärahaa. Kaikilla asiakkailla oli oma työllisyysvalmentaja, joka ohjasi kuntalaisia oikeaan suuntaan, oli kyse sitten työllistymisestä tai kuntoutumisesta tai koulutuksesta tai muusta ihmisen omasta tarpeesta. Tämä toimiva malli päättyi sote- ja maakuntauudistuksen kaatumiseen, jonka takia olisi typerää olla jatkamatta sitä tässä kohtaa, kun sote- ja maakuntauudistusta jälleen kerran voimallisesti edistetään. Olen erittäin kiitollinen, että ministeri on ottanut sen vahvasti hoitaakseen.

Jotta hyvät mallit voivat laajentua, tarvitaan malttia kokeiluille ja kaasua työpaikkojen löytymiselle. Suomen työllisyystavoite edellyttää, että myös osatyökykyisten, vaikeasti työllistyvien, nuorten, ikääntyvien ja maahanmuuttajataustaisten osallistumista työmarkkinoille saadaan lisättyä. Juuri näihin asioihin kiinnitettiin huomiota muun muassa Tampereen mallissa vuonna 2018, vuosi sitten.

Kiitän talousarviota myös työkykyohjelmasta. Työssä jaksaminen ja sinne pääseminen erilaisissa elämäntilanteissa luovat pohjaa koko Suomen taloudelle. Aivan kuten edustaja Filatov aikaisemmin kertoi, niin on paljon kyse joustoista siinä, kuka meistä voi tehdä töitä ja kuka ei.

Tutkimuksia lukiessa käy myös selväksi, että jokaista kansanedustajaa tulee tässä salissa kiinnostaa myös työn tuottavuuden kasvattaminen. Kansanedustajana ja kotikuntani elinkeinoyhtiön hallituksen puheenjohtajana olen päässyt tirkistelemään yritysten arkeen. Osassa yrityksiä tuottavuuskasvu on vahvaa, ja niille sopii näyttää ehdottomasti peukku tässä kohtaa, mutta sitten meillä on yrityksiä, jotka ovat selkeästi jääneet jälkeen kehityksessä ja tuottavuuden kasvattamisessa. Se, että osalla menee hyvin, ei tietysti ole millään tavalla ongelma, mutta ongelma on se, etteivät kaikki yritykset pääse mukaan tai pysy perässä emmekä osaa heitä tukea riittävällä tavalla siihen kehityksen kelkkaan pääsemisessä. Eturintaman erkaantuminen muista yrityksistä tiivistyy ehkä siihen, että uusimman teknologian hidas käyttöönotto on suurempi ongelma kuin innovaatioiden puute. Hyvä tuottavuus näyttää kulkevan käsi kädessä myös vientimenestyksen kanssa, mikä tekee tästä yhtiöstä vielä vähän raskaamman.

Elinkeinoministeriön talousarvioesityksessä on monia hyviä elementtejä, kuten viennin rahoituksen parantaminen, yrittäjien kone- ja laiteinvestointien tuplapoistot, yritysten lainojen suuremmat valtiontakaukset sekä tki-kannustin verovähennyksenä.

Olen myös valtavan innostunut Suomen viennin ponnisteluista. Tänäkin kehitys- ja kauppaministeri Skinnari myös totesi, että talouskasvu Suomessa edellyttää myös viennin kasvua. Lisäisin siihen kuitenkin, että se vaatii myös riittävää tki-rahojen kasvua. On hyvä, että satsaamme myös vientiä edistävään edustustoverkkoon ja Business Finland -toimintaan euroina. Kysymys kuuluu, miten saamme kaikki yritykset mukaan uudistumiseen ja mukaan tuottavuuden parantamiseen, mistä kaivamme Nokian kaltaiset yritykset tki-investointiensä kanssa ja tuemme heitä eteenpäin.

Budjetin alikohta PTK 85/2019 vp

Tämä talousarvio antaa hyvät eväät alkuun, mutta ei tietenkään ole vielä riittävä koko Suomen tulevaisuudenkuvan ratkomisessa.

18.51 Sakari Puisto ps: Arvoisa puhemies! Suomen tekoälyaika on elinkeinoministerin toimeksiannosta laadittu toimenpideohjelma, jonka tavoitteena on viedä Suomi maailman johtavien maiden joukkoon tekoälyn soveltamisessa. Tavoitteena on tuoda tekoäly osaksi jokaisen suomalaisen arkea sillä ajatuksella, että tekoäly on kuin uusi sähkö. Selvitys- ja kehitystyötä tehdään myös valtiovarainministeriössä.

Vastaava ja tekoälykehitykseen läheisesti liittyvä uusi teknologia-ala on lohkaketjuteknologia, josta virtuaalivaluutat ovat toistaiseksi tunnetuin ja puhutuin sovellus. Erilaisia käyttökohteita on muun muassa sote-tietojärjestelmissä, kansainvälisissä maksusiirroissa, suorassa demokratiassa, tuoteturvallisuudessa ja mitä erilaisimmissa sovelluksissa, joissa on tarvetta niin kutsutuille hajautetuille järjestelmille. Tulevaisuuden kehitysmahdollisuudet jäävät vielä nähtäväksi, mutta on kuitenkin selvää, että murrokset tulevat olemaan merkittäviä.

Kävimme viikko sitten ulkoasiainvaliokunnan kanssa Virossa, ja siellä meille esitettiin muun muassa e-Estonia-ohjelmaa, joka on käytössä Virossa laajalti kauttaaltaan ja johon on integroitu monia tällaisia julkisia ict-asioita, ja siinä käytetään myös vastaavia teknologiaratkaisuja.

Suomessa on merkittävää digi- sekä rahoitusalan teknologian osaamista, ja siten meillä olisi mahdollisuudet olla alan edelläkävijä, mutta tosiasiassa Suomi on jäänyt tällä uudella teknologiasektorilla jälkeen kärkimaista. Myös valtionvarainministeriön puolella on laadittu uusi lainsäädäntö, jonka valmistelu on käytännössä lähestulkoon sääntelyn näkökulmasta. Mitenkään väheksymättä tähän alaan liittyviä sääntelyhaasteita ja lieveilmiöitä, lainsäädäntö keskittyy enemmän perinteiseen finanssisääntelyyn kuin alan elinkeinoelämän mahdollisuuksien avaamiseen. Huomioon ei ole otettu liiketoiminnan näkökulmia riittävästi, vaikka samaan aikaan valtionhallinto panostaa voimakkaasti toisaalla tekoälyohjelmaan ja muuhun digiin.

Startupit ja projektit keskittyvät kuitenkin sinne, missä lainsäädäntö ja liiketoimintaedellytykset ovat suotuisia. Näin on muun muassa Virossa, Liettuassa ja Sveitsissä, joissa on muodostunut hyvin vahvoja lohkaketjuteknologian keskittymiä yritysten ja julkisten hallintojen myötävaikutuksessa.

Yhdysvalloissa sääntelyviranomainen CFTC, Commodity Futures Trading Commission, tutkii hyvin aktiivisesti virtuaalivaluuttoja. Kuka tahansa voi todeta sen ihan vain käymällä viranomaisen kotisivuilla. Yhdysvalloissa on otettu käyttöön futuurimarkkina ja myös institutionaalisia sijoittajia palvelevia alustoja. Kiinan presidentti Xi Jinping vastikään lokakuussa kehotti maata tarttumaan lohkaketjujen tuomiin mahdollisuuksiin sanoen, että lohkaketjuilla on tärkeä rooli seuraavan kierroksen teknologisessa innovaatioissa ja teollisessa murroksessa.

Tätä taustaa vasten tuntuu kummalliselta, että Suomen asenne on ollut varsin nihkeä. Nyt tehtyjä virheitä voi olla tulevaisuudessa vaikea korjata, koska ala kehittyy erittäin nopeasti ja ekosysteemit muodostuvat parasta aikaa. Sen sijaan muun muassa yllämainittujen maiden toimintatavat ja sääntelyvalmistelu pitäisi ottaa keskeiseksi vertailukohdaksi myös meille.

Budjetin alikohta PTK 85/2019 vp

Arvoisa puhemies! Siksi haluaisin viedä terveiset työ- ja elinkeinoministeriöön, että alan teknologia ja liiketoimintaympäristö otettaisiin uudelleenarvioitavaksi puhtaalta pöydältä ja ryhdyttäisiin tarvittaviin toimenpiteisiin alan innovaatiotoiminnan edistämiseksi.

18.56 Antero Laukkanen kd: Arvoisa herra puhemies! Harmi, kun edustaja Filatov lähti pois. Nimittäin jonkin verran tässä tästä valiokunnan mietinnöstä nostaisin esiin sen, että siellä oli iso painopiste siinä, että oppisopimuskoulutuksen kokonaisuutta arvioitaisiin huolellisesti tarkemmin ja mietittäisiin ne uudistumistarpeet, joita siinä on.

Meillä oli edustaja Filatovin kanssa mahdollisuus käydä viime kaudella ihan siinä eduskuntatyön alkaessa Saksassa tutustumassa Saksan työreformiin. Se oli erittäin mielenkiintoinen matka, todella opettava. Jos kiteytän näin lyhyesti, niin oli tarve uudistaa koko työelämä, koska työttömyys ei taittunut, ja se tehtiin sillä tavalla, että koottiin yhteen kaikki toimijat, päättävät elimet, joita asia koski, ja sitten lähdettiin yhdessä työstämään sitä. Tuloksena oli se, että ammattiyhdistysliike lähes kokonaisuudessaan vastusti sitä uudistusta mutta sitten sen toteutumisen jälkeen kannatti sitä. Ja se oli hyvin merkittävä: työttömyysprosentti laski kymmenestä 4,8:aan. Se toteutettiin usean vuoden aikana, ja siinä oli mittavia uudistuksia. Siihen liittyi myös verouudistus, eläkeuudistus ja sitten budjetoinnin uudistus. Täällä ensimmäisessä puheenvuorossani totesin, että jollakin tavalla tulisi uudistaa tämä poikkihallinnollinen yhteistyö, tämä tapa, jolla budjetoimme näitä erilaisia rahoja — niin kuin nytkin hallitus panostaa todella paljon tähän työllisyyteen ja yrittäjyyteen ja työllisyyteen tulee lähes 200 miljoonaa uutta rahaa. Se on valtava panostus. Täällä on myös monia muita panostuksia, kokonaisuutenaan siis erittäin suuria panostuksia.

Täytyy sanoa näin oppositiopoliitikkona, että olen aika huono oppositiopoliitikko, koska en ajattele niin, että joku asia on huono, jos sen esittää hallitus, enkä myöskään kyllä ajattele niin, että jos joku esitys tulee oppositiosta, niin se on huono, vaan pohdin sitä, miten se esitys vaikuttaa. Mikä sen lopullinen tulos on? Mihin se pyrkii? Ja nyt, kun olen tätä työministeriön hallinnonalan esitystä lukenut edestakaisin läpi, niin joudun sanomaan — tai haluan sanoa, en joudu sanomaan, vaan haluan sanoa — että ei se nyt ole niin huono kuin oppositio väittää. Anteeksi vain oppositio, varmaan en enää ensi kaudelle eduskuntaan pääse, mutta mietin sitä, että haaste on niin kertakaikkisen kansallinen ja tämä vaatimus on niin suuri, [Toimi Kankaanniemi: Pääset ministeriksi!] että tässä ei voi olla sellaista normaalia oppositio—hallitus-asetelmaa, vaan kysymys on Suomen kansan tulevaisuudesta. [Pasi Kivisaari: Hyvä, valtiomiehen puheenvuoro!] — Kyllä, juuri näin, juuri näin. Kun ikääntyy, niin viisastuu — ehkä.

Mutta, arvoisa puhemies, [Seppo Eskelinen: Näitä lisää!] näistä työllisyyden toimista, joita täällä on, minä sanoisin näin, että ensi jouluna sitten näemme oikeasti, minkälaisia asioita näiden pääotsikoiden alle on alkanut tulla, koska kun luen tuota esitystä, niin monessa kohdassa se varsinainen toiminta, jota on aiottu tehdä sillä rahalla, jota siihen on laitettu, on aika ohuesti kuvattu. En sano, että ei olisi ollenkaan kuvattu, vaan sanon, että aika ohuesti, mutta antaisin tälle mahdollisuuden ja jään odottamaan. Tämä Saksan työreformi on hyvä esimerkki siitä. Sen toteutus vei 11 vuotta — 11 vuotta — mutta se oli määrätietoinen ja se otti huomioon sen yhteiskunnan tilanteen, jopa sen, että saksalainen yhteiskunta on lähes diplomi-insinöörivetoinen. Se on siis insinööriyhteiskunta [Sami Savio: Eikä ole ihme, et menee hyvin!] — Niin, eikä ole ihme, että menee hyvin, sanoo ilmeisesti insinööri. [Naurua] — Mutta tämä on juuri se ajatus, että tulee nähdä, mistä Suomi on tehty, ja tukea sitä osaamista, joka täällä on. Kun nämä piilevät voimat ovat läsnä, niin olen ym-

Budjetin alikohta PTK 85/2019 vp

märtämässä, että hallituksen työllisyyspolitiikka yrittää juuri repiä nyt irti sieltä sen toimintakyvyn, joka piilevänä on, ja jotenkin haluaisin olla sitä tukemassa, joten ensi jouluna samaan aikaan sama paikka — katsotaan, missä mennään.

19.01 Jari Koskela ps: Arvoisa herra puhemies! Ensin pitää antaa kiitokset Eduskunnan teollisuusryhmän varapuheenjohtajan ominaisuudessa teollisuusryhmän puheenjohtajalle hyvästä puheenvuorosta. Hän ehti poistua jo, mutta ehkä ne menevät sinne työhuoneeseen.

No niin, Tilastokeskuksen syksyisissä ennusteissa tutkijat Aro ja Rapo nostivat esiin eri alueiden väliset suuret erot Suomessa. Lainaan heitä suoraan: ”Virallinen mantra on pitkään liittynyt koko maan asuttuna pitämiseen ja aluerakenteen tasapainottamiseen”, Aro kommentoi keskustelua väestöstä. ”Olennaista on nähdä todellisuus sen takana. Ennusteen luvut kertovat siitä, että jos mitään ei tapahdu, kehitys tulee olemaan todella jyrkkää eri alueiden välillä.” Tämä on meille kyllä tuttua. Tiedämme kaikki täällä, että kun väki harvenee ja vanhenee samalla alueella, tulee se johtamaan ennen pitkää sillä alueella suuriin, vakaviin ongelmiin. Jos ajattelemme palveluverkon, kouluverkon, terveydenhuollon tai vanhustenhoidon ylläpitämistä lain edellyttämällä tavalla, näyttää siltä, että monissa kunnissa tullaan jossain vaiheessa sellaiseen pisteeseen, että haasteet ovat liian suuria ja jopa ylivoimaisia. Vaikka, arvoisa hallitus, elämmeikin muuttuvassa maailmassa, varmasti teidänkin on myönnettävä, että jos ja kun kunnat voivat pahoin, niin yrittäjät voivat pahoin ja Suomi voi pahoin. Samalla jos maaseutu unohdetaan ja se kuihtuu tai kuolee, silloin myös Suomen käy varmasti huonosti. [Keskustan ryhmästä: Hallitus ei unohda!] — No, toivotaan näin, mutta kaikki vaikuttaa kaikkeen.

Arvoisa herra puhemies! Tässä on väistämättä kuitenkin tehtävä johtopäätös, että koko Suomi ei tule hallituksen keinoilla pysymään elinvoimaisena. Tiedämme, että kasvun yhtenä suurena esteenä on osaavan työvoiman saatavuus. Tänäkin päivänä salissa on moneen otteeseen tästä puhuttu. Ongelma koskee siis jo koko maata, mutta maaseutu kärsii eniten. Kaiken perustana ovat elinolosuhteet ja ennen kaikkea siis työpaikat. Tämän kohtaantongelman, mistä täällä on monesti puhuttu moneen otteeseen, syntyyn ovat varmasti vaikuttaneet omalta osaltansa aikanaan huono ennustettavuus ja mahdollisesti koulutuspaikkojen määrä, ja kunnat ja yrittäjät ja työvoimapalvelutkaan eivät ole olleet aivan ajan tasalla eivätkä ole riittävän aikaisin löytäneet toisiansa. Ainakin tällaisen havainnon tein kesällä, kun kiersin Suomea.

Sain juuri hetki sitten, pari tuntia sitten, viestin, missä kotimaakuntani Yrittäjien jäsen kirjoitti huolestuttavasti: ”Huutokauppa korkeakoulujen aloituspaikoista on alkanut. Pääkaupunkiseudun isot ammattikorkeakoulut tavoittelevat suuria korotuksia aloituspaikkoihin osittain maakuntien kustannuksella. Jotta pysymme maakuntana vetovoimaisena, on aloituspaikkojen lisäys oltava tasapuolinen jokaisen ammattikorkeakoulun kannalta.” Näin siis myös meillä Satakunnassa, ja uskon, että näitä samanlaisia maakuntia on Suomessa aika monta. Hän vielä toivoo: ”Pidetään huolta, että saamme säilytettyä satakuntalaisen korkeakoulun mukana kiristyvässä kilpailussa. Siellä on tuotettu korkeatasoista työvoimaa maahamme ja Satakuntaan.” Nyt valitettavasti hallituksen jäseniä ei ole paikalla, että voisin tämän kysymyksen suoraan esittää heille.

Tässä on varmasti moneen otteeseen mietitty, onko perussuomalaisilla mitään toimenpiteitä. Edustaja Koponen tuossa jo luettelikin asioita, ja ajattelin, että vähän lisää sitä listaa: Mekin haluamme, että olemme kustannuskilpailukykyisiä ja tehostamme koulutusta ja johtamistaitoja erityisesti julkisella puolella. Me kannatamme elinikäistä oppimista, pai-

Budjetin alikohta PTK 85/2019 vp

kallista sopimista, osatyökykyisten mukaan ottamista ja ikäsyryjinnän lopettamista. Edustaja Kiljuselle tiedoksi: haluamme ottaa kaiken ikäiset mukaan rakentamaan Suomea. [Kimmo Kiljunen: Hienoa, hienoa!]

Nyt valitettavasti ei ole ministeriä paikalla, mutta olisin tämän viimeisen kysymyksen esittänyt hallitukselle. Elikkä varmasti me tarvitsemme tässä maassa parempaa työmarkkinauudistusta kilpailukyvyyn ja työllisyyden parantamiseksi, mutta ennen kaikkea, herra puhemies, tähän maahan tarvitaan kaivattua kokonaisvaltaista yrittäjyysohjelman kirjausta ja toimeenpanoa. Vain tällä keinolla me voisimme parantaa yrittäjien asemaa, ja samalla he loisivat niitä hallituksenkin kipeästi peräänkuuluttamia työpaikkoja ja voisimme lähestyä sitä 75:tä prosenttia. — Kiitoksia.

19.06 Mikko Kinnunen kesk: Arvoisa herra puhemies! Kiitos edustaja Laukkaselle myönteisestä ajattelusta ja tulevaisuuteen tähyämisestä. Tässä aikaisemmin edustaja Semi pohti, miten ministeriö auttaa työttömiä eteenpäin. Työllistymistä kehitetään esimerkiksi jatkuvan oppimisen uudistusryhmässä, jossa saan olla mukana. Siellä on paljon puhuttu räätelöivistä koulutuksista ja tuesta ja kannustuksista, jotka motivoisivat siihen, että kaikki lähtevät sitä osaamistaan kehittämään.

Täällä on puhuttu myöskin näistä kuntakokeiluista, jotka ovat erittäin tärkeitä. On tärkeää, että kuntien kaverina ja yhteistyökumppaneina toimivat niin työllisyys- ja elinkeinotoimi, korkeakoulut, TE-toimistot, ely-keskukset, ministeriö mukana ja saadaan niitä erilaisia vaihtoehtoja. Myöskin maahanmuuttajien osaamiskeskuksia suunnitellaan mukaan, jotta he voivat siellä sitten kartoittaa sitä osaamista, ohjata ja tukea väkeä koulun penkille.

Korkeakoulut: Ainakaan keskustasta se ei ole kiinni, että jokaisessa maakunnassa täytyy olla oma korkeakoulu, joka kouluttaa osaavaa väkeä yritykseen ja työpaikoille. Korkeakoulujen tulee järjestää tätä pätevöittävää koulutusta, ja joskus ei tarvita kokonaisuuksia, vaan tutkinnon osia tai erikoistumiskoulutuksia tai lyhyempiä koulutuksia, täsmäkoulutuksia osaavan väen saamiseksi. Rinnalle tarvitaan ohjaus- ja neuvontapalvelut.

Myöskin vapaa sivistystyö on saamassa tehtäväksi lyhytkestoisten koulutusten ja tuen ja ohjaamisen tehtävän ja hakevan toiminnan, ja varmasti ammatilliselle koulutuksellekin riittää paljon työtä, oppimisen ja työllistämisen tukemista. Ja tähän liittyen olen kyllä samaa mieltä siitä, että oppisopimuskoulutusta tulee kehittää, jotta sitäkin kautta osaajat, kädentaitajat, käytännössä kätevät ihmiset löytävät sen oman sorvin paikkansa.

19.09 Janne Heikkinen kok: Arvoisa puhemies! Ilmastonmuutoksen kunnianhimoisen torjunnan vuoksi oikea aika energiareformien tekemiselle on kyllä juuri nyt. Meidän tulee panostaa pienten ydinvoimaloiden tutkimukseen ja tuotekehitykseen, ja iloitsenkin siitä, että tässä asiassa on tehty hallitus—oppositio-rajat ylittävää yhteistyötä edustajien Harjanen ja Vestman toimesta. Sähköveroreformi tulee toteuttaa ilmalämpöpumppujen ja datakeskusten veromuutosten kera mahdollisimman nopeasti, jotta niiden luovuttama lämpö saadaan hyödynnettyä kaukolämpöverkkoon. Näkemykseni mukaan energiantensiivisen teollisuuden energiaveron palautusjärjestelmä tulee myös lakkauttaa ja kompensoida se alentamalla teollisuuden sähköveroluokka II EU:n sallimalle minimitasolle.

19.10 Arja Juvonen ps: Arvoisa herra puhemies! Hyvät kansanedustajat! Perussuomalaisten ryhmä haluaa panostaa Suomeen ja suomalaisiin tarjoamalla maallemme uuden, pa-

Budjetin alikohta PTK 85/2019 vp

remman sekä oikeudenmukaisemman suunnan — ei ainoastaan tälle vuodelle eikä tälle vaalikaudelle, vaan myös vaalikausien yli ulottuvalle ajalle. Perussuomalaisten mielestä suomalaisten kansallinen etu on aina meidän perussuomalaisten politiikan ytimessä ja sen lähtökohtana. Haluamme tarjota työtä, turvaa ja oikeudenmukaisuutta.

On erittäin tärkeää, että luomme työpaikkoja, ja hallituksen tavoite 75 prosentin työllisyydestä on kova, mutta sitä kohti on mentävä. Ihmiset on saatava töihin. Ihmisille on löydettävä koulutusta ja työpaikkoja. Emme niinkään puhu siitä, että meillä ei ole sitä työvoimaa, vaan siitä, kuinka niitä työpaikkoja oikeasti luodaan, tuetaan suomalaista yrittäjää.

Perussuomalaiset eivät halua luoda maahan kouluttamattoman ulkomaalaisen työvoiman halpatyömarkkinoita. Me emme kannata tarveharkinnan poistoa. Hallituksen tulee sen sijaan ryhtyä konkreettisiin toimenpiteisiin työehtojen polkemiseen, harmaan talouden sekä työperäisen ihmiskaupan torjumiseksi.

On erittäin tärkeää, että maahanmuuttajat, jotka täällä meidän yhteiskunnassa ovat, oppivat kielen, kotoutuvat ja sitä kautta pääsevät mukaan työelämään. Kielitaito on avain siihen, että henkilö pääsee töihin. Jokainen, joka työtä haluaa ja siihen aktiivisesti pyrkii, tulee vastaanottaa sinne työmaalle, mutta kielitaito esimerkiksi hoitoalalla on äärettömän tärkeä asia.

Tammikuussa 2019 tarkastusvaliokunta laati mietinnön kotouttamisen toimivuudesta. Tarkastusvaliokunta laati 11 eri asiakohtaa ja totesi muun muassa, että kotouttamisen uudistustarpeista tulee laatia kokonaisvaltainen toimenpideohjelma, joka tulee antaa selontekona eduskunnalle vuoden 2020 loppuun mennessä. Miksi tästä mietinnöstä haluan kertoa? Tarkastusvaliokunta yksimielisesti totesi muun muassa seuraavaa: ”Valiokunnan mielestä maassa pitkään oleskelleille maahanmuuttajille ei ole perusteltua järjestää julkisin varoin ylimääräisiä tulkkauspalveluita silloin, kun kielikoulutusta on ollut tarjolla.” Ja tämä on erittäin tärkeä meidän muistaa. Turvataan sitä kielikoulutusta ja sitä, että maahanmuuttajat oppivat kieltä, pääsevät työelämään, jotta saamme myös säästöjä sitten niissä tulkkauspalveluissa. Ja tämä oli se tarkastusvaliokunnan yksimielinen ajatus ja päätös, että tietyn ajan jälkeen, kun kielikoulutusta on ollut riittävästi tarjolla, niin tulkkauspalvelut loppuvat. Se ei saa olla syy siihen, että ei sitten sinne työelämäänkaan pääse lähtemään.

Suomi tarvitsee koulutettuja, hyviä työntekijöitä, ja tämä korostuu erityisesti muun muassa hoiva-alalla. Hallitusohjelma on luvannut hoitajamitoitusta Suomeen, ja se tarkoittaisi lisää hoitajien auttavia käsiä, noin 4 000:ta — 5 000:ta hoitajaa. Mutta rahoitusta tähän hallitus ei ole kuitenkaan kohdentanut. Siellä on vain noin 5 miljoonaa euroa, mikä ei missään nimessä riitä.

Perussuomalaiset ovat kohdentaneet hoitajamitoituksen toteutumiseksi koulutukseen 10 miljoonaa euroa sinne ammattikouluihin, mikä tarkoittaa muun muassa lähihoitajien lisäkoulutusta, ja sitten 10 miljoonaa sinne ammattikorkeakouluille, mikä tarkoittaa muun muassa geronomeja, sairaanhoitajia, sosionomeja. Elikkä kaikkia heitä tarvitaan sinne hoivatyön kentälle ja sosiaalipuolelle. Täytyy olla panoksia sinne, jotta voidaan sitten tämä hoitajamitoitus myös saavuttaa. Jos ei kouluteta lisää henkilöstöä, niin mistä niitä ihmisiä sitten oikein tulee?

Arvoisa herra puhemies! Otan vielä yhden puheenvuoron tuossa, missä palaan sitten automaatioon, robotiikkaan ja konenäköön ja siihen, kuinka voimakkaasti kasvavia kehitysalueita ne ovat. Mutta tähän loppuun vielä haluan muistuttaa siitä, että syksyllä julkaistiin yrittäjäbarometri. Kun täällä puhutaan paljon siitä, että tarvitaan sitä työvoimaa sieltä ulkomailta, niin kun kysyttiin suomalaisilta yrittäjiltä, onko yrityksenne kiinnostunut rekry-

Budjetin alikohta PTK 85/2019 vp

toimaan ulkomaalaista työvoimaa tulevaisuudessa, niin barometrin vastaukset olivat, että pääkaupunkiseudulla vain 33 prosenttia yrityksistä ja muualla Suomessa 24 prosenttia. Olisi mielenkiintoista avata myös yrittäjien keskuudessa tämä, onko esimerkiksi kielitaidon puute yksi syy siellä, että välttämättä ei löydetä sitä tekijää. — Kiitoksia.

19.15 Sofia Vikman kok: Arvoisa puhemies! Jatkan vielä työllisyydestä ja erityisesti nuorista. Nuorten syrjäytyminen nimittäin on erittäin viheliäinen ongelma, ja kansakunnan tulevaisuus riippuu aina korostetusti siitä, miten nuorilla menee. Meillä ei ole varaa yhteenkään koulutuksen ja työelämän ulkopuolelle syrjäytyneeseen nuoreen, katsottiinpa asiaa sitten taloudelliselta tai inhimilliseltä kannalta. Suomessa on tällä hetkellä yli 60 000 syrjäytynyttä nuorta. Nuorten osallisuuden ja hyvinvoinnin vahvistamisen on oltava meidän kaikkien yhteisellä agendalla. Positiivista on se, että viime hallituskaudella työn ja koulutuksen ulkopuolella olevien nuorten määrä saatiin merkittävästi laskemaan ja käännettyä merkittävään laskuun. Tästä hyvästä ja oikeansuuntaisesta kehityksestä ja sen jatkumisesta on tietysti kaikin tavoin pidettävä huolta. Siksi kokoomus esittää hallitusohjelmassa työllisyyspalveluille esitetyn lisäresurssin tuplaamista ja 9 miljoonan lisäpanostuksen suuntaamista erityisesti toimenpiteisiin, joilla saadaan nuorisotyöttömyyttä laskuun. Pidän tätä erittäin hyvänä ja tärkeänä esityksenä.

Toiseksi, arvoisa puhemies, tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoiminnan tukemisesta: Me kokoomuksessa olemme sitoutuneet nostamaan tutkimus-, kehitys- ja innovaatiotoiminnan rahoituksen tason 4 prosenttiin bkt:sta. Hallituksen esittämillä keinoilla tätä päämäärää ei valitettavasti olla saavuttamassa eikä oikeastaan olla menemässä edes oikeaan suuntaan. Rahoitustason kasvattaminen edellyttää määrätietoista politiikkaa ja pysyviä lisäpanostuksia tki-toimintaan. Myös yksityistä rahoitusta tarvitaan tavoitteeseen pääsemisessä. Vakaa ja ennakoitava toimintaympäristö on edellytys yksityisille investoinneille. Siksi kokoomus esittää vaihtoehtobudjetissaan yritystukien uudelleen suuntaamista pysyviin tki-panostuksiin. Esitämme kokonaisuutena 140 miljoonaa euroa pysyvää panostusta.

19.18 Merja Mäkisalo-Ropponen sd: Arvoisa puhemies! Ensinnäkin kiitoksia edustaja Laukkaselle erittäin rakentavasta puheenvuorosta. Sitä oli ilo kuunnella.

Työllisyysasteen nostamiseksi myös työhyvinvoinnin parantamiseen tähtäävät toimenpiteet ovat tärkeitä. Siksi ensi vuoden talousarviossa työelämän ja työhyvinvoinnin kehittämisohjelman käynnistämiseen varattu miljoonan euron rahoitus on tärkeä. Tämän hankkeen voisi minun mielestäni käynnistää sosiaali- ja terveysalalla, sillä olen erittäin huolissani sote-alalla työskentelevien jaksamisesta ja työhyvinvoinnista. Esimerkiksi vuonna 2018 noin 1 300 lähi- tai sairaanhoitajaa jäi työkyvyttömyyseläkkeelle, ja työkyvyttömyyseläkkeelle jäädään keskimäärin alle 53-vuotiaana. Hoitoalalla suurin työkyvyttömyyseläkkeelle jäämisen syy ovat liikuntaelinsairaudet, niin kuin ovat olleet monta vuotta peräkkäin, mutta onneksi tämä ryhmä on pienentynyt vuosi vuodelta. Toiseksi suurin ryhmä on mielenterveysongelmat, ja valitettavasti tämä ryhmä on kasvanut vuosi vuodelta. Tämä kertoo mielestäni jotain sote-alan tämänhetkisestä työhyvinvointitilanteesta.

Arvoisa puhemies! Mielenkiintoinen, tai oikeastaan surullinen, asia on se, että kun puhumme siitä, että Suomeen tarvitaan 4 000 uutta hoitajaa tulevina vuosina, niin tämä on sama lukumäärä suunnilleen, mitä hoitajia jää ennenaikaiselle työkyvyttömyyseläkkeelle seuraavien kolmen vuoden aikana — jos siis emme pääse vaikuttamaan työoloihin sote-

Budjetin alikohta PTK 85/2019 vp

alalla ja jos emme pääse vaikuttamaan siihen, että hoitajat jaksavat olla eläkkeelle saakka töissä.

19.20 Toimi Kankaanniemi ps: Arvoisa herra puhemies! Pääministeri Sanna Marinin hallituksen kaksi kokeneinta ministeriä, pitkäaikaista poliitikkoa, ovat työ- ja elinkeinoministeriössä, ministerit Haatainen ja Lintilä. Tätä tervehdin erityisen suurella ilolla ja tyytyväisyydellä. [Antero Laukkanen: Hyvä havainto!] On nimittäin koko hallituksen toiminnan ja Suomen kansan menestyksen avain se, miten tämä työllisyys- ja elinkeinopolitiikka tässä maassa pystytään lähivuosina hoitamaan. Toivon molemmille ministereille menestystä tehtävissään. Oli tämän hallituksen vaihdoksen ehkä positiivisin osa, että näin tapahtui.

Arvoisa puhemies! Näiden tunnustusten jälkeen on hyvä tarkastella hieman tätä ministeriön alaa. Ensimmäisenä herää kysymys: miksi yritykset Suomessa eivät investoi? Meillä on korot nollassa. Monilla yrityksillä menee sen verran hyvin, että niillä on vakuudet kunnossa. Meillä on vakaa toimintaympäristö. Työvoimaakin on, mutta jos ei sitä ole, niin monilla yrityksillä olisi mahdollisuus investoida sillä tavalla, että ne investoinnit lisäisivät tuotantoa ja tuottavuutta ja ei tarvittaisi uutta työvoimaa. Mutta näin ei tapahdu. On hyvä, että näitten poistojen osittainen kaksinkertaistaminen toteutetaan ensi vuoden alusta, mutta tämä ei koske aineettomia investointeja, ja se on mielestäni hyvin suuri puute juuri tässä tilanteessa. Pitäisikin hallituksen tutkia ja selvittää, miten voitaisiin laajentaa nimenomaan tältä osin tätä poistojärjestelmää. Myönnän, ja kaikki tiedämme, että se ei ole ihan helppoa. Koneen hankinta on paljon helpompaa kuin viisauden hankinta.

Arvoisa puhemies! Hallitus — käytännössä edellinen hallitus — on tässä puolen vuoden aikana saanut aikaan tuon poistouudistuksen ja kuntakokeilujen jatkamisen, mutta muilta osin sitten ei tuloksia hallituksen politiikassa ole tältä osin tapahtunutkaan, ja joudumme niitä odottelemaan.

Hallitus valmistelee palkkatukiudistusta. Tuolla valtiovarainvaliokunnassa koko valiokunta kuuli lukuisan määrän asiantuntijoita, ja likipitäen kaikilta kysyin henkilökohtaisesti, mitä mieltä he ovat palkkatuen käytön laajentamisesta, ja kyllä se yleisin, lähes kaikilta saatu vastaus oli, että se sopii vajaatyökykyisten työllistämiseen ja on siinä ihan paikallaan — eli se on sosiaalipolitiikkaa enemmän kuin työllisyyspolitiikkaa — mutta yksityisellä puolella, elinkeinotoiminnassa, se ei ole mikään hyvä, pysyvä ratkaisu niihin ongelmiin, joita meillä on. Tämä hallituksen pitäisi ottaa huomioon.

Arvoisa puhemies! Meillä on käyty täällä keskustelua jonkin verran näistä työttömyysluvuista, ja muistaakseni edustaja Filatov sitä pohti jo heti tämän TEMin pääluokan käsittelyn alussa. Työttömän kannalta on aivan yhdentekevää, johtuuko se hänen työpaikan menetyksensä tai se, että hän ei saa työpaikkaa, budjetista vai vero- ja muista toimenpiteistä, mutta eduskunnan tietopalvelu on laskenut, että 5 000 työpaikkaa menetetään ensi vuoden aikana hallituksen tämän esityksen ja politiikan johdosta, ja meillä oppositiossa ei ole mahdollisuutta muuta laskelmaa tehdä kuin hankkia se eduskunnan tietopalvelusta, joka on meille sitä varten mahdollisuudeksi luotu.

Arvoisa puhemies! Tuo kohtaanto-ongelma on sellainen, että ei siihen välttämättä tarvita hirvittävästi rahaa, mutta siihen tarvitaan kyllä toimenpiteitä, ja siksi ihmettelen, että hallitus ei siihen ole todella vakavasti paneutunut. Asuntopolitiikka, [Puhemies koputtaa] jonka edustaja Filatov myös mainitsi, on sellainen toimenpide, mutta esimerkiksi kohtuuhintaisten vuokra-asuntojen valtuus pienenee tai pysyy ennallaan niin, että se jää kauas hal-

Budjetin alikohta PTK 85/2019 vp

lituksen tavoitteesta. Siinä olisi paikka tehdä toimenpiteitä, joilla pystyttäisiin tähän vaikuttamaan konkreettisesti ja heti.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Oikeanlaisia toimia.

19.26 Sami Savio ps: Arvoisa puhemies! Edustaja Yrttiaho nosti aiemmin tässä keskustelussa esille alipalkkauksen tai muun työehtosopimusten rikkomisen, joka on valitettavasti ulkomaista työvoimaa käytettäessä melko yleisesti ilmenevä ongelma. Julkisuudessa on viime aikoina uutisoitu useista tapauksista, joissa ulkomaisille työntekijöille maksetut bruttopalkat ovat olleet alle puolet tai pahimmissa tapauksissa vain noin 20 prosenttia työehtosopimuksessa määritellyistä palkoista. Asiantuntijoiden mukaan kyseisissä tapauksissa on käytetty hyväksi työntekijöiden tietämättömyyttä ja kielitaidottomuutta. Samaan aikaan rehellisesti toimivien, sääntöjen mukaisesti asiansa hoitavien yritysten kilpailuasetelma tietenkin vaikeutuu. Niiden on vaikea pärjätä kilpailussa alipalkkausta hyväksi käyttävien yritysten kanssa. Tämä ei tietenkään ole rehtiä kilpailua harjoittavan yrittäjän näkökulmasta oikein, ja kyllä meidän päättäjien on ehdottomasti puututtava tähän asiaan.

Arvoisa puhemies! Aluehallintovirastojen tekemistä noin sadasta tarkastuksesta suurin piirtein puolessa on löydetty puutteita ulkomailta lähetettyjen työntekijöiden työehtojen noudattamisessa. Viranomaisten on kuitenkin nykylainsäädännön pohjalta vaikea puuttua havaitsemiinsa ongelmiin tehokkaasti, koska sanktiomahdollisuudet ovat vähäisiä.

Arvoisa puhemies! Marinin hallituksen hallitusohjelmassa on kirjaus siitä, että alipalkkauksesta tulisi päästä eroon. Siihen on erilaisia toimenpiteitä mahdollista toteuttaa, kuten alipalkkauksen kriminalisointi. Toivonkin, että hallitus ryhtyy tehokkaasti ja nopeasti toteuttamaan asiaankuuluvaa kirjausta, jotta työehdot saadaan kuntoon myös ulkomaisten työntekijöiden osalta.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Alipalkatut Alit.

19.28 Leena Meri ps: Arvoisa puhemies! Nimensä mukaiselta puhemieheltä puhe sujuu, kuten äsken huomasin. Hauska huomata.

Nyt haluan muutamiin täällä pidettyihin puheenvuoroihin ehkä täsmennystä ja kommentointia. Huomasin, että vasemmistoliiton edustaja Yrttiaholla, joka nyt valitettavasti on poistunut salista, on aivan samanlainen ajatusmaailma tästä saatavuusharkinnasta, kohtaanto-ongelmasta ja ulkomaisen työvoiman käytöstä kuin perussuomalaisilla. Jos en olisi tiennyt, kuka puhuu, niin hyvin pitkälle hän puhui samalla tavalla kuin meidän puheenjohtajamme Halla-aho on usein puhunut. [Toimi Kankaanniemi: Rehellinen mies!] Meitä on tästä hyvin paljon paheksuttu, ja oli hieno kuulla, että hallituksen omistakin riveistä löytyy ihmisiä, jotka uskaltavat tuoda omia ajatuksiaan esille. Juuri tämä, mistä hän puhui ja mistä perussuomalaisetkin ovat usein puhuneet, on se, että palkalla ei tule toimeen. Se on erittäin tärkeä asia sen kannalta, että ihmiset lähtevät töihin ja hakevat töitä, jotta ei käy niin, että me vaihdamme suomalaisen työvoiman halpatyövoimaan, mikä johtuu juuri siitä, että kun ihminen tulee maahan, hän saa paremman toimeentulon kuin omassa kotimaassaan, jossa ehkä ei ole ollut ollenkaan toimeentuloa, ja se kompensoidaan sitten tulonsiirroilla, ja se palkka ei ole kilpailukykyinen, ja suomalainen jää sitten siihen ihmettelemään lainanhennnostensa kanssa, että miten tässä nyt näin kävi.

Budjetin alikohta PTK 85/2019 vp

Edustaja Filatov on pitkään ollut työllisyyspolitiikan kanssa tekemisissä, ja ihmettelin hänen kommenttiaan siitä, ettemme halua 17-vuotiaita nuoria töihin. Minä haluan, että nuoret saavat työkokemusta. Minä haluan, että ihmisellä on vapaus valita koulun jälkeen, jos hän haluaa esimerkiksi olla töissä hetken aikaa ja miettiä sitä ammattiaan. Tiedän ihmisiä, jotka eivät heti teini-iässä tiedä, miksi he haluaisivat ryhtyä, ja minusta heille pitää antaa mahdollisuus. Emme me saa ajatella näin, että emme halua nuoria töihin. Kyllä minä annan mahdollisuuden. Olen itsekin ollut 15-vuotiaasta lähtien töissä kaupassa ja makkaratehtaalla ja monessa paikassa, ja minulle oli siitä myöhempinä vuosina hyötyä, kun pystyin esittämään, että olen ollut töissä, ja sain siitä hyvää kokemusta. En halua, että suhtaudumme näin kategorisesti.

Tämä liittyy siihen samaan asiaan, että kun nuoret hakevat itseään eivätkä tiedä sitä omaa ammattiaan ja ovat ehkä töissä jonkin aikaa, niin tästä syystä me emme saisi painottaa liikaa esimerkiksi ylioppilastutkinnon numeroita yliopistoon pääsyssä, koska ihmisissä on myöhäisheränneitä, jotka sitten myöhemmin toteavat, että joku ala kiinnostaa. Ehkä se lukio tai muu koulu ei ole mennyt niin hyvin, mutta sitten pääsykokeiden perusteella he pääsevät opiskelemaan. Se pääsykoe osoittaa minusta sitä kiinnostuneisuutta juuri siihen alaan ja osaamista siihen.

Tässä oli nyt muutamia havaintoja, joista olin itse samaa mieltä tai joita sitten vähän kummeksuun.

Eilen kuulumme Suomen Pankin ennusteita talouskasvusta, että se hidastuu, ja eilen illalla, oliko A-studiossa vai uutisissa, kun kuulin vielä sitten Suomen Pankin lisäkommentteja, että hyvin pitkälle ollaan kotimaisen kasvun ja kysynnän varassa siinä, että talous pyörii. Tästä syystä perussuomalaisten vaihtoehtobudjetti rakentuu sille ajatukselle, että me annamme ihmisille enemmän elämään sitä käyttörahaa. Siihen liittyy juuri se, että omaishoidon tuki on verovapaata, emme nosta polttoainekuluja, haluamme, että ihmisten asuminen, eläminen, liikkuminen ja työssäkäynti on edullisempaa ja että ihmisille jää enemmän käteen siitä työstä, koska ei ihmisiä kiinnosta se, miltä momentilta tai mitä kautta se tulee, vaan se, mikä hänelle jää käteen ja että hänellä on varaa ostaa palveluita.

Ja oikeastaan yksi suuri virhe, [Puhemies koputtaa] minkä hallitus tekee, on kotitalousvähennyksen heikentäminen, koska se tukee pieniä palveluyrittäjiä ja yksinyrittäjiä. [Toimi Kankaanniemi: Totta!] Olin radiossa tässä eräänä kertana ministeri Harakan kanssa, hän oli silloin edellisessä, työministerin tehtävässään. Hän sanoi, että se on heikennys mutta se tehdään siitä syystä, että pienituloiset eivät voi sitä käyttää. Eihän se nyt ole mikään peruste, että joku ryhmä ei voi sitä käyttää, siihen, että se poistetaan kaikilta. Eihän siinä nyt ole mitään järkeä. Aivan hyvin olisi voinut keksiä keinoja, miten pienempituloisetkin pystyvät sitä käyttämään. Minusta tämä on erittäin huono asia työllisyyden kannalta. En oikein ymmärrä, miksi tämä piti tehdä. Myöntäkää sitten vain suoraan, että se on ollut leikkaus.

19.34 Kimmo Kiljunen sd: Arvoisa puhemies! Täällä on käyty mielenkiintoista keskustelua tänä päivänä työstä ja välillä jopa vähän teoreettisemmastakin näkökulmasta. Edustaja Tuomas Kettunen tässä lähti Aristoteleesta asti liikkeelle ja totesi, että ihminen on sosiaalinen eläin, ja viittasi siihen, että työ on se tapa olla sen sosiaalisen yhteisön jäsen. Niinhän se onkin.

Me usein pelkistämme sen työn käsitteen palkkatyöksi, olemme palkkatyöyhteiskunnan lapsia emmekä usein näekään sen ylitse, että meillä on myöskin muuta työtä kuin puhdasta palkkatyötä. Ehkä se avainkäsite tässä, kun me puhumme siitä, että ihminen on sosiaalinen

Budjetin alikohta PTK 85/2019 vp

eläin, ja näemme sen työn merkityksen siinä, ei kuitenkaan olekaan se itse palkkatyö vaan osallisuus, se, että me olemme osa yhteiskuntaa, me voimme antaa siihen oman panoksemme, kasvamme siihen osaksi ja me emme ole ulkona tästä kokonaisuudesta. Sen takia ihmisen itsetunnon, henkisen kasvun ja muun kehityksen kannalta on hyvin olennaista, että me emme päästä ketään syrjäytymään, on ihminen palkkatyössä tai ei. Tässä palataan jälleen kerran niihin ikäihmisiin, jotka ovat siirtyneet jo eläkkeelle, ja heilläkin on roolinsa tässä yhteiskunnassa, ja sille osallisuudelle täytyy antaa tila mitä suurimmassa määrin. Me voimme muutenkin kuin ikäsidonaisesti tätä asiaa katsoa. Meillä on myöskin muita, taiteilijoista liikkeelle lähtien, jotka saattavat olla luovassa työssä, tehdä itse omaehtoisesti sitä työtä, ja he eivät ole palkkatyössä kiinni suoranaisesti. Eli tämä osattomuus, osallisuus olisi ehkä se avainkäsite kuitenkin, jolle meidän täytyisi aina pystyä antamaan tilaa.

Tässä oli sitten viimeksi edustaja Meri, joka pohdiskeli vähän toisesta kulmasta ja toteusi, miten itse asiassa kaikenlainen työ on arvokasta ja meidän täytyisi arvostaa myös hyvin simppeleitä työsuorituksia. Omaa kasvuprosessiaan kun itse kukin käy lävitse, me näemme siellä, kuinka hyödyllistä on nähdä työtä, jota tehdään myöskin muuntotyypisissä verkostoissa ja muilla tavoilla kuin niillä, joihin on itse tottunut, ja tämä on hyvin tärkeä seikka tuoda esille. Tietysti me voimme todeta, että virolainen ministerikin tässä kehuskeli jo meidän uutta pääministeriämme siitä, että hänellä on myyjänkin kokemusta S-ryhmän markkinoilta, sitten hän on noussut pääministeriksi, mikä kertoo, että ihmisellä on laajemminkin kokemusta, ettei hän ole vain puhdas poliittinen broileri, niin kuin meille usein sanotaan.

Mutta itse sanon teille kaikille edustajille yhden vihjeen: Tehkää se, mitä itse olen tehnyt kaikkina niinä vuosina, kun olen kansanedustajana ollut. Olen pyrkinyt varaamaan usein tuosta talvitauon ajalta viikon, useamman päivän, jolloin menen niin sanottuun työharjoitteluun. Se työharjoittelu tarkoittaa sitä, että te menette tekemään työtä niin kuin ihmiset sen tekevät: seitsemältä aamulla, neljältä illalla. Voitte mennä kouluavustajiksi, minä olen ollut kadunlakaisijana, voitte mennä poliisiksi, voitte mennä sairaanhoitajaksi, voitte mennä vanhainkotiin — on pitkä lista työtehtäviä, joita on tullut. Aina kun se viikko alkaa, minä toivon, että minulla ei ole aikaa siihen, ja kun se viikko on toteutettu: vau, mikä kokemus. [Puhemies koputtaa] Saamme pikkuisen siitä aidosta työelämästä tätä kautta tietoa ja ymmärrystä siitä, miten ihmiset tässä maassa ovat osallisia.

19.37 Jari Myllykoski vas: Arvoisa herra puhemies! Hyvää keskustelua, hienoja avauksia, ja kun tuolta työhuoneelta seurasin, erityisesti nostan Mäkisalo-Ropposen puheenvuoron siitä työhyvinvoinnista. On merkittävä asia, kuinka ihminen jaksaa työssä. Meidän yritysten pitää huolehtia siitä, kuinka hyvin henkilöstöstä pidetään huolta, ja sehän kaiken kaikkiaan määrää meidän eläköitymisen, ja sitä kautta tämä tulee erityisen tärkeäksi. Edustaja Kankaanniemi, teidän puheenvuoronne alku oli mainio avaus siihen, kuinka asioita pitää hoitaa. [Leena Meri: Vain alku? — Toimi Kankaanniemi: Eikö loppu? — Leena Meri: Minusta se oli hyvä loppuun asti!] — Pitää osata noukkia jyvät aina sieltä akanoista.

Edustaja Savio, ulkomaalaisten alipalkkaus: Tähän haluaisin kyllä erityisesti tarttua. En ottanut tuolta työhuoneesta mukaan sitä lakialoitetta alipalkkauksen kriminalisoinnista, mutta tuon sen teille tänä iltana vielä erityisesti ja toivon, että siihen laitatte nimenne. Se on yhteinen asia. Me tarvitsemme tähän maahan yrittäjille ja työntekijöille reilut pelisäännöt. [Leena Meri: Miksei muuten hallitus tee?] Ei voi olla niin, että edellisen hallituksen jäljiltä edelleen olemme tässä ahdingossa siltä osin, että meillä voidaan teettää töitä edelleen alle

Budjetin alikohta PTK 85/2019 vp

työehtosopimusten mukaisten ehtojen. [Toimi Kankaanniemi: Miksei hallitusohjelmassa ole asiasta?] Onneksi edellisen hallituksen pääministeri tuolta aitiosta sanoi, että tämä hallitus kieltää alipalkkauksen. Siinä yhteydessä tarvitsen kyllä sitten tähän lakialoitteeseen myös perussuomalaisten nimet, jos olette samaa mieltä siitä, että tässä maassa ei saa alipalkata ketään, ja siinä teillä on varmasti sitten oma mahdollisuutenne se osoittaa, kun olette perustelleet näkemystänne sillä, että ulkolaista työvoimaa käytetään täällä alipalkatusti, mikä alentaa suomalaisten työntekijöiden palkkaa. Eli maahanmuuttokulmasta olette läheneet tähän, ja minä toivon, että tässä on nyt se silta, jolla me voimme hallituksen ja opposition näkemykset yhdistää. Minun mielestäni tässä ei ole kyllä mitään ristiriitaa. [Sami Savio: Ei ole!] Viedään tämä asia yhdessä eteenpäin.

Täällä on keskusteltu paljon siitä, mitä tarvitsisi tehdä oppisopimuskoulutuksen osalta — väline, joka on erityisen tärkeä ja jota pitää uudelleen edistää ja kehittää. Se kuuluu juuri tälle sektorille. Meillä pitää olla valmiuksia laventaa sitä näkemystä.

Saattaa olla, että repeän tässä nyt hieman ehkä sillekin puolelle, että mitä se edustaja Myllykoski nyt hallituspuolueen kansanedustajana on tätä mieltä. Mielestäni meillä pitää olla mahdollisuus madaltaa ensimmäisen työntekijän osalta palkkausvaatimuksia, enkä toki voi olla kertomatta ajatustani siitä, miten sitäkin voitaisiin edistää. Meillä tänään on tuohon meidän eduskunnan laskentaan vedottu, ja ihan yhtä lailla jos yritys, joka palkkaa ensimmäisen vieraan työntekijän, ei joutuisi maksamaan ensimmäisenä vuonna sosiaaliturva- ja muita vakuutusluontoisia maksuja ollenkaan ja sen henkilön työttömyysvakuutusmaksut, työeläkemaksut ja työtapaturmamaksut kustannettaisiin peruspäivärahan kautta, eli 32,80 — oliko se nyt sellainen — niin sitä kautta se olisi kustannusneutraali koko vuoden. Verotulot eivät vähentyisi ollenkaan. Ajatukseni on se, että se ensimmäisen vieraan työntekijän palkannut yritys voisi seuraavana vuonna saada vapautusta 50 prosenttia, sitten 25 prosenttia, ja sen jälkeen kun se ensimmäinen vieras työntekijä on palkattu, palattaisiin siihen normaaliin. [Puhemies koputtaa]

Me tarvitsemme ensimmäisen vieraan työntekijän palkkaamiseen välineitä, jotta meillä ylitetään se kynnyksen, joka täytyy ylittää. Mutta pidän ehdottomasti kiinni siitä, että normaali- tai yleissitovaa työehtosopimusta näittenkin ensimmäisten työntekijöiden osalta noudatetaan. [Puhemies koputtaa] Meillä on aloja, missä ei ole työehtosopimusta, ei normaalia eikä yleissitovaa, ja niitä pitää sitten tarkastella siltä osin, että emme kuitenkaan mene sille sektorille, että joudumme katsomaan, että 1 221 euroa täytyy niillä aloilla, joilla ei ole näitä työehtosopimuksen kriteereitä. [Puhemies koputtaa] Silloin ollaan sillä sektorilla, mitä tarkoittaa, kun meillä on alipalkattuja maahanmuuttajia taikka suomalaisia työntekijöitä.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Myllykoski, ohjeena oli 5 minuutin puheet. Olette aika reilusti nyt ylittänyt.

Arvoisa puhemies! Pyydän anteeksi pitkäpuheisuuttani, mutta toivon, että kun minulla ei puhe meinaa lakata ja pelkään, että teidän ranteenne uupuu naputteluun ennen kuin minulta puhe, niin voitaisiin mennä hetki vielä tältä osin.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Hetki vielä. Tämä 5 minuuttia on ohjeellinen, mutta toivotaan, että kaikki noudattavat sitä.

Budjetin alikohta PTK 85/2019 vp

Arvoisa puhemies! Ymmärrän kovasti hyvin tämän ohjeen, mutta jollakin tavoin haluan pitää myös kiinni siitä, että kansanedustajalla on rajoittamaton puheoikeus. Haluan toki pittyä siinä hyvässä, korrektissa käytöksessä, mitä yhdessä puhemiesneuvostossa on päätetty ja puhemieshistö on päättänyt, mutta etten joutuisi tulemaan taas tänne pitämään seuraavaa viittä minuuttia, ajattelen, että tämä on nopeampi ratkaisu. [Aki Lindén: Jatka nyt! Menee ihan hukkaan tämä aika!] — Oikeastaan se aika, mitä täällä olen, ei mene koskaan hukkaan. [Naurua] Tämä kaikki tulee kyllä mahdolliseksi teidän sitten katsoa vielä uudelleen Yle Areenan kautta, jos haluatte erityisesti ihastella tätä käytettyä puheenvuoroa.

On tärkeää, että me tässä maassa teemme politiikkaa, joka mahdollistaa uusien yritysten syntymistä ja ensimmäisten vieraiden työntekijöiden palkkaamista. Tässä olemme varmasti yhtä mieltä, oli sitten kysymyksessä hallituspuolue tai oppositio. Meillä ei voi olla mitään erilaista näkemystä siitä, ettemmekö voisi tukea niin oppositiosta kuin hallituksesta tätä hallitusohjelmaa, joka pyrkii nimenomaan rakentamaan tähän maahan uutta työllisyyttä ja sitä kautta myös työpaikkoja.

19.46 Tarja Filatov sd: Arvoisa puhemies! Lyhyesti. Haluan korjata sen väärinymmärryksen, joka edustaja Meren ja minun puheenvuoroni välillä syntyi, koska kun sanoin, että me emme halua nuoria töihin vaan haluamme, että he käyvät koulunsa loppuun, niin en todellakaan tarkoittanut sitä, etteivätkö nuoret saisi tehdä töitä — se on eri asia — vaan tarkoitin sitä, että jos me mietimme yhteiskunnan kannalta työllisyysastetta ja siitä tulevaa verokertymää ja muuta, niin me saamme sen paremmaksi, jos nuoret käyvät sen toisen asteen koulutuksen ja sen jälkeen tekevät pidemmän työuran ja ehjemmän työuran, koska tämän todistavat jo tämän hetken tilastot. Sen vuoksi nämä työllisyysastearviot ovat jossakin mielessä tähän yhteiskuntaan sopimattomia, jos niissä tavoitellaan sitä, että meillä esimerkiksi kaikki 17-vuotiaat olisivat töissä. Korkean koulutuksen yhteiskuntiin ne eivät oikein sovi.

Sitten haluaisin edustaja Kankaanniemelle todeta sen, että olen samaa mieltä siitä, että työtöntä ei kauheasti kiinnosta, mikä on meidän työllisyysaste tai työttömyysprosentti tai miten ne lasketaan. Hänelle oleellista on se, onko hänellä työtä, löytääkö hän työpaikan, onko sitä työtä tarpeeksi, onko sitä liian paljon — niillä on merkitystä — mutta meidän taloutemme näkökulmasta näillä meidän makromittareilla on merkitystä, ja politiikan tekemisen näkökulmasta. Siksi on pakko vielä kerran korjata tätä työllisyysvaikutusarviota.

Työllisyysvaikutus muodostuu monesta asiasta. Se muodostuu meidän osaamisestamme, se muodostuu vaikka niistä poistoista ja siitä, että niitä poistoja laajennettaisiin sinne aineettomiinkin investointeihin, ja monista muista asioista, mutta tietopalvelu on laskenut sitä, mitä siltä on kysytty, eli se on laskenut vain sosiaaliturvakorotukset ja verotukset ja näiden vaikutukset — ei niitä muita vaikutuksia, joita budjetissa on. Ja niitä ei ylipäättään ole laskettu, koska budjetti on niin monesta palasta muodostunut, että sitä on vaikea tehdä. Useimmiten jonkun lain työllisyysvaikutus ratkeaa lopulta vasta siinä vaiheessa, kun se laki on valmis, ja me tiedämme sen, että kun lait tulevat tänne, niin niissä taas on tarkemmat työllisyysvaikutukset, ja näin meillä on ollut aina, enkä usko, vaikka kuinka haluaisimme mennä tällaiseen tarkkaan budjetin työllisyysvaikutusarviointiin, että se tosiasiallisesti on kovin mahdollinen. Sieltä voidaan ottaa palasia ja arvioida niiden työllisyysvaikutusta, mutta kokonaisuus on niin iso, että se on aika mahdotonta.

Sitten mitä tulee näihin tki-panostuksiin — edustaja Vikman puhui niistä — niin muistuttaisin, että Suomen panostukset tutkimukseen ja kehittämistoimintaan itse asiassa ovat laskeneet vuodesta 2009 lähtien. Silloin ne olivat bkt-osuudesta 3,75 prosenttia ja vuonna

Budjetin alikohta PTK 85/2019 vp

18 enää 2,74 prosenttia, mutta nyt me käännyimme positiiviseen suuntaan, eli niitä on lisätty sen verran, että tämä alaspäinmeno nytkähtää toiseen suuntaan, ja siinä mielessä on tärkeää, että tämä muutos tapahtuu.

Se, miksi alunperin pyysin puheenvuoron, liittyy kuntakokeiluun, ja aion sen kyllä nyt tässä käyttää tuolta podiumilta. [Puhuja siirtyy puhujakorokkeelle — Puhemies: Tervetuloa!]

Eli lämpimänä kuntien työllisyysvastuun kannattajana haluaisin todeta sen, että tässäkin on kyse siitä, mitä me sitten loppujen lopuksi kuntakokeilusta saamme. Viime eduskuntakaudella kuntakokeilu ja maakuntakokeilu lopetettiin, koska hallitus ei halunnut sitä jatkaa, ja sitten myöhemmin kävi ilmi, että maakuntauudistusta ei tule. Mutta olisi oleellista, että tässä kuntakokeilussa päästäisiin sellaisiin tuloksiin, jotka liittyvät nimenomaan ihmisten työkyvyn parantamiseen ja siihen, että se työpaikka voidaan pitkänkin polun jälkeen saavuttaa, ja toisaalta esimerkiksi nuorten palveluiden parantamiseen. Viime eduskuntakaudella silloisen hallituksen tekemät Ohjaamot ovat hyvä konsepti, ja sitä tässä kannattaa hyödyntää, mutta kun nyt tänne kuntakokeiluun menee nuoria — jos sinne menee nuoria — niin sinne menevät kaikki nuoret, ja silloin on oleellista, että osa näistä nuorista on sellaisia, joiden on itse asiassa aika helppo löytää työtä, ja he tarvitsevat vain normaalia työnvälitystä. Tämä on oma iso huoleni, että tämä normaali työnvälitys ei katoa niiltä ihmisiltä, jotka tulevat kuntakokeilun piiriin, vaan he ovat tiukasti myös sen avun piirissä. Ja nuoria ajatellen olisi oleellista, että jo siellä opintojen vaiheessa sitä työnvälitysapua saisi.

Lisäksi toinen riski, mikä kuntakokeiluun liittyy, on työmarkkinatuen maksu. Siinä meillä itse asiassa oli niitä elementtejä aiemmissa kuntakokeiluissa, että kunnat hakivat ikään kuin taloudellista hyötyä kokeilusta eivätkä itse asiassa sitä työllisyshyötyä, ja siksi olisi tärkeää, että työmarkkinatukijärjestelmää, maksujärjestelmää, muutettaisiin ja myös kuntouttavan työtoiminnan lainsäädäntöä kehitettäisiin, koska ei ole tarkoituksenmukaista se, että ihmisiä, joilla on pula työstä mutta kaikki muut asiat kunnossa, ohjataan kuntouttavaan työtoimintaan.

19.51 Anna-Kaisa Ikonen kok: Arvoisa puhemies! Nuorten syrjäytyminen on yksi aikamme viheliäisimmistä ongelmista. Suomessa on tällä hetkellä yli 60 000 syrjäytynyttä nuorta — yli 60 000 liikaa. Nuorten osallisuuden ja hyvinvoinnin vahvistamisen on oltava kaikkien yhteisenä tavoitteena tässä salissa. Kokoomus esittää hallitusohjelmassa työllisyyspalveluille esitetyn lisäresurssin tuplaamista ja 9 miljoonan euron lisäpanostuksen suuntaamista erityisesti toimenpiteisiin, joilla saadaan käännettyä nuorisotyöttömyys laskuun. Toivon, että hallitus kiinnittää myöskin tähän näkökulmaan aivan erityistä huomiota.

Toisena asiana haluan ottaa keskusteluun kaupunkien roolin työ- ja elinkeinopolitiikassa. Täällä on tänään puhuttu hyvin paljon työllisyyskokeilujen käynnistymisestä uudelleen, ja pidän sitä hienona asiana. Täällä esitettiin jossakin puheenvuorossa päivällä, että näitä ei olisi arvioitu. Tiedän, että ainakin meillä Tampereella viime hallituskaudella tehdyn työllisyyskokeilun vaikutuksia on arvioitu ja että kyettiin osoittamaan myöskin, että sen aikana työttömyys laski ihan merkittäväällä tavalla. Toki siinä on monia muitakin tekijöitä vaikuttamassa kuin ainoastaan tämä työllisyyskokeilu, mutta tällainen arviointi on saatavilla, että tiedoksi niille, jotka sitä täällä kyselivät.

Ajattelen, että myöskin täällä puheena olleet niin sanotut sakkomaksut voisi edelleen uudelleenbudjetoida työllisyyden käyttöön. Se olisi ihan järkevää tekemistä, että kunnat ei-

Budjetin alikohta PTK 85/2019 vp

vät joudu maksamaan sakkomaksuja vaan mieluummin kohdentavat nämä rahat suoraan työllisyyden hoitoon. Sitä kautta voisimme saada vielä lisää vaikuttavuutta.

Mutta työllisyyskokeilu on ainoastaan yksi näkökulma tähän kuntien elinkeino- ja työllisyysrooliin. Kunnilla — ja kaupungeilla aivan erityisesti isoina toimijoina — on useita muitakin välineitä yritystoiminnan, elinkeinotoiminnan ja työllistämisen edistämiseen, kaavoituksesta tonttipolitiikkaan, oppilaitoksista julkisiin hankintoihin ja kaikkea muuta vielä näiden lisäksi. Siksi kaupungit on todella tärkeää ottaa kumppaneiksi näiden tavoitteiden eteenpäinviemiseen. Varsinkin, jos hallitus aikoo vielä viedä sote-palvelut pois kunnista, niin silloin kuntien elinvoimarooli tulee korostumaan aivan entisestään.

Tästä näkökulmasta olen kuitenkin hieman huolissani siitä, että 6Aika-rahoitus on loppumassa. Se on ollut hyvin tärkeä väline suurimpien kaupunkien yhteiseen kehittämiseen. Jos sieltä ottaa ihan yksittäisen esimerkin, datan avaamisen, joka sinällään saattaa kuulostaa pieneltä, mutta ihan otan esimerkin, että Tampereella, kun avasimme 150 datasettiä liikeenteestä, niin siitä syntyi kolmisenkymmentä äppsiä, pientä yritystoimintaa, startupeja. Sitä kautta voidaan saada dynamiikkaa aikaiseksi. On monia tällaisia välineitä, joita voidaan saada tällaisella yhteiskehittämisellä. Ja siinä pääsimme myöskin hyvin vahvasti kansainvälisille foorumeille, suomalaiset kaupungit myöskin viemään sitä elinkeinoelämän osaamista, jota kaupungeissa on. Ei pidä väheksyä tätä työtä. Vaikka tämä 6Aika-rahoitus nyt loppuisi, on todella tärkeää, ettei mennä ainoastaan kaupunkien yksittäisiin omiin kehittämishankkeisiin. Innovaatiotoimintaa ja verkostomaista kehitystyötä on syytä tukea jatkossakin.

Kolmanneksi haluan ottaa esiin tki-toiminnan — tai täällä jo puhuttiinkin jonkin verran siitä. Me olemme kokoomuksessa sitoutuneet nostamaan tutkimus-, kehitys- ja innovaatiotoiminnan rahoituksen tason 4 prosenttiin bruttokansantuotteesta. Täällä kuulumme — edustaja Filatov kertoi — että hallitus on ollut kääntämässä positiiviseen suuntaan tätä rahoitusta. On tärkeää, että se menisi oikeaan suuntaan, mutta hallituksen esittämillä keinoilla tätä päämäärää ei kyllä olla saavuttamassa, eli suunta on varmasti oikea mutta riittämätön, ja tähän toivon enemmän volyymia. Rahoitustason kasvattaminen edellyttää määrätietoista politiikkaa ja pysyviä lisäpanostuksia tki-toimintaan. Myös yksityistä rahoitusta tarvitaan tavoitteeseen pääsemisessä. Vakaa ja ennakoitava toimintaympäristö on edellytys yksityisten investoinneille. Kokoomus on vaihtoehtobudjetissaan esittänyt yritystukien uudelleensuuntaamista pysyviin tki-panostuksiin. Me esitämme kokonaisuutena 140 miljoonan pysyvää panostusta. Tästäkin kokonaisuudesta 45 miljoonaa osoitetaan Suomen Akatemialle ja 13 miljoonaa terveyttä edistävään tutkimustoimintaan. TEMin tki-momentille esitämme kokonaisuudesta 82 miljoonaa.

Aivan lopuksi haluan vielä esittää hallitukselle toivomuksen, että hallitus kääntää joka ikisen kiven, jolla yritystoiminnan edellytyksiä saadaan Suomessa parannettua ja työllisyysastetta nostettua. Siinä työ- ja elinkeinoministeriö on päävastuussa, mutta ratkaisuja on haettava yli hallinnonalarajojen. Työllisyysasteen nostaminen on aivan välttämätöntä tämän meidän hyvinvointiyhteiskuntamme ylläpitämiseksi.

19.56 Janne Heikkinen kok: Arvoisa puhemies! Viime keväänä vaalien alla punavihreät puolueet huusivat liki kilpaa, että ympäristölle haitallisten yritystukien aika on ohi. Näin ei ole kuitenkaan käymässä. Turvetuet elävät ja voivat hyvin, ja juuri mitään ympäristöhaitallisia tukia ei ole saatu leikattua. Tämä siis siitä huolimatta, että vihreät omassa vuoden 2019 vaihtoehtobudjetissaan kertoivat leikkaavansa fossiilitukia 217 miljoonaa euroa ja tu-

Budjetin alikohta PTK 85/2019 vp

kia kaikkiaan 815 miljoonaa euroa. Kysyisinkin tämän vuoksi vihreiltä, hallitukselta sekä asianomaisilta ministereiltä, missä ovat teot yritystukijärjestelmämme reformoimiseksi kilpailua ja ympäristöystävällisyyttä lisääväksi.

19.57 Mikko Kinnunen kesk: Arvoisa herra puhemies! Tuohon yritysteeman vähän nuorten ja syrjäytymisen ja vahvuuksien löytämisen näkökulmasta. Työ syntyy yrityksiin, ja moni haluaisi työllistää itsensä ja kaverinsa. Sen esteitä on hyvä raivata pois, ja moni onkin sanonut, että esimerkiksi pienyrityksen sosiaaliturvaa on hyvä kehittää. Kiitan siitä, että valtiovarainvaliokunta on panostanut nuoriin yrittäjiin ja yrittäjyyskasvatukseen. Saamme lisärahaa 4H-toimintaan ja Nuori Yrittäjyys- eli NY -toimintaan.

Sain olla aikanaan mukana tuomassa tätä Nuori Yrittäjyys -ohjelmaa vapaan sivistystyön kentälle kansanopistoihin. Nyt tämä ohjelma saa 250 000 euron pienen lisärahoituksen, että se voi laajentaa toimintaansa eri puolille Suomea. Tarvitsemme yrittäjyyteen liittyviä taitoja ja yrittävää asennetta tulevaisuudessa. Myös 4H-järjestö saa saman verran lisärahaa. 4H tukee nuorten yrittämistä ja tervehenkistä harrastustoimintaa. Toivon, että tämän järjestön tuki kohdentuu myöskin pohjoisen Suomen alueelle. Nuoret oppivat tekemään työtä yhdessä, myöskin käden taitoja. He oppivat, että kaikki työ on arvokasta. Edustaja Meri nosti esille täällä nuorten työkokemuksen merkityksen. Tässä NY-toiminnassa ja 4H-yritystoiminnassa nuoret saavat myöskin tällaista tärkeää työkokemusta. Meidän on yhdessä huolehdittava siitä, että kukaan nuorista ei putoa kelkasta, että jokainen löytää vahvuutensa ja paikkansa yhteiskunnassa, ja nämä satsaukset ovat yksi askel tässä. Ja mikä parasta: tätä voi tapahtua joka puolella Suomea. — Kiitos.

19.59 Kim Berg sd: Arvoisa puhemies! Edustaja Juvoselle nyt alkuun, hän lähti keskustelemaan tästä hoitajamitoituksesta. Se keskustelu varmaan jatkuu tuossa seuraavassa kohdassa tarkemmin: itse olen sitä mieltä, että hoitajien lisäkoulutus ei ole mikään kestävä ratkaisu tähän meidän hoitajapulaan. Varmaan olette samaa mieltä siinä mielessä, että nykyiset koulutusmäärät kyllä riittäisivät, kunhan hoitajat vain pysyisivät alalla, ja työoloihin, työehtoihin ja työssäjaksamiseen on ehdottomasti panostettava jatkossa. Nykyinen linja, missä kymmenettuhannet hoitajat tekevät jotain muuta kuin ammattia vastaavaa työtä ei voi jatkua, mutta jatketaan nyt sitten enemmän tästä aiheesta tuossa seuraavassa kohdassa.

Edustaja Laukkasta haluaisin kanssa — hän taisi lähteä salista — kehua hyvästä puheenvuorosta ja haluan sanoa myös edustaja Vikmanille vähän tämän kannattamana, että ehdottomasti hallitus tulee kääntämään jokaisen kiven ja etsimään kaikki mahdolliset työllisyystoimet, jotta päästään 75 prosentin työllisyysasteeseen, [Sofia Vikman: Missä on teot?] kuten ministeri Lintiläkin tässä teille kertoi.

Mitä tulee tähän saatavuusharkintakeskusteluun, niin ei minunkaan mielestäni tule saatavuusharkintaa poistaa kokonaan. Mielestäni tämä ei aseta ongelmia nykyisin asiantuntijoiden saamiseksi ulkomailta. Lähinnä työlupien saamisen nopeuttaminen on mielestäni se asia, millä saadaan jatkossa entistä helpommin näitä asiantuntijoita Suomeen töihin silloin, kun niitä tarvitaan.

Sitten oli tämä nosto, että kokoomus haluaa tosiaan lisätä näitä tki-panoksia 82 miljoonaa euroa, ja hallituskin on tunnistanut tämän saman tarpeen lisätä tki-menoja 4 prosenttia tavoitteen mukaisesti, mutta kysymys kuuluukin nyt, mistä kokoomus taikoisi nämä rahat.

Budjetin alikohta PTK 85/2019 vp

20.01 Tuomas Kettunen kesk: Arvoisa puheenjohtaja! Tulin iloiseksi edustaja Ikosen puheenvuorosta. Nimittäin hän toi esille vaihtoehtoja, että tulisi jopa tuplausta työllisyyspalveluihin rahallisesti, ja toi esille tätä, että työllisyyskokeilu on hyvä asia — ja niinhän se on. Nyt vain tulee semmoinen mielikuva, että oppositio kulkee kaksilla rattailla. Nimittäin kun eilen toin esille sen, mitä hallitus esittää työllisyyspalveluihin lisärahoitusta, niin minulle ilmoitettiin opposition suunnalta, että tähän ei tuo lisää työpaikkoja, tämä vain tuo lisää byrokratiaa, ja tuotiin myös esille, että tämän suunnalta vain hallintohumppa lisääntyy — vaikka näin ei ole.

Arvoisa puhemies! Haluan vielä tuoda esille kuitenkin sen, kun tässä edustaja Heikkinen toi esille, miten kunnianhimoinen ilmastopolitiikka on, että täytyy kyllä muistuttaa siitä, mitä tämä hallitus tulee tekemään. Vuoden 2020 talousarviossa panostetaan vähähiilisyys- ja kiertotalouteen ja kivihiilen käytöstä luopumista kannustetaan tulevan kolmen vuoden aikana runsaasti, ja tästä ensimmäinen 30 miljoonaa sisältyy vuoden 2020 budjettiin. Lisäkannusteilla tuetaan sitten kivihiilen käytön korvaavia investointeja, jotka mahdollistavat kivihiilestä luopumisen ennen vuotta 2025.

Haluan myös tuoda vielä esille sen, että hallitus tekee oikeudenmukaista aluepolitiikkaa. Tästä hyvänä esimerkkinä se, että kuljetustukeen tulee lisäyksiä elikkä 6 miljoonaa euroa vuodelle 2020. Ja niin kuin olen tämän jo aikaisemminkin tässä salissa sanonut, sanon sen vielä tänäänkin, että tämä kuljetustuki on tärkeää elinkeino- ja aluepolitiikan työkalu.

20.04 Arja Juvonen ps: Arvoisa puhemies! Tovi sitten heräsimme Suomessa siihen tarpeeseen, että meiltä puuttuu koodareita. Se oli ensimmäinen herätys siihen, että välttämättä koulutuspolitiikka ei aina osu kohdalleen, ja on hyvä, että nyt koodareita koulutetaan ja muun muassa yhä useampi nuori on kiinnostunut tästä koodarin ammattitutkinnosta.

Automaatio, robotiikka ja konenäkö ovat myös vahvasti kasvavia kehitysalueita, jotka tarjoavat lukemattomia mahdollisuuksia tuotantotehokkuuden kasvattamiseen sekä työn kuormittavuuden vähentämiseen. Automatisoimalla toimintoja ja lisäämällä robotiikan käyttöä pystytään vaikuttamaan pk-yritysten kannattavuuteen ja liiketoimintamahdollisuuksiin työhyvinvointia unohtamatta. Robotiikan käyttöönottoa tukevalle toiminnalle on yrityksissä jo nyt paljon kysyntää. Uusinta kehitystä edustavat ihmisen kanssa samassa tilassa toimivat turvalliset yhteistyö- ja mobiilirobotit, jotka vähentävät työn kuormittavuutta muun muassa valmistuslinjoilla ja jopa hoivatyössä. Myös teollisessa tuotannossa robotiikan käyttö on jo hyvin tuttua. Esimerkiksi työmaiden mallinnukset tehdään tätä nykyä 3D-tekniikalla niin maan-, viher- kuin talonrakennuksenkin osalta.

Tarve automaatio-osaamiselle on kova ja koko ajan kasvava. Kaikki lähtee koulutuksesta, mutta osaaminen ja alan koulutus laahaavat auttamattomasti ajastaan jäljessä. Suomella olisi tässä hyvä mahdollisuus olla innovatiivinen ratkaisun luoja koko maailman mittapuulla ja olla jälleen askeleen edellä osaamisessa. Tämän mahdollistaisi kuitenkin vain panostus kaiken tasoiseen koulutukseen automaatioalalla, joka voisi olla myös yksi tulevaisuuden vientituotteistamme. Olen juuri tästä aiheesta jättämässä ministerille vielä kirjallista kysymystä. Haluan kysyä sitä, miten hallitus huomioi toimissaan automaatioalan koulutuksen kasvavan tarpeen.

Kieltämättä tämä ala myös kiinnostaa nuoria, ja heitähän meidän tulee saada kannustaa, myös niitä 17-vuotiaita, joista täällä on puhuttu, kaikkeen työelämään. Mahdollisimman nuorena ihmisen on lähdettävä tutustumaan erilaiseen työelämään, erilaisiin työpaikkoihin. Tässä edustaja Merikin hyvin puheenvuorossaan kuvasi omaa työhistoriaansa. Itsekin

Budjetin alikohta PTK 85/2019 vp

olen aloittanut, niin kuin varmasti moni teistä, mansikanpoimijana, lastenhoitajana, siivoojana. Sieltä se lähtee. Sitten tietää vähän, mitä sitä elämältään haluaa, kun kokeilee erilaisia ammatteja ja joutuu vähän tekemään ja kasaamaan itseään ja puremaan myös sitä hammas-ta. Sitten innostuu siitä omasta alasta.

Arvoisa herra puhemies! Kiitän edustaja Bergiä. Nostitte tämän hoitajamitoitusasian esiin ja erittäin hyvän puheenvuoron piditte. On todella ongelma Suomessa se, että hoitajat eivät hakeudu sinne omalle alalle. — Minä olen itse tehnyt, pukertanut 24 vuotta sitä hoitotyötä, toki siinä sivussa opiskellut, 14 vuotta yötyötä. Täytyy sanoa, että ei ole aina ollut hauska lähteä yövuoroon. — Ja kyllä me kaikki tiedämme, mistä se johtuu: palkka on pieni, työolot ovat vaativat, vastuu on suuri, valvot yksin isolla osastolla monisairaita ihmisiä, [Kimmo Kiljunen: Ja nyt pukkaa myös yövuoroa!] ja sitä apua ei välttämättä saa. — Olen muuten tehnyt tässä kansanedustajanakin näitä yövuoroja. Tuli luvattua, että viimeisessä hädässä tulen, ja niin olen lupaukseni pitänyt. — Mutta ihan oikeasti kyllä se ala on kova.

Täällä nousivat esille jo hoitajien työkyvyttömyyseläkkeet. Eilen esimerkiksi tuli televisiosta aika liikuttava dokumentti, jossa hoitaja kertoi loppuunpalamisestaan kotihoidossa, ja kyllä se kosketti. Täytyy tehdä suomalaiselle työelämälle jotakin, että me jaksamme tehdä töitä. Kun hoitajat hoitavat ihmisiä, niin kuinka voi olla, että se hoitaja itse väsyä niin valtavasti?

Kun mainitsin sen, että hoiva-alallakin on robotteja, en tarkoita suinkaan sitä, että robotti hoitaisi ihmistä. Ei, kyllä sinne tarvitaan niitä auttavia käsiä, ja meidän täytyy houkutella heidät: työolot, asuntopolitiikka, palkkapolitiikka. Tänäpä Tehy on pyytänyt 100 miljoonaa euroa lisää valtionavustuksia hoitajien palkkaamiseen. Kyllähän se on niin, että alipalkkattujahan ne hoitajat ovat, ja se tasa-arvokeskustelu, yhdenvertainen keskustelu on erittäin tärkeää, ja on hyvä, että alalle hakeutuu myös miehiä, koska minä uskon niin, että sitä kautta me saamme myös sitä keskustelua nostettua ja ehkä sitä palkkaa hilattua sinne, minne se kuuluu, kun olemme vastuussa niistä ihmisistä.

Paljon on tehtävä. Arvostus on yksi iso asia. Suomalaiset kyllä arvostavat, ja se kotihoidon kenttä on raskas, kun joudut siirtymäajat myös laskemaan, kun vaihdat asiakkaalta toiselle. Mutta näistä puhutaan seuraavassa asiakohdassa vielä, ja tehdään kaikkemme, että pyörät pyörivät, Suomen teollisuus kasvaa, saamme nuoria töihin ja verokertymää, koska se on se avain sille, että voimme jakaa yhteistä hyvää kaikille.

20.09 Mia Laiho kok: Arvoisa puhemies! Osaavan työvoiman tarve Suomessa on tosi-asia, ja se on muodostunut jopa kasvun esteeksi. Väestö ikääntyy ja palvelutarve kasvaa. Meillä on paljon työvoiman tarvetta erityisesti palvelusektorilla, jolle ei tällä hetkellä löydy työntekijöitä. Sitten meillä on muita, innovatiivisia aloja, joilla on myöskin huutava pula osaajista, koodareista, ohjelmoijista ynnä muista.

Samaan aikaan meillä on kuitenkin nuorilla työttömyyttä, mikä on erityisen hankala asia. Täällä on puhuttu paljon siitä, millä tavalla nuoria saataisiin kiinni työnsyryjään. Se, minkä itse näen tärkeänä, on kyllä se, että aletaan tekemään töitä mahdollisimman varhaisessa vaiheessa, että saadaan kesätöitä ja kunnat käyttävät esimerkiksi kesäseteleitä nuorten ensimmäisen työpaikan antamiseen. Siellä opitaan niitä tapoja, millä tavalla käydään töissä ja mitä työhön kuuluu. On ilmeisen selvää, että myöskin vanhempien malli toimii tässä tärkeänä motivaattorina: millainen perhetausta on ja minkälaisia roolimalleja kotoa on saatu.

Budjetin alikohta PTK 85/2019 vp

Yksi asia, joka johtaa myös nuorten työttömyyteen, ovat nuorten mielenterveysasiat. Nuorten mielenterveysongelmat ovat lisääntyneet merkittävästi viime vuosina, ja hoitopääsyssä on hankaluutta. Hoitopääsy on monen mutkan takana, hoito ei ole helposti nuorten saatavilla. Meillä on paljon tehtävää mielenterveyspalvelujen parantamisessa. Tässä yksi keino olisi terapiatakuun käyttöönotto kansalaisaloitteen mukaisesti. Kansalaisaloite on jo saapunut eduskuntaan, ja sen käsittely alkaa alkuvuonna.

Opintotuen tuloajan nosto on myöskin keino kannustaa tekemään töitä — toki niin, että opiskelut eivät siitä häiriinny. Täällä oli esillä myöskin tämä nuorten yrittäjyystoiminta. Olen tehnyt siitä talousarvioaloitteen, mutta on hienoa, että hallitus lisätalousarviossaan löysi tähän rahat, koska se on ollut oppilaitoksissa osittain todella tärkeä väylä tutustua yrittäjyyteen. Oppisopimuskoulutusta tulee kehittää. Sitä ei ole tällä hetkellä kovin laajalti, ja osiltaan siitä puuttuu kannustavuus. Erityisesti työnantajien suuntaan sitä pitäisi saada kannustavammaksi, ja sellaista palautetta on tullut, että pitäisi jollakin tavalla myöskin sitoutua ainakin joksikin aikaa sen työnantajan palvelukseen, joka on osallistunut koulutukseen.

On ilmiselvää, että työurien pidentämistä tarvitaan. Elinikä kasvaa koko ajan, eikä voida olettaa, että työt loppuvat aikaisemmassa vaiheessa. Tällä hetkellä meillä yhteiskunnassa on tietynlaista työsyrrintää jo yli 55-vuotiaiden osalta, ja sitä meidän pitäisi pyrkiä kaikin tavoin vähentämään nuorisotyöttömyyden ohella. Yksi keino siihen olisi työttömyysputkesta luopuminen, jolloinka yhteiskunta ei tarjoaisi suoraan sellaisia mahdollisuuksia, joihin työnantajat helposti tarttuvat ja tarjoavat ehdotusta työttömyysputkesta, jos työntekijä on jo yli 50-vuotias.

Tärkeä asia ovat osatyökykyiset, heidän työllistämisensä. Sillä on merkitystä tietenkin työvoiman saatavuuden kannalta, että me saamme kaikki mahdolliset töihin kykenevät työhön, mutta samalla myöskin heidän oman elämänlaatunsa ja toimintakykynsä kannalta.

Perheudistus on myös tärkeä huomioida. Tarvitaan työllisyyttä ja tasa-arvoa vahvistava perhevapaaudistus. Kokoomuksen mallissahan kotihoidon tuki korvataan joustavammalla hoitorahalla. Tuet riittäisivät täysimääräisinä puoleentoista vuoteen asti ja puolitetuina kolmeen vuoteen asti. Samalla se mahdollistaisi myös joustavat työsuhteet perheen tarpeiden mukaisesti.

20.14 Sofia Vikman kok: Arvoisa puhemies! Täällä on opposition taholta kysely, mistä kokoomuksen vaihtoehdossa tulisi raha näihin meidän moniin hyviin kohteisiin, joita olemme esittäneet. Kysymys on oleellinen, ja vielä kerran on syytä kerrata ero hallituksen vaihtoehdon ja kokoomuksen vaihtoehdobudjetin välillä. Tämä ero on oleellinen erityisesti, kun keskustellaan tästä työ- ja elinkeinoministeriön pääluokasta. Ero hallituksen vaihtoehdon ja kokoomuksen vaihtoehdon välillä kiteytyy työllisyyteen. Hallituksen vaihtoehto vähentää eduskunnan tietopalvelun mukaan työllisyyttä 5 000:lla, ja kokoomuksen vaihtoehdossa me olemme esittäneet eduskunnan tietopalvelun ja muiden asiantuntijoiden laskelmiin pohjautuen yli 60 000 työllistä lisää. Eduskunnan riippumattoman tietopalvelun arvio kattaa näistä uusista työllisistä 26 000. Tässä on se merkittävä ero. Tämän vuoksi — kun me lisäämme työllisyyttä mutta hallitus vähentää työllisyyttä — meillä riittäisi kestävästi rahaa myös tärkeisiin, hyviin kohteisiin lisätä ja sen lisäksi myös keventää verotusta. Tämä on aivan oleellista ymmärtää.

Sen sijaan vähän ihmettelen niitä niin kevyitä puheita, joita hallituksesta esitetään työllisyyden noston puolesta. Työllisyyden nostoa pidetään kyllä tärkeänä puheissa, mutta ne

Budjetin alikohta PTK 85/2019 vp

teot puuttuvat. Hallituksen koko hallitusohjelman uskottavuus lepää työllisyyden kasvun varassa, ja samalla kuitenkin kaikki vaikuttavat työllisyystoimet puuttuvat. Hallitus ajaa oman ohjelmansa toteutuksen kriisiin ensi vuoden aikana, jos eduskunnalle ei pikaisesti esitellä tarvittavia työllisyystoimia.

Arvoisa puhemies! Meidän kokoomuksen vaihtoehto, esittämämme työllisyystoimet, joilla päästään 60 000 uuteen työlliseen, ovat teidän vapaasti käytettävissänne. Niitä ovat myös muut asiantuntijatahot esittäneet. Arvoisa hallitus, ottakaa ja tehkää nyt näitä työllisyystoimia. Älkää kaatako omaa ohjelmaanne.

20.17 Toimi Kankaanniemi ps: Arvoisa puhemies! Kaikkien ennustelaitosten mukaan talouskasvu hyyytyy ainakin nyt kahdeksi seuraavaksi vuodeksi. [Janne Heikkinen: Ennustaja-ainesta!] Se on vakava asia. Valtiovarainvaliokuntakin toteaa, että talouskasvu, joka siis hyyytyy, on kotimaisen kulutuksen varassa, ja Suomen pankin eilinen talouskatsaus kertoi, että kotimainen kulutus on hiipumassa. Ihmisten luottamus talouskasvuun ja yleensä tulevaan on jyrkästi alentunut. Näin lukee siellä Suomen pankin raportissa. Ja kun hallitus on rakentanut työllisyyden varaan koko talouspolitiikkansa, niin tästä seuraa vakavat näkymät. Siis talouskasvu hiipuu, kotimainen kulutus hiipuu, työmarkkinat hyyytyvät, niin kuin siellä sanottiin, ja siitä seuraa työllisyyden kasvun pysähtyminen ja jopa työllisyyden heikkeneminen. Ja kun tämän varaan on rakennettu talouspolitiikka tälle hallituskaudelle, niin tarvitaan todella voimakkaita, nopeita toimenpiteitä tilanteen kääntämiseksi.

Hallitus on siirtänyt työllisyystoimenpiteet kolmikantaiseen valmisteluun, jossa työmarkkinaosapuolet ovat vahvassa asemassa. Se on periaatteessa kaunista ja hyvää, mutta tiedämme jo nyt — olen kahdelta asiantuntijalta kuullut, jotka seuraavat tuota tai ovat siellä edustajiensa kautta mukana — että noissa neuvotteluissa ei ole päästy eteenpäin tähän mennessä käytännössä ollenkaan. Ainoa tulos on ollut tuo kuntakokeilun jatkaminen eli se, että valtio käyttää rahaa tähän tarkoitukseen, mutta hyväosaiset työnantajat ja hyväosaiset työntekijäjärjestöt eivät ole vielä ottaneet minkäänlaista vastuuta tästä vakavasta tilanteesta. Vetoan siihen, että hallitus lähtee tekemään näitä toimenpiteitä, joita löytyy kyllä pitkä lista, muun muassa pääjohtaja Olli Rehnin eilen esittämiä toimenpiteitä.

Arvoisa puhemies! Aluepolitiikasta täällä ei juurikaan ole puhuttu. [Tuomas Kettunen: On puhuttu!] Kun ministeri Kulmuni oli vielä elinkeinoministerinä — tai taisi olla siinä vaiheessa, kun hän taisteli puolueen puheenjohtajuudesta — niin hän sanoi, että hän tulee pitämään huolen siitä, että aluepolitiikka ja alueellistaminen saa todella vahvan vauhdin. [Tuomas Kettunen: Kyllä!] Mitään ei ole tapahtunut, ei minkäänlaista muutosta ole tapahtunut. Näyttää siltä, että ainoa, mikä on menossa eteenpäin, on se, että metsien hakkuita aletaan rajoittamaan tämän punavihreän politiikan ansiosta, ja se jos mikä on alueellinen takaisku. Jos keskusta sen hyväksyy, niin hyvästi. Se vauhti on menossa, että ilmastopolitiikka on nyt jo voimakasta ja on edelleen kovan kiristyksen kohteena. [Tuomas Kettunen: Metsiä käytetään riittävästi!] Jos siihen menette, että metsien hakkuita ei Suomen teollisuuden tarpeita vastaavasti sallita jatkossa, niin meillä on kylmät olot tässä maassa.

Arvoisa puhemies! Olen täällä kertonut lyhyesti sen, mitä itse olen ilmastopolitiikan osalta tehnyt, ja totean sen ehkä lyhyesti vielä uudelleen. Muutin puutaloon, jossa on maa-lämpö, vaihdoin auton vähäkulutukselliseen, hankin polkupyörän, kävelen entistä enemmän, kierrätän, hankin terveellisempää ja kasvispitoisempaa ruokaa, kuljen junalla työmatkat, ja niin edelleen. Jos me kaikki, joilla on siihen mahdollisuus — minulla on tietysti hyvä mahdollisuus — tekisimme vapaaehtoisesti samalla lailla, niin me saisimmekin pal-

Budjetin alikohta PTK 85/2019 vp

jon tulosta aikaan, mutta hallitus yrittää nyt pakottaa, ajaa ihmisiä kepillä tämmöiseen ilmastopolitiikkaan, ja se ei tule tuottamaan hyvää tulosta. Se saa vastustusta. No, perussuomalaiset kun ajavat tätä vapaaehtoista, realistista ilmastopolitiikkaa, niin kannatus nousee. [Tuomas Kettunen: Mitä se on?] Tehdään koko eduskuntana järkevää ilmastopolitiikkaa. Emme me kiistä, etteikö ilmasto muutu ja tilanne pahene, mutta lääkkeet siihen eivät ole ne, jotka hallituksella on, eli että kiristetään köyhiä ihmisiä, ajetaan teollisuus maasta pois ja ajetaan hakkuut liian tiukalle.

20.22 Kimmo Kiljunen sd: Arvoisa puhemies! Tätä keskustelua vaivaa ilmiselvästi se, että me emme joko tahdo ymmärtää, mitä toinen sanoo, tai me emme aidosti ymmärrä. Kun olen nyt seurannut tätä keskustelua ja kuunnellut opposition puheenvuoroja tässä nyt peräjälkeen, minulla on yhä enemmän sellainen käsitys, että tässä ei ole kuullun ymmärtämisessä vaikeuksia muuta kuin sillä tasolla, että tahto puuttuu, ja sen takia me nyt jankutamme näitä samoja asioita.

En nyt vaivaudu lähtemään keskustelemaan ilmastomuutoksesta, mutta otan nyt esimerkiksi tämän edustaja Vikmanin hyvin vakuuttavilla äänensävyillä käytetyn puheenvuoron siitä, miten kokoomuksen budjettilinjaukset eroavat olennaisesti hallituksen tekemistä budjettilinjauksista. Kun te väitätte, että hallituksen budjettiesitys vähentää työpaikkoja 5 000 ja eduskunnan tietopalvelu on tuottanut sen tiedon ja niin edelleen ja niin edelleen, [Sofia Vikmanin välihuuto] niin me olemme aika monisen monta kertaa täällä jo tuoneet esille, että siinä simulointimallissa, ekonometrisessä mallissa, jota tuolla on käytetty, on yksi laskentaelementti, joka lähtee liikkeelle siitä, että perusturvan nosto, ennen kaikkea työttömyysturvan nosto, jo laskennallisesti tuottaa tietyn työpaikkojen vähenemisen eli työttömyyden kasvun. Eli tässä suhteessa se malli tuottaa tämän tuloksen, ja yhtä lailla me tiedämme, että siinä samassa kokonaismallissa näkyy se, että tämän budjettiesityksen kokonaisuudessa tämä ei pidä paikkaansa — sillä on myöskin kulutuskysyntää lisääviä vaikutuksia, joilla on myöskin työllisyyssefektit, seurannaisuudet ja niin edelleen. Me olemme tätä nyt yrittäneet vakuuttaa ja vakuuttaa ja vakuuttaa, että voitte poimia yhden elementin erilleen ja jankuttaa sitä täällä meille moneen kertaan, ja se muuttuu todeksi. Kyse on vielä kaiken lisäksi ennusteesta.

Toinen seikka, joka tässä tuli vastaan teidän puheenvuorossanne: Te sanoitte selkeästi — ja tämäkin on jo moneen kertaan sanottu — että tässä budjettiesityksessä ei ole yhtään selkeätä, konkreettista työllistävää tai investointeja kiihdyttävää tointa, ja otan nyt vain yhden esimerkin, mutta me voimme ottaa niitä muitakin: me olemme jo moneen kertaan todenneet, että muun muassa tämä tuplapoistojen käyttöönotto, jonka tämä hallitus tällä budjettiesityksellä tekee, tulee kiihdyttämään investointeja. Se on bonus siihen, että tehdään investoinnit tässä vaiheessa, ja se on selkeä, konkreettinen investointeja tukeva toimi, ja sillä on työllisyysvaikutuksia.

Tämä menee hyvin vaikeaksi, jos me emme voi hyväksyä sitä, että meillä on argumentit tässä, vaan me vain jankutamme ja jankutamme. Siinä mielessä toivoisin vähän niin kuin vakavampaa keskustelua.

20.25 Tiina Elo vihr: Arvoisa puhemies! Lyhyesti haluan kiittää edustaja Ikosta kaupunkien roolin korostamisesta työllisyyden edistämisessä. Meillä on myös Espoossa hyviä kokemuksia kaupungin aktiivisesta roolista työvoimapalveluiden tarjoamisessa ja yhteistyöstä TE-keskusten kanssa. Kaupungeilla on intressi työllistää omia asukkaitaan, ja kaupun-

Budjetin alikohta PTK 85/2019 vp

geilla on intressi ja mahdollisuudet rakentaa yhteistyöverkostoja oppilaitosten ja yritysten kanssa työllisyyden parantamiseksi. Myös nämä maahanmuuttajien osaamiskeskukset ovat hyvä esimerkki ja lupaavaksi osoittautunut konsepti, jonka tukemista kannattaa jatkaa.

Tosiaan, kuten edustaja Ikonenkin totesi, kuusi suurinta kaupunkia ovat tehneet hyvää, tuloksellista yhteistyötä, ja sitä kannattaa tukea jatkossakin. Edustaja Ikonen viittasi tähän kuuden suurimman kaupungin 6Aika-hankkeeseen, jonka tyyppiseltä yhteistyöltä rahoitus uhkaa nyt pudota pois, ja sen ei kannata antaa tapahtua. Eli kaupunkia todella kannattaa pitää kumppaneina ja tukea kaupunkien välistä yhteistyötä kestävän kaupunkikehityksen ja elinvoiman kasvattamiseksi.

Vielä totean, että elinvoiman tukeminen edellyttää myös riittävää koulutuspaikkojen turvaamista kaupungeissa, jotta osaavaa työvoimaa on tarjolla. Myös julkisia hankintoja voidaan käyttää työllisyyden edistämiseen. Tässäkin Espoo on ollut edelläkävijä.

Arvoisa puhemies! Lopuksi täytyy todeta vähän samaa kuin mihin edustaja Kiljunen tässä lopetti, että salissa on nyt aika moneen kertaan kuultu opposition kritiikki hallituksen työllisyyspolitiikkaa kohtaan ja hallituksen vastaukset. Ajattelen, että nyt olisi hyvä antaa hallitukselle aikaa näyttää, miten nämä toimet alkavat purra ja jatkaa sitten tätä keskustelua. [Kimmo Kiljunen: Vuoden päästä!]

Edustaja Heikkiselle myös totean, kuten tässä salissa on useampaan kertaan todettu, että ympäristölle haitallisten tukien perkaamiseen palataan ensi vuoden alussa osana energiaverouudistusta ja laajempaa ilmastotekojen pakettia, niin että siitäkin sitä keskustelua voidaan sitten jatkaa. Toki itsekkin olisin toivonut, että näissä asioissa olisi edetty vauhdikkaammin, mutta on hyvä, että oppositio tässä hallitusta sparraa, ja toivottavasti sitten tukea löytyy, kun niitä hyviä esityksiä hallitukselta alkaa tulla. — Kiitos.

20.27 Janne Heikkinen kok: Arvoisa puhemies! Ensinnäkin toivoisin edustaja Kiljuselta hieman maltillisempaa otetta sen suhteen, miten pyritte lähtemään neuvomaan oppositiota tahdon asioista. Kun katsoo teidän omaa hallitusohjelmaa, niin siellä yli 130 kertaa selvitetään asioita, laaditaan tiekarttoja, perustetaan työryhmiä. Mitä siellä ei tehdä: siellä ei tahdota, siellä ei haluta, siellä ei päätetä, jotenka kannataisi olla hieman varovaisempi siinä, miten lähtee näistä oppositiota opettamaan.

Toisekseen tässä edustaja Kettunen vieressäni tiesi kertoa, että hallituksen merkittävimmät ilmastoteot ovat vasta edessäpäin. Kun hallitusohjelmaa katsoo, niin täytyy sanoa, että tässä vaiheessa vuotta laihotus ovat kyllä silakat joulukaloiksi, koska jos hallituksen ilmastopolitiikan kunnianhimon tasoa vertaa aikaisempiin hallituksiin tässä maassa, niin se ei aivan kestä kyllä kriittistä vertailua. Toisessa hallituksessa saimme aikaiseksi ilmastolain. Viime hallituksessa saimme aikaiseksi kivihiilen kiellon, ja siitä edustaja Kettunen voi kyllä tietysti hakea kunnian omalle puolueelleen, Sipilän hallitus kun oli sitä tekemässä, mutta Marinin hallituksen CV:hen sitä ei kyllä merkinnäksi saa millään.

Arvoisa puhemies! Nyt meidän tehtävänä on pohtia täällä yhdessä uusia keinoja ilmastolämpenemisen hillitsemiseksi. Tätä työtä tulee tehdä toki rakentavasti, ja siksi olemme kokoomuksen vaihtoehtobudjetissa pyrkineet kannustamaan hallitusta tarttumaan reippaasti leikkaussaksiin ja puuttumaan paisuviin ympäristölle haitallisiin yritystukiin.

20.29 Mikko Savola kesk: Arvoisa herra puhemies! Työllisyys ja talous, ne ovat ne lähtökohdat, jotta me voimme tulevaisuudessakin menestyä. Koko Suomen voimavarojen

Budjetin alikohta PTK 85/2019 vp

käyttöönottaminen, se pohja, jolle tämä talous meille tehdään, tulee yritysten kautta, yritysten menestymisen kautta, yritysten investointien kautta. Sen avulla, että yrityksillä on luotto tulevaisuuteen, ne investoivat, ne työllistävät, me voimme ainoastaan tämä meidän hyvinvointiyhteiskuntamme jatkossakin pitää yllä ja rahoittaa.

Pienet ja keskisuuret yritykset muodostavat yli 99 prosenttia tästä meidän kokonaisyri-tysten määrästä, ja sen takia on aivan keskiössä se, kuinka nämä yritykset pärjäävät, min-
kälaisia kannusteita niille annetaan, niin että ne voivat menestyä ja tuoda meille sitä hyvää, mitä me voimme sitten täällä omilla päätöksillämme kohdentaa eri paikkoihin.

Yrittäjille on monia hyviä tekijöitä sisällä. Niitä, mitä edellisellä vaalikaudella aloitet-
tiin, on pidetty ja saatu myös uusia tekijöitä siihen, että nimenomaan pienet ja keskisuuret
yritykset hyötyvät. Edustaja Kiljunen täällä mainitsi nämä yritysten tuplapoistot. Se on
erittäin merkittävä tekijä. Tämä ei ole pelkästään tavanomaisten yritysten, vaan myös maa-
tilojen käytössä, ja tämä on hyvä, erittäin hyvä, tärkeä juttu. Samoiten sitten tämä yrittäjä-
vähennyksen säilyminen tässä kokonaispaketissa osana on sekin erittäin hyvä.

Näiden työmarkkinaratkaisujen, mitä tällä hetkellä maassa on menossa, tietysti soisi me-
nevän mahdollisimman nopeasti eteenpäin. Se, että ne menisivät maaliin ja saataisiin sitä
vakautta tänne koko maahan, on ihan keskeinen tekijä, ja tässä ei voi tietysti muuta kuin
kannustaa työmarkkinajärjestöjä siihen, että ne saavat asiat sovittua nopeasti ja sitä myö-
ten tulee sitten sekä sinne työntekijäpuolelle että luonnollisesti työnantajille myös se var-
muus siitä, mitkä nämä palkkakehitykset sitten jatkossa ovat.

Herra puhemies! Joku edustajista nosti täällä aluepolitiikan esiin. Aluepolitiikka on ni-
menomaan sitä, että koko Suomessa on edellytykset yrittää, koko Suomessa on edellytyk-
set asua ja kouluttautua, perustaa se perhe sinne. Yksi aivan keskeinen osa, minkä minis-
teri Kulmuni elinkeinoministerinä käynnisti, on tämä valtionhallinnon paikkariippumaton
työ, eli voidaan asua, tehdä töitä, toimia useilla paikkakunnilla, ja nyt sitten tämän TEMin
perässä myöskin puolustusministeri on tämän selvityksen käynnistänyt. Siellä toki on tä-
hän reppureissaamiseen totuttu jo aikaisemminkin, ja siellä on varmasti edellytyksiä myös-
kin, mutta kun meillä kerran tietoliikenneyhteydet paranevat, meillä on edellytyksiä tehdä
töitä paikkariippumattomasti, niin annetaan sille ihan reilusti mahdollisuudet. Tämä on
aluepolitiikan kannalta äärimmäisen tärkeä asia.

Aluepolitiikkaan liittyy myös se, että meillä hyödynnetään niitä luonnonvaroja, mitä
tuolla maakunnissa eri puolilla on, ja nämä metsät ovat aivan keskeinen osa sitä. Jos meillä
ei metsäteollisuus investoi eikä sitä kautta muodostu vientituloja, niin sen jälkeen meillä on
kyllä hyvin vaikeat ajat edessä, eli metsätalouden investointeihin pitää valtionhallinnon
puolelta kannustaa kaikin mahdollisin keinoin. Se, että ainespuu, se tukki ja jalostettava
puu, mahdollisimman korkealla asteella jalostetaan ja hyödynnetään, on aivan keskeistä.
Mutta sitten näitä sivuvirtoja, joita tulee, käytetään energiaksi, kuin myös sitten pienpuuta.
Metsähoidollisesti meidän pitää tehdä ajoissa toimenpiteet, ja tässä on myöskin energia-
käyttöön meille erittäin tärkeätä ja välttämätöntä polttoainetta, jonka tukipolttoaineena sit-
ten turve luonnollisesti toimii. Tämäkin on semmoinen kirous, mitä täällä kokoomuksen-
kin suunnalta aina nostetaan esiin, mutta hyvänen aika, ihmiset, tässä on tuhansia työpaik-
koja tuolla maakunnassa kiinni meillä, ja se puu palaa puhtaammin, kun siinä on turve tu-
kipolttoaineena mukana. Sen lisäksi tekniikka kehittyy, savukaasupesurit ja niin edelleen.
Olen tähän aiheeseen hyvinkin paljon tutustunut. Pidetään niistä vahvuuksista kiinni, mitä
meillä siellä on, huoltovarmuudesta, energiaomavaraisuudesta, työllisyydestä. Ne ovat
kaikki niitä meille keskeisiä asioita.

Budjetin alikohta PTK 85/2019 vp

Herra puhemies! Ihan loppuun vielä: Se, mikä tietysti tähän TEMin alaan kuuluu vahvasti, on matkailu. Matkailussa meillä on hurja potentiaali Suomessa. Meillä on erilaisia hyviä matkailukohteita. Itse tulen vahvalta matkailupaikkakunnalta Ähtäristä, ja tähän on haluttu panostaa, saada kansainvälisiä turisteja, kotimaisia turisteja. Meidän jokaisen kannattaisi tehdä vielä enemmän kotimaan matkoja, käyttää siihen rahaa, koska tällä on valtavat välilliset työllisyysvaikutukset näille paikkakunnille, missä matkailu on vahva. — Kiitos.

20.34 Tuomas Kettunen kesk: Arvoisa puhemies! Edustaja Heikkinen toi tuossa esille näitä kunnianhimoisia ilmastotekoja, ja täytyy vielä muistuttaa, mitä muuta tämän kivihiihden poistamisen lisäksi hallitus tulee tekemään: biotaloutta, kiertotaloutta. Hallitus esittää biokaasun käyttöä liikenteessä ja energiantuotannossa biokaasuohjelman toimeenpanolla, ja biokaasuohjelmaan varataan se 5 miljoonan euron lisämääräraha jo ensi vuodelle, ja hallitus päättää varata kokonaisuuteen 25 miljoonan euron lisämäärärahan sitten jatkossa.

Mutta haluan myös ottaa esille tämän metsätalouden, nimittäin tässäkin salissa on käyty tätä keskustelua ja on tuotu esille, riittävätkö meidän metsävarannot. Nyt täytyy muistaa myös se, mitä ministeri Lintilä toi tässä aikaisemmin päivällä esille. Bruttokansantuotteen 40 prosenttia tulee viennistä, ja metsäteollisuus on iso vientiteollisuus. Selluteollisuus — nämä tulevaisuuden biotuotetehtaat — on yksi ratkaisu ilmastonmuutoksen ehkäisemisessä, nimittäin nämä biotuotetehtaat tekevät sivuvirtoina jo sähköä siihen malliin, että sähköä syntyy silloinkin, kun ei tuule. Ja täytyy muistaa, että sinne sellukattilaanhan ei mene mikään tukkipuu vaan se kuitupuu, roskapuu, ja kun se kuitupuu saadaan tuolta metsästä hyötykäyttöön, niin metsät sitten kasvavat ja sitä kautta tulee sitä tukkipuuta, millä sitten edistämme mekaanisen puuteollisuuden kautta puurakentamista.

Tämä jos mikä on sitä edistyksellistä ilmastonmuutoksen ehkäisemistä, ja hallitus tekee toimenpiteitä ja työtä sen eteen, että tällä hallituskaudella nämä asiat menevät eteenpäin.

20.37 Sofia Vikman kok: Arvoisa puhemies! Edustaja Kiljuselle täytyy todeta, että kyse on siitä, aikooko hallitus tosissaan nostaa työllisyyttä ja pitää kansalaisille antamansa lupaukset. [Kimmo Kiljunen: Aikoo! — Tuomas Kettunen: Kyllä! — Kim Berg: Kyllä!] Te ette ole vastanneet kysymykseen, millä keinoin te saavutatte 60 000 uutta työllistä — nimittäin sen 60 000 uutta työllistä vaatii se, että teidän hallitusohjelmanne on uskottavalla pohjalla. Jos työllisyys ei nouse, jos näitä toimenpiteitä ei tule, teidän koko ohjelmaltanne putoaa jo ensi vuoden aikana pohja, ja se tarkoittaa todennäköisesti sitä, että koko hallitus ajautuu kriisiin, koska jo nyt hallituspuolueet ovat linjanneet esimerkiksi keskustan suulla, että jos työllisyystoimia ei tule, niin myöskään näitä luvattuja menolisäyksiä ei voida tehdä. Eli missä ovat teidän työllisyystoimenne? Niitä me täällä peräänkuulutamme.

Nimittäin on niin, että eduskunnan riippumattoman tietopalvelun mukaan tosiaankin hallituksen ensi vuoden talousarvion vero- ja sosiaaliturvamuutokset laskevat työllisyyttä 5 000 hengellä. Sitä te ette pääse pakoon. Hallitus synnyttää lisää työttömyyttä, kun sen pitäisi vähentää työttömyyttä. Hallitus ottaa lisää velkaa, kun sen pitäisi vähentää velanottoa, ja tämä on leikkaamista tulevilta sukupolvilta. Tämän vuoksi me peräänkuulutamme työllisyystoimia, ja kokoomus on myös omat toimenpiteensä esittänyt. [Tuomas Kettunen: Mitkä ne ovat?] — Ne löytyvät meidän vaihtoehtobudjetistamme, ja niille on laskettu uskottavat työllisyysvaikutukset eduskunnan tietopalvelun toimesta, ja ne ovat, arvoisa hallitus, vapaasti teidän käytettävissänne.

Budjetin alikohta PTK 85/2019 vp

20.39 Seppo Eskelinen sd: Arvoisa puheenjohtaja! Ajattelin, että en tässä osiossa käytä puheenvuoroa, mutta edustajat Heikkinen ja Vikman kyllä kannustavat nyt tämän puheenvuoron käyttämään. [Kimmo Kiljunen: Antaa palaa!]

Onneksi politiikassa on eroja ja hallituksissa on eroja. Kokoomuksen työllisyyspolitiikka on leikkauspolitiikkaa. Te siis säästätte 500 miljoonaa viemällä työttömien eläkkeet. Ansiosidonnaisesta työttömyysturvasta ei teidän mallissanne kertyisi eläkettä enää ollenkaan. Näinkö kipeästi te sitten sinne suurempiin tuloluokkiin niitä veronalennuksia haluatte, että otatte siltä pienituloiselta suomalaiselta ja edistätte edelleen eläkeköyhyyden lisääntymistä? Sen lisäksi te leikkaatte 598 miljoonaa euroa toimeentulosta, asumistuesta, työttömyysturvasta eli kaikkein köyhimmältä viidennekseltä. Tulot tippuvat, ja vähävaraiset joutuvat ahdinkoon. Tämähän on teidän ykköstyöllisyystoimenne: ajaa pienituloiset suomalaiset kriisiin? Ihmettelen kovasti. Te tartutte vain tähän 5 000 lisätyöttömän lukuun, mutta meidän työllisyysohjelmamme on aivan muuta, kun otetaan tämä irti siitä ja niitä toimenpiteitä sitten käynnistetään. [Janne Heikkinen: Mitkä ne luvut on?]

Aluepolitiikan osalta tämä hallitus tekee enemmän kuin yksikään hallitus pitkään aikoihin. Aluepolitiikkaa ovat liikennepolitiikka, koulutuspolitiikka, ja tällä hallituksella on huikat panostukset sinne. Koulutusleikkaukset: miljardi viime hallituskaudella leikattiin koulutuspolitiikasta ja samalla aluepolitiikasta — 1 miljardi — ja nyt tämä hallitus laittaa jo ensimmäisenä vuonna sinne 350 miljoonaa lisää rahaa. Palautetaan maakunnan kehittämistä rahaa kuntaliitoille työkaluksi. Jatketaan AIKO-ohjelmaa eli alueellisia innovaatioita ja kokeiluja ja kaupunkisopimusmenettelyä — 22 miljoonaa — millä on saatu äärimmäisen hyviä tuloksia kaupunkiseuduilla, ja erityisesti näillä ohjelmilla on vahvistettu niitä osaamisalueita, niin kuin Pohjois-Karjalassa metsäosaamista. Siis tämä on sitä oikeata aluepolitiikkaa, millä saadaan sitten kumipyörät pyörimään tuolla maakunnissa.

20.41 Arja Juvonen ps: Arvoisa herra puhemies! Työllisyystoimia todellakin tarvitaan. Jotta pääsemme siihen 75 prosentin työllisyystavoitteeseen, kyllä tarvitaan toimia. Hyvä, että aktiivimalli purettiin. Siitä kaikki olemme varmasti täällä olleet yhtä mieltä, ja se on ollut tosi hyvä.

Meillä on paljon Suomessa työtä, josta ei välttämättä huomata, että joku sen tekee, ja yleensä se liittyy ihmisen hoitamiseen, vanhustenhoitoon ja omaishoitoon. Perussuomalaisille on erittäin tärkeää, että perhehoitoa saadaan kehitettyä entisestään ja yhä useampi, monesti juurikin hoiva-alan henkilö, perustaa perhehoitoyrityksen, esimerkiksi hoitaa vanhuksia omassa kodissaan, että tätä työtä tuetaan ja annetaan riittävästi sitä signaalia, että työ on arvostettua. Siihen liittyvät esimerkiksi perhehoitajien palkkaus, työolot, tukeminen.

Sitten ovat myös omaishoitajat, ja paitsi että olemme esittäneet vaihtoehtobudjetissamme omaishoitajan tuen palkkiota verovapaaksi, olen tehnyt myös lakialoitteen. Tämä on toistoa viime kaudelta, ja se liittyy siihen, että omaishoitajalla tulisi olla mahdollisuus jäädä työelämästä omaishoidon vapaalle silloin, kun sen aika on. Nykyinen työsopimuslakihan sanoo, että työnantajalla on mahdollisuus antaa tätä vapaata, ja kun se ei ole velvoittavaa, niin tein siitä kirjallisen kysymyksen, jossa todettiin, että tätä ei välttämättä tiedetä. Eivät nämä työssä olevat ihmiset tiedä sitä mahdollisuutta, että he voisivat edes yrittää päästä omaishoidon vapaalle, ja silloin kun on selkeä omaishoidon sopimus, silloin on ymmärrettävää, että voisi jäädä työelämästä pois siksi hetkeksi hoitamaan läheistään. Se toki koskee kaikenlaista omaishoittoa, mutta myös näitä äkillisiä, lyhyempiä hoivahetkiä, kuten esimer-

Budjetin alikohta PTK 85/2019 vp

kiksi saattohoitoa, josta eduskunnassa on puhuttu ja josta seuraavassa asiakohdassa sitten myös varmasti puhutaan, niin että sillä hetkellä, kun hoidon tarve on suuri, läheinen voisi jäädä hoitamaan sitä läheistään.

No, sitten kysytään näin, että no, milläs palkalla sitä sitten. No, tulisi se omaishoidon tuki, mutta kyllä myös sitä on mietittävä tulevaisuudessa, millä tavalla se käteen saatava korvaus ja raha olisi suurempi kuin tällä hetkellä. Onko se sitten omaishoidon tuki, joka on verovapaa, vai olisiko se kokonaan Kelalta erillinen korvaus, että se yltäisi siihen työtuloon saakka. Mutta omaishoito säästää yhteiskunnan varoja. Se on inhimillisesti oikea tapa. Se on hyvä, hellä, lämmin tapa hoitaa sitä läheistä kotona, ja kun hallitus on linjannut, että työelämän ja omaishoidon yhteensovittamista lisätään — näin olen ymmärtänyt — toivoisin sitten kuulevani, millä tavalla tämä tullaan tekemään. Millä tavalla työssäoloa ja omaishoitoa voidaan yhdistää, että se olisi jokaiselle sitten joskus mahdollista? Uskokaa tai älkää, mutta jossakin vaiheessa me kaikki olemme omaishoitajia, [Puhemies koputtaa] eli tehdään päätöksiä siihen varautuen.

20.44 Mia Laiho kok: Arvoisa puhemies! Halusin tässä ottaa esille tämän 6Aika-hankkeen, jonka edustaja Ikonen nosti esille. Tämä hankehan kehittää uusia, fiksumpia palveluja ja toimintamalleja nimenomaan kaupunkiseuduille, ja siinä ovat mukana Helsinki, Espoo, Vantaa, Tampere, Turku ja Oulu. Sen rahoitukseen osallistuvat näitten kaupunkien lisäksi Euroopan aluekehitysrahasto, Euroopan sosiaalirahasto, valtio omalta osuudeltaan ja erilaiset hankekumppanit, joita siinä on mukana.

Tästä on saatu erittäin hyviä kokemuksia. On löydetty uusia innovatiivisia tapoja tuottaa palveluita myöskin liikennesuhteisiin. Ennen kaikkea myös ilmastotavoitteiden saavuttamisessa kaupungit ovat tehneet hyvää yhteistyötä. Kuten tiedämme, niin kaupungeissa asuu kuitenkin merkittävä määrä Suomen väestöstä, jolloinka kaupunkien elinvoimaisuudella ja sillä, miten palvelut ja järjestelmät, yhteiskuntarakente siellä toimivat, on hyvin suuri merkitys Suomen kannalta ja työpaikkojen saatavuuden ja ylipäättensä elinvoimaisuuden kannalta. Sen takia olisi todella tärkeätä, että tämän mallin jatko menisi tällä entisellä järjestelyllä.

Myöskin edustaja Tiina Elo toi esille huolensa tämän 6Aika-hankkeen osalta. Sen verran tässä haluaisin sanoa, että tähän on sitten, jos EU-rahoitus siihen saadaan, hallituksen käsissä, miten se raha kaupungeille jaetaan — kyse on tietenkin hallituksen päätöksestä jatkossa, jos EU-tuki siihen tulee. Nämä isot kaupungit ovat kuitenkin valmiit sitä myös itse rahoittamaan, ja EU:llekin on tietenkin merkitystä sillä, miten potentiaalisia kohteita tässä haussa on.

Haluan tässä vielä ottaa esille tämän edustaja Juvosen nostaman tuetun hoivavapaan, mikä on myöskin tärkeä asia, mitä kokoomus on myöskin nostanut esille. Olisi tärkeätä, että jos omainen äkillisesti esimerkiksi sairastuu, niin olisi mahdollisuus jäädä häntä hoitamaan ja sitä voitaisiin myös tukea. Yhteiskunnan kannalta se kuitenkin kokonaiskustannuksiltaan tulisi varmasti edullisemmaksi.

20.47 Kimmo Kiljunen sd: Arvoisa puhemies! Edustaja Heikkinen ojensi minua kohteliaasti esiintymään hieman maltillisemmin suhteessa tähän hallitusohjelmaan, joka on kuulemma täynnä selvityksiä. Lähdetäänkö siitä liikenteeseen, että tietysti meidän kannattaa opettaa toinen toisiamme? Ja mielelläni kuulen ohjeistuksia. Itselleni sanon näin, että paras paikka kuitenkin on aina katsoa peiliin ja sieltä oppii kaikkein eniten.

Budjetin alikohta PTK 85/2019 vp

Ehkä tästä itse asiasta, siitä, että selvityksiä on runsaasti: Eikö se, että hallitusohjelmassa painotetaan, että me selvitämme asioita, osoita nimenomaan maltillista lähestymistapaa? Ei rynnätä soitellen sotaan vaan halutaan asiat huolellisesti tutkia, selvittää ja siltä pohjalta tehdään sitten päätökset, jotka johtavat myöskin kestävämpiin lopputuloksiin. Tämä osoittaa malttia, ja minäkin haluan sen hyvin maltillisesti teille ilmaista, että tämä on se hallituksen peruslähtökohta.

Sisältö on kuitenkin hyvin selkeä siellä. Tällä hallitusohjelmalla olemme luonnollisesti panostamassa työllisyyteen, se on tässä peruslähtökohta, mutta myöskin sillä tavalla budjetti on rakennettu, että me pyrimme tulojaon tasaamiseen, se on selkeä lähtökohta tässä. Hienoa on myöskin se, että 70 prosentilla kotitalouksista tulot nousevat.

Täällä edustaja Vikman viittasi siihen, että velkaantumista, velkaantumista, se tehdään — käyttit termiä — leikkaamalla tulevilta sukupolvilta. Minusta edustaja Eskelinen täällä muotoili melkoisen hyvin, kun viittasi teidän toimiinne silloin, kun te olitte hallituksessa viime kaudella. Te leikkasitte silloin nykyisiltä ihmisiltä. Minä voin viitata suoraan teidän hallitusohjelmaanne, budjettiesitykseennekin: senkin perussisältö on leikata nykyisiltä sukupolvilta, nykyisiltä eläviltä ihmisiltä ja vielä hyvin olennaisesti, epäsolidaarisesti sillä tavalla, että te todella leikkaatte kaikkein haavoittuvimmilta ihmisiltä suomalaisessa yhteiskunnassa. Me emme tee sitä. Meillä on ero, te olette aivan oikeassa. Teidän esityksenne on erilainen kuin meidän, ja nyt me tätä puolustamme täällä maltillisesti.

20.49 Ari Koponen ps: Arvoisa herra puhemies! Työllisyystoimet ovat kyllä todella tervetulleita, sillä Suomen Pankin ennusteen mukaan talouskasvu hidastuu ensi vuonna 0,9 prosenttiin. Pankin mukaan korkeasuhdanne on ohi Suomessa ja kasvu hidastuu. Myöskään työllisyys ei Suomen Pankin arvion mukaan kasva ensi vuonna.

Mutta kuten edustaja Kiljunen toivoi, niin palataan tähän, kun joulupukki vuoden päästä kolkuttelee ovella.

20.50 Johannes Yrttiaho vas: Arvoisa puhemies! Täällä on puhuttu ilmastopolitiikasta ja oltu huolissaan ilmastotoimien vaikutuksesta talouteen ja työllisyyteen. Varmasti huoli on perusteltu, mutta niin toki ovat hiilipäästöjä vähentävät ja nieluja kasvattavat ilmastotoimetkin. Tilanne on vaikea. Eräs keino, jolla päästöjä voitaisiin vähentää globaalisti ja myös Suomessa, on huomion kiinnittäminen sotilaallisen toiminnan aiheuttamiin päästöihin, näiden määrätietoinen vähentäminen. Tässä jokainen valtio voisi tehdä osuutensa. Kioton ilmastopimuksen mukaan armeijan päästöjä ei tarvinnut ilmoittaa. Pariisin sopimuksesta tämä säännös on poistettu, joskaan sotilasvoimien päästöjä koskevaa sääntelyä siinä sopimuksessa ei ole.

Sotilastoiminta aiheuttaa 6 prosenttia maailman kasvihuonekaasupäästöistä. Yksin Yhdysvaltojen armeijan päästöt ovat suuremmat kuin monien valtioiden, siis monien kansantalouksien, esimerkiksi Suomen. Suomen Puolustusvoimien energia- ja ilmasto-ohjelman mukaan Puolustusvoimien hiilidioksidipäästöt olivat 277 000 tonnia vuonna 2017. Tästä sotilasilmailun osuus on 52 prosenttia. HX-hankkeessa vahvoilla olevan amerikkalaisen F35-hävittäjän ilmastopäästöt yhden tehtävän osalta ovat 28 hiilidioksiditonnia, kun keskivertosuomalaisen aiheuttamat hiilipäästöt vuodessa, siis vuodessa, ovat 10,3 hiilidioksiditonnia. Näissä hävittäjiä koskevissa luvuissa on siis huomioitu käytöstä aiheutuvat päästöt, ja näiden lisäksi tulee huomioida tietenkin aseiden valmistuksesta aiheutuvat päästöt.

Budjetin alikohta PTK 85/2019 vp

Arvoisa puhemies! Jos todella ollaan huolissaan ilmastosta, tulee HX-hanke ja Suomen armeijan päästöt ilman muuta ottaa kriittiseen tarkasteluun. Me, jotka haluamme vähentää päästöjä, ajamme muiden, pienemmän hiilijalanjäljen aselajien hankintoja hävittäjiä korvaamaan. Ja ehkä ne ilmastoskeptiset, jotka ovat huolissaan ennen muuta talouselämästä, voivat tehdä saman: vähemmän hävittäjiä on vähemmän rasitetta valtion- ja kansantalouteen, enemmän tilaa tuottaville investoinneille. Ja päästöjen väheneminen armeijan toiminnassa antaa ehkä aikaa ja pelivaraa muiden päästölähteiden kuriin laittamiseen. — Kiitoksia, puhemies.

20.53 Sofia Vikman kok: Arvoisa puhemies! Sen sijaan, että syytellään kokoomusta täällä oppositiossa, olennaista olisi kuulla, millä hallitus nostaa työllisyyttä 60 000 hengellä. Nimittäin hallituksen työllisyystavoite on tällä hetkellä, tämän hetken arvioiden mukaan, noin 68 000 työllisen päässä. Kokoomus haluaa parantaa työttömän asemaa, ja se näkyy myös meidän vaihtoehtobudjetissamme. Parhaiten työkykyisen, työhaluisen työttömän aseman parantaminen onnistuu työllistymisen kautta. Siksi meidän vaihtoehdossamme panostetaan siihen, että 60 000 suomalaista enemmän on töissä. Sen sijaan hallituksen vaihtoehto näyttää työllisyyttä vähentävän.

No, mitä kokoomus tekisi: sen sijaan, että uskoisimme siihen, että passivoitamme ihmisiä kotiin ja maksamme aina vaan lisää tukea, niin tähtäämme siihen, että työkykyinen ihminen voisi työllistyä. Kokoomus haluaa antaa työttömille lisää tukea työnhakuun. [Tuomas Kettunen: Hyvä!] Meistä tämä on kestävä keino parantaa työttömien tilannetta. Siksi esitämme hallitusohjelmassa työttömien pysyviin palveluihin tehtävän panostuksen tuplaamista 9:stä 18:aan miljoonaan, esimerkiksi. Esitämme paljon muitakin keinoja työllisyyden parantamiseksi.

Tämä meidän vaihtoehtomme, kokoomuksen vaihtoehto, osoittaa, kuinka valtava vaikutus paremmalla työllisyydellä on. Kun koko julkinen talous vahvistuu yli 2 miljardilla, siis kokoomuksen vaihtoehtobudjetissa, voimme keventää ihmisten verotusta, otamme miljardin vähemmän velkaa, ja silti rahaa riittää tärkeisiin kohteisiin. [Tuomas Kettunen: Keneltä leikataan?] Me tarvitsemme nämä työpaikat, joiden perään me nyt kysymme. Me tarvitsemme nämä työpaikat, jotta rahat riittävät laadukkaaseen koulutukseen, perheiden palveluihin ja ikäihmisten hyvään hoivaan.

20.56 Janne Heikkinen kok: Arvoisa puhemies! Tässä edustaja Kiljunen opetti hienosti sen, mitä selvittäminen voi parhaimmillaan olla. Se, minkä takia minä olen henkilökohtaisesti huolissani näin runsaasta selvittämisen määrästä, on luonnollisesti se, että ihmiset yleensä projisoivat omia toiveitaan näitä selvityksiä kohtaan ja luottavat siihen, että hallitus myös tekee sen, mitä se selvittää, ja tämä yleensä aiheuttaa laajalti myös epäuskoa politiikkaan jatkossa, jos nämä toiveet eivät toteudu kansan keskuudessa.

Arvoisa puhemies! Olen oppinut tuntemaan myös edustaja Eskelisen kokeneena, rauhallisena ja analyttisenä vaikuttajana, jolla on varmasti numerot hallussa. Siksi ihmettelen, miksi edustaja Eskelinen kritisoi voimakkaasti riippumattoman eduskunnan tietopalvelun ekonomistien laskelmia budjetin työllisyysvaikutuksista mutta ei samaan hengenvetoon suostu esittämään tai halua esittää sitten niitä oikeita lukuja, joita hän kuvaa mahtipontisesti täällä historiallisiksi. Pidän tätä kritiikkiä kummallisena myös siitä näkökulmasta, että vielä viime kaudella, SDP:n itsensä ollessa oppositiossa, te turvauduitte lukuisia kertoja eduskunnan tietopalvelun ammattitaitoon. [Toimi Kankaanniemi: Kyllä!] Jos epäilette näi-

Budjetin alikohta PTK 85/2019 vp

den taloustieteilijöiden näkemyksiä, mihin teillä on tietysti täysi vapaus, niin olisi varmaan myös rehellistä luopua tiedemyönteisyydestä puhumisesta siinä kohtaa. En minä lakkaa kyllä ihmettelemästä sitä, miksi taloustieteen valtavirta on aina ensimmäisenä uhrina alttarilla, jos se ei tue omia poliittisia suosituksia, kun ollaan vallassa. Meillä Pohjois-Suomessa sanotaan, että tyhjä tynnyri kumisevat äänekkäimmin, ja jotta asiantila ei olisi näin hallituksen työllisyyspolitiikan osalta, niin tuokaa nyt ne luvut rohkeasti esiin, ja käydään siitä sitten keskustelu.

20.58 Petri Huru ps: Herra puhemies! Edustajat Kettunen ja Heikkinen puhuivat ilmastotavoitteista ja niiden kohdalla kivihiilestä ja siitä luopumisesta. Käsitin melkein niin, että kumpi haluaa ottaa isomman sulan hattuunsa siitä, että siitä on luovuttu.

Tähän luopumiseen haluaisin sen verran kuitenkin sanoa, että samaan aikaan, kun me Suomessa luovumme kivihiilivoimaloista, niin länsirannikolla Porissa ja Kristiinankaupungissa oli kivihiilivoimalat, jotka olivat tehoreservissä, jonne ne eivät edes kelpaa enää, ja jos Kristiinankaupungin voimala mahdollisesti saadaan myytyä, niin se myydään suuntana ilmeisesti Kaukoita, eli jos ei täällä kelpaa edes tehoreserviin, niin se saadaan myytyä Kaukoitään, ja siellä se jauhaa sähköä 24/7, 365. Samaan aikaan rakennetaan 59 maahan 1 200 uutta kivihiilivoimalaa. Haluan tällä vain sanoa sitä, että ilmastotavoitteet ovat toki tavoiteltavia. Tehdään ilmastotekoja, mutta mietitään, miten niitä tehdään, eli käytetään maalaisjärkeä niissä eikä potkita omaa teollisuuttamme nilkoille. Se olisi ehkä taloutemme kannalta se järkevin tapa tehdä sitä. Jos samaan aikaan vielä lopetamme turpeenpolton, kuten hallitus esittää, niin ajamme energiatalouttamme ja energiaomavaraisuuttamme yhä suurempiin ongelmiin.

21.00 Tuomas Kettunen kesk: Arvoisa puhemies! Oppositio tivaa näitä työllisyystavoitteita. [Janne Heikkinen: Ja lukuja!] — Ja lukuja. — Lähdetään vääntämään pikkuisen rautalangasta.

Ensinnäkin nyt pitää lähteä siitä liikenteeseen, että tämä hallitusohjelma on hyvä yrittäjien ja yritysten kannalta, ennustettavuuden ja vakauden osalta. Tässä salissa on jo tänä päivänä monta kertaa tuotu näitä asioita esille, mutta haluan vielä kerran oppositiolle tuoda. Toteutetaan kaksinkertainen poisto-oikeus kone- ja laiteinvestoinneille. Hallitus toteuttaa listaamattomien kasvuyritysten henkilöstön palkitsemista koskevan uudistuksen, parantaa Finnvera Oyj:n takausjärjestelmää, vahvistaa Business Finlandin resursseja. Nämä ovat eräitä toimia sen suhteen, miten yrittäjille luodaan sitä vakautta ja positiivista toivon näköalaa tulevaisuuteen, annetaan yrittäjille se tulevaisuudennäkymä, että täällä kannattaa yrittää ja sitä kautta palkata lisää tekijöitä nostattamaan sitä bruttokansantuotetta ja näin ollen tuomaan lisää rahaa tähän valtioon.

Ja täytyy vielä muistuttaa oppositiota siitä, mitä tulee työn tekemiseen. Tämä hallitus: ansiotuloverotukseen tehdään ansiotason nousua vastaava indeksitarkistus, jolla estetään verotuksen kiristyminen palkkojen yleisesti noustessa. Ja vielä jos lukuja haluatte, arvon opposition edustajat, niin tosiasiaassa hallitusohjelmassa sovitun mukaisesti ansiotuloverotusta kevennetään 200 miljoonalla eurolla.

Arvoisa puhemies, minä eilen toin täällä salissa esille näitä työllisyyteen vaikuttavia toimenpiteitä, eli julkisiin työvoima- ja yrityspalveluihin on tulossa se 29 miljoonaa euroa enemmän kuin tänä vuonna, mutta eilen se ei oppositiolle kelvannut. Te ilmoititte, että tämä vain lisää byrokratiaa ja kasvattaa julkisen talouden menoja, mutta tänä päivänä se

Budjetin alikohta PTK 85/2019 vp

oppositiolle käykin — ja hyvä niin, koska nämä ovat niitä toimenpiteitä, joilla me saamme tätä työllisyyden hoitoa vietyä eteenpäin. Pitkäaikaistyöttömiä kuntakokeilujen kautta saadaan työelämän piiriin, ja mikä parasta, ei pelkästään niissä taloudellisissa luvuissa vaan niissä ihmiselämissä, että ne pitkään työttömänä olleet saavat asianmukaisen palvelun ja sitä kautta pääsevät työelämään, ja, arvoisa puhemies, siinä vaiheessa kansantalous kiittää.

21.02 Kim Berg sd: Arvoisa puhemies! En ajatellut lähteä tähän, mutta nyt tuntuu, että on pakko lähteä. Täällä on nyt penäty näitä työllisyystoimia. Hallituksella on tosiaan 25 kohdan lista, niin luetaan nyt niitä vähän jo täällä läpi.

Hallitus saa ensinnäkin tammikuussa iltakoulussa arvion kolmikantaisten työryhmien työn etenemisestä ja esityksestä työllisyyden parantamiseksi. Hallitus esittää pieni- ja keskituloisille hallitusohjelman mukaista ansiotuloverotusta. Hallitus käynnistää työllisyyspalvelujen alueelliset kuntakokeilut. Palkkatuki uudistetaan, sen käyttöä yrityksissä lisätään merkittävästi. Vuoden 20 alusta lähtien todetaan nopeat toimet palkkatuen pullonkaulojen poistamiseksi ja käytön lisäämiseksi. Käynnistetään rekrytointitukea koskeva kokeilu, jolla edistetään työttömien nopeaa työllistymistä, uusien työnantajayritysten syntyä ja yritysten kasvua alentamalla yksinyrittäjien ja mikroyritysten kynnystä rekrytoida. Työttömyysturvaa ja työttömien palveluita sekä työnhakuvelvoitetta uudistetaan tukemalla työttömyysjaksojen lyhentymistä ja lyhytaikaisen työn vastaanottamista sekä työnhakuun kannustamista. Selvitetään mahdollisuus siirtää pääosa TE-toimistojen työttömyysturvatehtävistä Kansaneläkelaitoksen ja työttömyyskassojen hoidettavaksi. Toteutetaan osatyökykyisille suunnattu työkykyohjelma, jolla helpotetaan heidän työllistymistään. Otetaan käyttöön osatyökyvyttömyyseläkkeen lineaarinen malli osatyökyvyttömyyseläkkeellä olevien työntekijöiden kannusteiden parantamiseksi ja kannustinloukun poistamiseksi. Hallitus laatii aiempia valmisteluja hyödyntäen mielenterveysstrategian, joka näkee mielenterveyden pääomana, turvaa mielenterveysoikeudet ja -palvelut, linkittää ne olemassa oleviin rakenteisiin. Hallitus antaa syksyllä 2019 esityksen työttömyysturvan lisäpäiväoikeuden alaikärajan nostamiseksi, joka on tullut yhdellä vuodella. Hallitus antaa esityksen aktiivimallin kumoamisesta, se on tullut. OKM ja TEM valmistelevat pikaisessa aikataulussa ehdotukset lyhyempien koulutuskokonaisuuksien mahdollistamisesta työssäkäyvien ja työttömyysuhan alla olevien tueksi. Perustetaan työryhmä nuorisotakuun toimeenpanon varmistamiseksi, työ käynnistyy. Hallitus helpottaa ulkomaalaisten tutkijoiden ja Suomessa opiskelevien korkeakoulututkinnon suorittaneiden sekä heidän perheidensä maahan jäämistä uudistamalla lupakäytäntöjä ja sujuvoittamalla oleskelulupaprosesseja sekä vahvistamalla korkeakoulujen ja työelämän vuorovaikutusta. Edistetään työvoiman ulkopuolella ja heikossa työmarkkina-asemassa olevien maahanmuuttajien työllistymistä laajentamalla maahanmuuttajien moniammatillisten osaamiskeskusten toimintaa. Käynnistetään laaja-alainen kansainvälisen rekrytoinnin ohjelma. Hallitus käynnistää kunnianhimoisen työperäisen maahanmuuton kokonaisuudistuksen, joka tähtää merkittävään työllisyyden kasvuun. Yritysten ulkomaalaisten avainhenkilöiden Suomeen tuloa helpotetaan siten, että avainhenkilöiden palkkaa koskeva [Puhemies koputtaa] lähdeverolaki säädetään pysyväksi ja lähdeveroprosenttia [Puhemies koputtaa] ehdotetaan alennettavaksi. — Arvoisa puheenjohtaja, tulen pönttöön jatkamaan. [Puhuja siirtyy puhujakorokkeelle — Välihuutoja — Ari Koponen: Neljä ensimmäistä jäi kuulematta! — Eduskunnasta: Koko rahan edestä!] — Viimeksi jätin kesken.

Budjetin alikohta PTK 85/2019 vp

Arvoisa puheenjohtaja! Kiritetään luovien alojen työllisyyden kasvua Business Finland -ohjelman avulla. Paikallisen sopimisen edistämiseen liittyviä esityksiä tuodaan hallitukselle kehysriiheen keväällä 2020. Työ- ja elinkeinoministeriö selvittää, miten TE-palvelut voivat neuvonnan keinoin nykyistä paremmin tukea osuuskuntamuotoista työllistymistä. Hallituksen yrittäjyysstrategian tavoitteena on monipuolistaa elinkeinorakennetta ja kannustaa kasvuun erityisesti pk-yrityksiä siten, että sekä kasvuhakuisten pk-yritysten määrä kasvaa koko Suomessa että yritykset kasvavat kaikilla toimialoilla kannattavasti ja sitä kautta luovat työllisyyttä ja hyvinvointia kattavasti koko Suomeen. Työvoiman liikkuvuutta edistääkseen hallitus antaa vielä eduskunnalle esityksen, jossa säädettäisiin puolet työnantajan maksamista muuttokustannuksista verovapaiksi. — Kiitos.

21.07 Kimmo Kiljunen sd: Arvoisa puhemies! Ja kun minä luulin, että vakuuttamalla, että tuplapoistot ovat yksi konkreettinen työllistämistoimi, olisin pystynyt vakuuttamaan opposition siitä, että hallitus todella tekee konkreettisia toimia. Kiitos, edustaja Berg — huhhuh, olipa uuvuttava lista.

Arvoisa puhemies! Minä meinasin vetää tämä puheenvuoroni pois, koska oletan, että me kaikki istumme tässä salissa emme enää tämän pääluokan vuoksi vaan seuraavan pääluokan vuoksi. Edustaja Juvonen on ainakin siitä puhunut jo moneen kertaan. Haluaisin oikeastaan vielä vain nyt viimeisenä lauseena sanoa tästä Heikkisen toteamuksesta, että kun selvityksiä paljon tehdään, niin ihmiset projisoivat niihin selvityksiin toiveitansa, ja jos ne jäävät toteuttamatta, niin tämä uskottavuuskynnys tässä tulee. Näinhän tietysti on, mutta eihän tässä hallitus ole näitä selvityksiä tekemässä muusta kuin siitä syystä, että halutaan toteuttaa ne asiat. Ne nyt vaan selvitetään. Tämä on se lähtökohta.

Näistä laskelmista vielä, 5 000:sta ja tietopalvelun laskelmista: Emme me ole niitä kritisoimassa, että se laskelma olisi sinänsä väärä. Me olemme ainoastaan todenneet, että se laskelma on rajoittunut, ja tämän minä halusin sanoa.

Minä en ainakaan tässä pääluokassa käytä, arvoisa puhemies, enää yhtään puheenvuoroa.

21.08 Janne Heikkinen kok: Arvoisa puhemies! Täällä edustaja Huru kuvaili sitä, että täällä oltaisiin Kettusen kanssa hakemassa sulkaa hattuun kivihiilen kieltämisestä. No meistä ei luonnollisestikaan kumpikaan täällä ollut siitä päättämässä, mutta toki me olemme isänmaallisina ihmisinä Kettusen kanssa ylpeitä siitä, että tämmöistä mustaa kivihiiltä ei täällä enää jatkossa tulisi polttamaan vaan meidän energiamme olisi sinivalkoista, ja uskon, että se on myös perussuomalaisillekin tärkeä asia.

Puhemies! Sitten jos mennään vielä kuitenkin takaisin työllisyyspolitiikkaan, niin edustaja Zyskowicz sanoi Helsingin Sanomissa: ”Kansanedustaja Ben Zyskowicz kuvaa tilannetta historialliseksi. ’En 40-vuotisen urani aikana muista nähneeni tällaista hallituksen budjettia, joka vähentää työllisyyttä. Ajatelkaa, jos hallitus ei tekisi mitään, meillä olisi enemmän työpaikkoja.’” Voin sikäli yhtyä tähän Zyskowiczin ajatukseen, että en toivo näkeväni oman tulevan 40 vuoden urani aikana enää sellaista hallitusta, joka vähentää tässä maassa työllisyyttä omalla budjetillaan.

21.09 Arja Juvonen ps: Arvoisa puhemies! Kyllä juuri on näin, että perussuomalaiset kannattavat sinivalkoista työllisyyspolitiikkaa.

Budjetin alikohta PTK 85/2019 vp

Mutta täällä on pakko ottaa kantaa nyt verotukseen, kun täällä kuulin, että verotus ei nouse. Hallitushan on puolustanut kovasti ensi vuoden budjettia ja korostanut, että ensi vuonna pieni- ja keskituloisten verotus kevenee, mutta eilen Elinkeinoelämän valtuuskunta Eva antoi selvityksen ja kertoi, että palkansaajien kokonaisveroaste kohoaa lähes kaikissa kunnissa, kun tienaa yli 2 650 euroa, elikkä näillä kuukausituloilla, ja että palkkatulojen verotusta kiristävät merkittävimmin vakuutettujen sosiaalivakuutusmaksujen korotukset ja kaikkien palkansaajien kulutuksen veroaste nousee. Nämä ilmenevät myös Evan verokoneesta, ja se on päivitetty vuoden 2020 luvuilla.

Kun täällä puhutaan näistä pienituloisista ja pienipalkkaisista ja keskituloisista ja erityisesti hoitajista, niin tähän kategoriaan, tähän 2 650 euroa, menee juuri se sairaanhoitaja, joka tekee sitä vuorotyötä. Nyt kun mietimme, millä tavalla me nyt sitten tuemme sitä sairaanhoitajaa, niin kyllä tämä yötyö ja viikonlopputyö ja vuorotyö vähän niin kuin harakoille menee niin sanotusti ja pakkasen puolelle, kun joutuu sitten siitä entistä enemmän vain verotetuksi. Asunnot ovat karanneet jo kauas nuorilta ihmisiltä, jo liki keskituloisilta pääkaupunkiseudulla, joka tarvitsee hoitajia, mutta sitten taas ei ole asuntoja. Asunnot ovat liian kalliita. Näillä tuloilla on kyllä sitten haasteellista perustaa perhettä ja ostaa asuntoa ja lyhentää lainaa, opintovelkaa ja asuntolainaa. Eli minusta on huolestuttavaa, jos tämä hallituksen politiikka onkin nyt sellaista, että juuri sen ahkeran työläisen, sen sairaanhoitajan, sen poliisin verotus nousee. [Kimmo Kiljusen välihuuto] — Kaikki, jotka tekevät työtä, ovat ahkeria, se ei yhtään vähennä sitä, jos minä sanon, että ahkerat sairaanhoitajat, etteikö joku muu olisi ahkera, päinvastoin, ja se on hienoa. Suomi elää työnteosta, ja laitetaan ratat pyörimään, niin kuin jo sanoin, ja kaikki vain töihin, ja kannustetaan ja innostetaan toinen toisiamme. — Kyllä verotuksen tulisi kannustaa työnteekoon. Ihan oikeasti moni hoitaja tekee sitä vuorotyötä juuri sen takia, että saa vähän enemmän rahaa käteen, mutta jos verotus nousee, niin sittenpä ei kannata lähteä siihen ylimääräiseen työvuoroon tekemään sitä keikkaa, kun se puhelin soi koko ajan.

Tosin hoiva-ala on erittäin kiitollinen ikääntyneille hoitajille ja niille, jotka ovat eläkkeellä. Minulla on hyvin paljon tuttuja, jotka käyvät tekemässä työvuoroja, eläkkeellä olevat hoitajat, ja he kyllä pelastavat tämän yhteiskunnan. Jos 50 plus -vuotias kokee ikärasismia siellä työmarkkinoilla, niin eläkkeellä oleva hoitaja pelastaa Suomen yhteiskunnan menemällä sinne yövuoroon tekemään sitä. Me tiedämme sen kaikki, ja se on omakin kohdaloni varmasti sitten eläkeiässä, että lähtee niitä keikkoja tekemään. [Puhemies koputtaa]

Mutta tähän vastausta: nouseeko se verotus vai ei? — Kiitos, arvoisa puhemies.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Arvoiset edustajat, tuli tuossa ahkeroinnista mieleen, että tällä hetkellä on 115 puheenvuoroa tälle illalle. Jos ne ovat kaikki 3 minuutin mittaisia, se tarkoittaa noin kuutta tuntia töitä tässä ahkeroinnissa.

21.13 Hannu Hoskonen kesk: Arvoisa puhemies! En halua puhemiehen ylityötä jatkaa omalta osaltani kovin pitkään, jos se minusta on kiinni, mutta pakko on sanoa, arvoisa puhemies, sen verran, että kun tässä on keskusteltu näistä erilaisista vaihtoehtoista, miten ihmisiä työllistetään, niin kiitän edustaja Bergiä erinomaisen pitkää, hengästyttävän pitkää luettelosta. Luulisin siitä ainakin jotakin hyvää löytyvän, en jaksakaan uskoa, että tuossa listassa jotain pahaa olisi. Se kaikki on varmasti hallitusneuvotteluissa hyvin havaittu ja pitkään pohdittu ja kuultu valtava määrä asiantuntijoita. Sen listan pahantahtoisuuteen en kyllä edustaja Juvosenkaan erinomaisen puheenvuoron jälkeen jaksakaan uskoa.

Budjetin alikohta PTK 85/2019 vp

Mitä tulee verojen kevennykseen, niin minusta on vähän outo tilanne, että jos hallitusohjelmassa on sanottu, että pieni- ja keskituloisille keskitetään verohelpotukset — mikä siinä nyt sitten pahaa on? Pitäisikö ne keskittää niille, joilla on paljon tuloa, mikä nähdäkseni on kokoomuksen linja? [Timo Heinonen: Höpsis!] Kokoomus on aina halunnut keskittää veronkevennykset isoihin tuloihin, [Timo Heinonen: Nyt rauhoittukaa!] jos sieltä tulee paljon enemmän hilloa niin sanotusti. — Arvoisa edustaja Heinonen, toivon, että saan puhua loppuun, koska minä en teidän puheenvuorojanne ole kyllä häirinnyt.

Joka tapauksessa, arvoisa puhemies, on tärkeää huomata se, että se ihminen, joka menee töihin ahkerasti aamulla, illalla, yöllä, on se päivämme sankari, joka tekee Suomen hyväksi paljon töitä. Ja uskon vahvasti, että kun työmarkkinajärjestöt, arvoisa puhemies, parhailaan neuvottelevat tuposopimuksesta — sinne annettakoon täydellinen neuvottelurauha, niin kuin on aivan oikein — ettei sielläkään pöydässä ole pahantahtoisuutta, että tämä valtio nimeltä Suomi saatettaisiin isoihin vaikeuksiin. Siihen minä en usko, vaan uskon näihin pitkiin, hyviin neuvotteluihin, joissa siellä asiantuntijat miettivät, mikä on Suomelle paras, enkä usko, että siellä on pahantahtoisuutta yhtään.

Toivon, että näin joulun alla meillä olisi sen verran sitä hyvää sydäntä, että nähtäisiin, että kaikki suomalaiset tekevät arvokasta työtä ja ennen kaikkea että sen kaiken takana on oma menestys ja Suomen menestys ja rehellinen verojen maksaminen. Se kannattaisi muistaa.

En pidätä arvoisan puhemiehen aikaa tämän enempää. Kiitän parhaani mukaan.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Arvoisa edustaja, minulla loppuu työvuoro kymmeneltä tänään tässä.

21.15 Sofia Vikman kok: Arvoisa puhemies! Esimerkiksi edustaja Berg luetteli täällä pitkän listan toimia. Joukossa oli ihan hyviäkin ja mahdollisesti työllisyyttä parantavia toimia, mutta kyse on mittakaavasta. Kyse on siitä, että peräänkuulutamme laskelmia työllisyysvaikutuksista. Oletteko todella sitä mieltä, että näillä nyt hallituspuolueiden edustajien luettelemilla toimilla tulee se tarvittavat 60 000 työllistä lisää? [Kimmo Kiljunen: Parastamme yritämme!] Uskotteko todella, että tässä ovat ne riittävät toimet? [Kim Berg: Uskomme!] Onko kaikki todella tässä, ja onko myös keskusta sitä mieltä, että työllisyystoimet on nyt tehty [Tuomas Kettunen: Töitä on tehty!] eikä muuta tarvita, että lisätoimenpiteitä työllisyyden parantamiseksi ei hallitukselta tarvita?

Tämä on kyllä uutinen, jos näin on, nimittäin teidän hallitusohjelmanne lepää sen työllisyystavoitteen saavuttamisen varassa, ja siihen todella vielä on matkaa, ja lisätoimia tarvitaan. Toivon ja luotankin, että hallituspuolueista edes keskusta tulee pitämään vastuullisen taloudenpidon puolia ja on sanansa mittainen siinä, että vielä lisää työllisyyttä parantavia toimia tulee, koska jos ei tule, niin sehän tarkoittaisi sitä, että hallitusohjelman toteuttaminen kriisiytyisi jo ensi vuoden aikana. [Kimmo Kiljunen: Ja sitähan te toivotte!]

21.17 Mia Laiho kok: Arvoisa puhemies! Hallitus on asettanut tavoitteekseen julkisen talouden menojen ja tulojen tasapainon vuonna 2023, ja se edellyttäisi työllisyysasteen nostoa 75 prosenttiin. Kuten täällä on ollut jo esillä, niin eduskunnan riippumattoman tietopalvelun laskelmien perusteella hallituksen ensi vuoden budjetti laskee työllisyyttä 5 000 hengellä. Työllisyys olisi siis parempi, jos hallitus ei tekisi mitään. Onkin perusteltua kysyä,

Budjetin alikohta PTK 85/2019 vp

onko hallitus oikeasti tosissaan nostamassa työllisyyttä ja lunastamassa ihmisille antamansa lupaukset menolisäyksistä, joita on budjetissa paljon.

Kokoomus julkaisi jo elokuussa ehdotuksensa toimista, joilla Suomeen saataisiin vähintään 60 000 uutta työllistä. Eduskunnan tietopalvelun arvioimat kokoomuksen työllisyystoimet lisäävät työllisyyttä 26 000 hengellä verrattuna hallituksen budjettiesitykseen. Kokonaisuutena kokoomuksen kaikkien työllisyystoimien voidaan arvioida tuovan yli 60 000 työllistä. Tämä kokoomuksen lista osoittaa sen, että Suomessa ei ole pulaa tepsivistä työllisyyskeinoista, vaan rohkeudesta ja kyvystä käyttää niitä. Ilman kunnianhimoisia tavoitteita niitä ei myöskään saavuteta. Työn tekemisen on aina oltava kannattavaa sekä työntekijöille että työnantajille. Työ ja työntekijät on saatava kohtaamaan paremmin, ja työntekijöitä tarvitsemme lisää Suomessa ja tarvitsemme lisää joustavuutta työpaikoille.

Kerron tässä seuraavaksi — kun täällä aikaisemmin jo listattiin hallituksen keinoja — kokoomuksen keinoja, millä tavalla päästäisiin siihen tavoitteeseen.

Ensinnäkin porrastetaan ansiosidonnainen työttömyysturva. Uudistetaan työttömyysturvaa niin, että turva on työttömyyden alussa parempi ja sitten laskee portaittain työttömyyden pitkittyessä. Parannetaan sosiaaliturvaa, mutta samalla hillitään työttömyysturvameinojen kasvua. Tulonsiirtojen verotuksen ja palveluiden kokonaisuuden on tärkeää kannustaa ottamaan työtä vastaan.

Työttömien palveluja pitää kehittää tukemaan työllistymistä. Erityishuomio on kiinnitettävä nuoriin — siitä on täällä jo ollutkin puhetta, nuoret pitää saada nopeasti työn syrjään kiinni — ja myös maahanmuuttajien työllisyyden parantamiseen, koska siellä työttömyys on suurta. Myös työmarkkinoiden ikäsyrijintään on puututtava, ja yksi keino siinä, muun muassa, on työttömyysputken poistaminen. Kevennetään myös ansiotuloerotusta, jolloin parannetaan kannustavuutta ottaa työtä vastaan.

Jatketaan varhaiskasvatuserätyöajan alentamista. Se tuo tasa-arvoisesti meidän kaikki lapset varhaiskasvatukseen piiriin ja myöskin vanhemmille kannustimia ottaa työtä vastaan.

Toimeentulotuen asumiskustannusten omavastuun palauttaminen kannustaisi etsimään kohtuuhintaisempaa asuntoa. Edullisemman asunnon löytämistä tuetaan kohdentamalla tuetut vuokra-asunnot paremmin kaikkein pienituloisimmille. Ihmettelen, mikä suuri vastustus vasemmalla laidalla on sitä kohtaan, että kohdennetaan tuetut vuokra-asunnot paremmin kaikkein pienituloisimmille. Sitä en ole ymmärtänyt, miksi sellainen vastustus on. Asumistukimenoja pitää hillitä. Ne ovat huimasti kasvaneet viime vuosina.

Ulosoton suojaisuuden korotus kannustaisi myös työn vastaanottamiseen. Toteutetaan työllisyyttä ja tasa-arvoa vahvistava perhevapaaudistus. Mahdollistetaan paikallinen sopiminen kaikissa yrityksissä. Lisätään ja vahvistetaan työttömien henkilökohtaista palvelua. Kehitetään palkkatukea ja sen kohdentamista. Sosiaaliturvauudistus on se, mitä on paljon odotettu. Vielä ei ole tietoa siitä, miten sitä tullaan tekemään. Jatkuvan oppimisen koulutuksen malli. Työperäisen maahanmuuton lisääminen, sitä tarvitaan. Osaavaa työvoimaa lisää. Helpotetaan työn perässä muuttavien tilannetta. Osatyökykyiselle polkuja työelämään, ja yrittämisen edellytyksistä on huolehdittava. Suomi tarvitsee lisää investointeja.

Tässä kokoomuksen keinoja työllisyyden parantamiseksi.

21.22 Toimi Kankaanniemi ps: Arvoisa puhemies! Kiitos edustaja Bergille, joka kävi tuon pitkän listan läpi. Luin sen tässä joku aika sitten ihan rauhallisesti harkiten jokaisen kohdan ja totesin, että paljon on selvityksen takana. Noita selvityksiä on tässä vuosikymmenten aikana täällä tullut kuultua aika paljon, mutta toimenpiteet ovat puuttuneet. Nytkin

Budjetin alikohta PTK 85/2019 vp

odotan toimenpiteitä. Puoli vuotta on hallitus istunut, mutta vain kaksi tai oikeastaan vain yksi asia, tämä poistoasia, on mennyt päätökseen asti. On oikein, että aktiivimalli kumottiin, mutta sehän heikentää työllisyyttä, ei paranna.

Sitten siellä on kyllä aika ihmeellisyyksiä: muuttokustannusten verotuksen puolittaminen, sanoitte niin. Nyt en muista ihan, miten itse sen luin, mutta eihän kai muuttokustannuksia veroteta, kun ne ovat kuluja? Eivät ne ole tuloa työttömälle, jos hän muuttaa paikakunnalta toiselle. Joo, mutta se siitä.

Todellakin, toimenpiteitä eikä vain pelkkiä luetteloita ja suunnitelmia.

Arvoisa puhemies! Lyhyesti tästä hiilivoimalakysymyksestä. Tietojeni mukaan Kiinassa on rakenteilla 1 171 uutta valtavan isoakin hiilivoimalaa, Intiassa rakennetaan 446:ta, Filippiineillä 60:tä, Turkissa 93:a ja EU:n alueellakin rakennetaan 27:ää uutta hiilivoimalaa. Jo olemassa olevat määrät ovat valtavia, esimerkiksi Kiinassa vähän yli 2 600, ja Suomessa ajetaan alas. Ihan hyvä, ajetaan pois, mutta ei sillä kyllä saada aikaiseksi mitään ilmastomuutosta, kun Suomessa pari kolme voimalaa ajetaan alas, mikäli vihreät, jotka Helsinkiä hallitsevat, siihen suostuvat. Se on häpeä, että vihreiden, sosiaalidemokraattien ja kokoomuksen johtama Helsinki edelleen lämpiää hiilellä.

Eli tässä tarvitaan kyllä kansainvälistä otetta nyt. Hallitus on pannut kotimaan kuristuksen todella tiukalle, mutta nämä muut maailman maat ja alueet sen kun vaan lisäävät hiilen polttoa. Tämä on sellaista politiikkaa, joka siirtää Suomesta työpaikkoja ja tuotantoa pois, jos näin annetaan mennä. Siksi vetoan hallitukseen, että painostakaa niitä globaaleja toimijoita ja näitä suuria saastuttajia älkääkä kurittako suomalaista maaseudun vähävaraista ihmistä. Tehän olette turpeenkin panemassa kieltoon, [Puhemies koputtaa] ja se on myös järjestön homma. [Tuomas Kettunen: Puhe oli kivihielestä!]

21.25 Timo Heinonen kok: Arvoisa herra puhemies! Hyvät edustajakollegat ja muut paikallaolijat! Olin ajatellut, että en enää tänne puhujapöytäntöön tule, mutta edustaja Hoskosen puheenvuoro oli sen verran levoton, että oli pakko tulla sitä hivenen kommentoimaan.

Ymmärrän, että keskustalaisilla on hieman paha olo vasemmistohallituksen panttivankina. [Kimmo Kiljusen välihuuto] Piti kysyä edustaja Hoskoselta, onko todella niin, että teille keskustassa 2 300 euroa saava työntekijä on suurituloisen. Kun hän äsken kovasti arvosteli, että kokoomus on vain suurituloisten etua ajamassa ja puolta pitämässä, mutta ensi vuonna, edustaja Kettunen — kun teidät on tuoreimpana keskustalaisena tänne komennettu keskustelua seuraamaan — edustaja Kettunen, ensi vuonna kaikkien niiden suomalaisten, joiden palkka on 2 300 euroa, työn verotus tulee kiristymään. Eikä niitä ihmisiä itse asiassa kiinnosta se, mistä se veronkiristys tulee, tuleeko se välillisistä toimenpiteistä, joita viime hallituskaudella kompensoitiin, vai mistä, vaan ihmisiä oikeasti kiinnostaa se, että heidän käteen tuleva tulonsa pienenee ensi vuonna. Siihen syyllinen on Marinin hallitus, joka ei halunnut tätä korjata, ei edes siinä vaiheessa, kun hallitusohjelma oli avoinna. Olisi voinut katsoa, että eivät ne 2 300 euroa tienaa nyt niin kovin suurituloisia ole.

Meillä Suomessa keskipalkka on noin 3 500 euroa, eli kaikkien keskipalkkaisten työn verotus tulee kiristymään. Mediaanipalkka Suomessa on noin 3 000 euroa, eli kaikkien heidän työn verotus tulee ensi vuonna kiristymään. Ja yleisin palkka — yleisin palkka — Suomessa on noin 2 600 euroa, ja heistä joka ikisen työn verotus tulee ensi vuonna kiristymään. Tämä nakertaa ostovoimaa, ja keskituloiselle perheelle esimerkiksi noin 320 euroa jää ensi vuonna vähemmän käteen kuin on jäänyt tänä vuonna. Ei tästä pääse, arvon keskustalainen, eroon, että tämä on tosiasia, että te annatte jo näin pienituloisten... Siihen tu-

Budjetin alikohta PTK 85/2019 vp

loryhmään kuuluvat esimerkiksi tarjoilijat, ahkerat tarjoilijat, jotka tekevät työtä usein iltaisin, öisin, pyhisin ja muulloin. Heidän kaikkien verotus tulee ensi vuonna kiristymään. [Kim Berg: Mikä olikaan opposition vaihtoehto?] — Mitä tekee? Opposition vaihtoehto oli se, että me olisimme tehneet tämän teidän kevennyksenne, joka kohdistui siis vain alle 2 600 euroa saaville, ja me olisimme tehneet heille tuplakevennyksen ja keventäneet jok'ikisen suomalaisen työtä tekevän ja eläkettä saavan verotusta niin, että heille olisi ensi vuonna jäänyt enemmän käteen kuin tänä vuonna. Ei vähemmän, niin kuin Marinin hallitus tekee, vaan enemmän.

Sen lisäksi te arvon keskustalaiset olette hyväksyneet sen, että polttoaineveroa kiristetään yhtenä yönä noin 7 senttiä. Se tekee aikamoisen loven niiden ihmisten pussiin, jotka vielä hetki sitten teitä kannattivat. [Kim Bergin välihuuto — Janne Heikkinen: Maaseutu maksaa!] — Maaseutu maksaa. — Työssäkäynti on entistä kalliimpaa niille ihmisille, jotka autoa joutuvat käyttämään. Maitoa viedään navetasta meijerille, se maksaa entistä enempi. Loppupelissä ruoka maksaa entistä enempi, ja tämän kaiken keskusta on kuitannut.

Kotitalousvähennystä leikataan 500 euroa. Tavalliselta perheeltä 500 euron leikkaus kotitalousvähennykseen.

Arvoisa puhemies! Suomalaisen keskipalkkaa saavan eli noin 44 000 euroa palkkaa saavan veroprosentti on 2,5 prosenttiyksikköä suurempi kuin Euroopan vertailumaissa. Eli kyllä meillä veroja maksetaan paljon. Ja arvon keskustalaiset, kun teillä on hyvät kokemukset Juha Sipilän edellisestä hallituksesta, mikä tuotti tähän maahan 140 000 työpaikkaa, kun työn verotusta alennettiin, kannustettiin palkkaamaan, kannustettiin tekemään hieman lisää työtä ja uusia työpaikkoja syntyi, niin miksi te hyppäsitte tällaisen vasemmistohallituksen kyytiin? Eivät näytä suomalaiset enää teihin luottavan edes sitä, mitä vielä keväällä luottivat.

21.30 Janne Heikkinen kok: Arvoisa puhemies! Täällä keskustelussa aikaisemmin edustaja Juvonen nosti ilokseni Evan eilen julkaistun verokoneen vuodelle 2020, josta kävi kiistattomasti ilmi se kansakuntaamme kurjistava asia, josta olemme kokoomuksessa kantaneet huolta läpi tämän budjettikäsittelyn. Evan laskelmien mukaan palkansaajien kokonaisveroaste kohoaa lähes kaikissa kunnissa yli 2 650 euron kuukausituloilla. Me siis puhumme keskiluokasta, emme mistään ökyrikkaista, kuten edustaja Hoskonen provosoivassa puheenvuorossaan antoi ymmärtää. Ymmärrän toki sen, jos täällä eduskunnassa on päässyt hieman oma maailmakuva laitostumaan, kuten vaikuttaa olevan Hoskosella tai hänen puoluekollegallaan Anne Kalmarilla, joka kertoo aina siitä, kuinka kokoomus ajaa ainoastaan rikkaille veronalennuksia, jotta he pääsisivät ulkomaanmatkoille. Tästä ei ole kysymys. Näillä vuosituloilla ihmiset pohtivat arjessaan sitä, miten he voivat maksaa esimerkiksi lastensa harrastuskulut — ei siellä pohdita mitään ulkomaanmatkojen menetyksiä tai niistä päästä näillä tuloilla vielä suuremminkaan haaveilemaan, vaikka he välillä lomansa olisivat kyllä ansainneet. Me kokoomuksessa olemme huolissamme siitä, että hallitus jättää kuun lopuksi vähemmän käteen tuloista niille ahkerille hoitajille, ahkerille opettajille, ahkerille rekkakuskeille ja muille kansakuntamme selkärangan muodostaville ihmisille, jotka ansaitsisivat pitää oman työnsä hedelmät, jotta voisivat kehittää itseään, perhettään ja omaa lähialuettaan.

Budjetin alikohta PTK 85/2019 vp

21.32 Jari Myllykoski vas: Arvoisa puhemies! Kiitoksia edellisestä verbaalisesta suorituksesta. Aina ihailen sitä, kun ihminen osaa ilmentää puheensa päämääriä ja tarkoituksia, mutta nyt aivan pieni palaute: kyllä meillä julkisella sektorilla on niitä niin sanottuja keskituloisia ihmisiä, jotka tervehtivät tämän hallituksen linjausta siitä, että kuntapuolelle annetaan rahaa, jolla voidaan kattaa lomarahojen leikkaus ja lomarahat voidaan tästä hetkestä alkaen ja tämän hallituksen toimesta palauttaa, jotta perheille voidaan mahdollistaa ehkä se ulkomaanmatka taikka ehkä lasten sadevaatteet.

Mutta jotta ei tulisi väärinymmärrystä: Minun pitää arvostaa kyllä eduskunnan tietopalvelua. En voi ainoakaan sanaa sanoa, ettenkö luottaisi sen laskelmiin. Olen itse tässä salissa käyttänyt niitä laskelmia, joita olen saanut eduskunnan tietopalvelulta, ja vedonnut niihin, mutta sitten aina kriittisesti myös katson sitä, minkälaisia vertailulukuja ja mihinkä minä olen halunnut heiltä niitä lukuja. Niitä tulee täsmälleen sen mukaan, niitten kriteerien perusteella, mistä minä olen pyytänyt tietoja. Eduskunnan tietopalvelu ei levitä eikä revitä vaan antaa niitä omia toteamuksiaan sen perusteella, mitä on pyydetty. Tästä olisi ehkä hyvä käydä keskustelua, ovatko ne kriteerit sellaisia, mutta minä tunnen hieman, voisiko sanoa, onko se nyt myötähäpeää tai jotakin, että kun meillä on sellainen järjestely kuin eduskunnan tietopalvelu, niin tässä salissa me käymme kiistelyä siitä, onko oikein tai väärin. Ehkä sitten kannattaa enemmänkin käydä sitä keskustelua ja meidänkin täällä hallituksen puolella pitäisi kysyä, onko teillä ollut oikeat luvut, minkä perusteella eduskunnan tietopalvelu on lopputulokseen tullut. Silloin päästäisiin oikeaan mittasuhteeseen, että nyt ei haukuttaisi jotakin tai ei arvosteltaisi jotakin laskelmamekanismia ja arviointia vaan oltaisiin asian ytimessä.

21.35 Tuomas Kettunen kesk: Arvoisa puhemies! Kiitoksia edustaja Heinoselle hyvästä sparrauksesta. Tästäpä päästäänkin sitten liikenteeseen.

Kun te olitte viime vaalikaudella mukana hallituksessa, niin silloinhan alkukaudesta toteutettiin etupainotteisesti tuntuva kevennys tuloverotukseen. Näin tehtiin. Kysyittekö silloin, onko tähän varaa? Ette kysyneet. Siinä ajassa veronkevennysten etupainotteisuus oli viime vaalikaudella mahdollista, koska hallitus oli silloinkin sitoutunut vahvistamaan työllisyyttä, ja nyt on vastaavanlainen tilanne, [Timo Heinonen: Ei!] mutta tällä kertaa tuloveroalennuksen sijaan satsataan muun muassa lapsiperheisiin, koulutukseen, pienituloisiin eläkeläisiin, perusväylänpitoon ja turvallisuuteen. Tälläkin kertaa tämä kaikki rahoitetaan työllisyyttä vahvistamalla. Tämä kaikki rahoitetaan työllisyyttä vahvistamalla. Miten tämä onnistuu? Tämä onnistuu tällä tulevilla budjetilla, elikkä tämä hallitus tulee panostamaan tutkimus-, kehitys- ja innovaatiotoimintaan, kansainväliseen toimintaan — Business Finland, työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonalalla keskeinen toimija — näitä asioita vahvistetaan.

Mitä ministeri Lintilä toi tänään aikaisemmin esille? 40 prosenttia bruttokansantuotteen tulee vientiteollisuuden kautta, ja se, kuinka me saamme luotua tähän maahan vientiteollisuutta, lähtee liikenteeseen siitä. Edustaja Heinonen tuolla jo naureskelee, koska tietää, että tämä on todellisuutta, ja me uskomme siihen, että näillä hallituksen toimilla tähän maahan saadaan uutta teollista toimintaa.

Edustaja Myllykoski on tuonut esille tässä salissa eilen ja tänään sen, että tehtäisiin teollisuuspoliittinen ohjelma parlamentaarisesti, ja olen kannattanut sitä ja toivon, että edustaja Heinonenkin kannattaa, koska näillä konkreettisilla toimenpiteillä me saamme lisää työ-

Budjetin alikohta PTK 85/2019 vp

tä tähän maahan ja sitä kautta lisää verotuloja, joilla me maksamme nämä hyvinvointiyhteiskuntamme kustannukset.

Yksi semmoinen teollisuuden ala on muun muassa metsäteollisuus eliikkä nämä tulevaisuuden biotuotetehtaat, mitä Äänekoskelle on jo rakennettu, Kemiin on tulossa, toivottavasti — tai anteeksi, ei toivottavasti, vaan kun tulee — Kainuuseenkin 500 000 tonnin sellua vuositasolla tuottava sellutehdas. Nämä ovat niitä konkreettisia asioita, millä me saamme työtä ja vaurautta tähän yhteiskuntaan.

21.38 Jenna Simula ps: Arvoisa puhemies! Työllisyyskeskustelussa olisi muistettava huomioida se, että ihmisten pitäisi myös tulla toimeen tekemällään työllä. Osa-aikaiset matalapalkkatyöt tietysti kaunistavat tilastoja, ja samaa tekevät työvoimapolitiittiset harjoittelet ja palkkatuettu työ.

Täällä on aiemmin viitattu myös Saksan tilanteeseen, missä työttömyysaste on pienentynyt roimasti, mutta samalla palkkaerot ovat nimenomaan kasvaneet ja lähes 30 prosenttia työskentelee osa-aikaisesti. En siis ihan heti olisi ottamassa Saksasta mallia tässä asiassa.

Arvoisa herra puhemies! Huomauttaisin myös tästä kovasti kehitusta työllisyyskokeilusta, joka pyörittää käyntiin nyt toista kertaa. En näe järkevänä sitä, ettei tunnuta löytävän toimivia toimintatapoja vaan joudutaan tekemään kokeilua toisensa perään. Pahimmillaan se on rahan tuhlausta, mikäli ei onnistuta löytämään keinoja, joilla saadaan ihmisille tuottavia töitä. Suomalaisten olisi siis päästävä oikeisiin työpaikkoihin ja saatava työstään sellaista palkkaa, jolla tulee toimeen ja pystyy elättämään perheensä.

21.39 Heidi Viljanen sd: Arvoisa puhemies! Olen tässä pitkään seurannut tätä keskustelua, ja sympatiat tietysti arvoisille edustajakollegoille, että jatkatte ja jaksatte tätä työllisyyskeskustelua täällä käydä, mutta toki myös sympatiat ovat niiden kollegoiden puolella, jotka jossain tuolla odottavat sitä ehkä yhtä ainoaa puheenvuoroaan ja miettivät, että eikö tuo koskaan lopu. Ja pahoittelut siitä, että tähän soppaan myös itse nyt lusikkani laitoin, mutta odotan tässä vakavasti sosiaali- ja terveysministeriön hallinnon alaa, jonka pitäisi olla seuraavana, mutta tuntuu, että se karkaa koko ajan kauemmas ja kauemmas, ja siellä asiaa olisi puhuttavana.

Mutta toki haluaisin muistuttaa, kun nyt työllisyydestä puhutaan, että nimenomaan siellä sosiaali- ja terveysministeriön hallinnon alla meillä on todella iso reservi niitä ihmisiä, jotka meidän tulisi saada työhön ja mukaan tähän yhteiskuntaan. Me olemme lukeneet tällä viikolla lehdistä: viime vuonna 261 huumekuolemaa, 61 enemmän kuin edellisenä vuonna. Alkoholistia puhumattakaan: kuinka paljon se aiheuttaa meillä työkykyisille työkyvyttömyyttä? Nämä ovat semmoisia asioita, joita ratkotaan sosiaali- ja terveysministeriön hallinnon alalla, puhumattakaan kehitysvammaisista, vammaisista, heidän potentiaalistaan: Siellä on täysin työkykyisiä ihmisiä, kun heille vain löytyy sopivaa työtä. On osatyökykyisiä, joita nyt yritetään työllistää, ja tämä on tärkeätä työtä siinä, että me saamme niitä ihmisiä sieltä mukaan tähän yhteiskuntaan ja tekemään työtä, maksamaan veroja.

Olen itse tehnyt työni päihdekuntoutuksen parissa, ja monta kertaa me ajattelemme, että ne kaverit ovat juuri niitä kaikkein toivottomimpia, ei niistä ole yhtään mihinkään. Mutta kun heille annetaan mahdollisuus ja heille luodaan sitä toivoa, heille annetaan paremmat edellytykset tähän maailmaan, se tapahtuu hoidon ja kuntoutuksen kautta, ja voin kertoa kokemuksesta, että on hienoa saada viestejä näiltä ihmisiltä, kun he ovat olleet vuosia puh-

Budjetin alikohta PTK 85/2019 vp

taana, ilman päihkeitä, kouluttautuneet erilaisiin ammatteihin: sairaanhoitajiksi, vartijoiksi, lähihoitajiksi, kirjastotyöntekijöiksi, vaikka miksi. He maksavat veroeuroja, maksavat velkaansa pois, huostaanottoja puretaan, ja tämä jos mikä on meidän julkisen talouden kannalta äärettömän merkittävää. Näistä asioista turhan vähän tässä salissa puhutaan. Tämän halusin tuoda esiin, vaikka se nyt ei varsinaisesti tähän kuulu, mutta kun työllisyydestä puhutaan, niin meidän pitää jokainen kivi ja kanto kääntää, ja siellä meillä on semmoista potentiaalia, jota toivon, että hyödynnetään.

21.42 Kim Berg sd: Arvoisa puhemies! Edustaja Vikman kyseli, onko tässä ne kaikki työllisyystoimet. Haluan nyt vielä muistuttaa siitä, että itse uskon, että kolmikantaisilta työryhmiltä ja sieltä pöydistä voi alkuvuodesta tulla vielä vaikka yhtä pitkä lista näitä työllisyystoimia, eli tämä ei välttämättä ole se täydellinen lista tällä hetkellä.

Sitten, mitä tulee tähän keskusteluun tästä käteenjäävästä osuudesta, mikä on minun mielestäni kaikista tärkein asia — se, mitä ihmiselle jää käteen, on tärkeämpää kuin se, nousevatko verot vai laskevatko verot, siitä ollaan varmaan kaikki samaa mieltä — niin kuten ministeri Kulmuni maanantaina useaan kertaan ilmoitti, niin valtiovarainministeriön laskelmien mukaan ostovoima nousee 70 prosentilla suomalaisista.

21.43 Ari Koponen ps: Arvoisa puhemies! Edustaja Heinonen nosti puheessaan esiin tärkeän asian eli kotitalousvähennyksen. Hallitus aikoo tosiaan toteuttaa kotitalousvähennyksen kaventamisen. Kotitalousvähennyksen leikkaaminen on selvässä ristiriidassa hallituksen omien harmaan talouden purkamiseen ja elintärkeään työllisyyden paranemiseen liittyvien tavoitteiden kanssa. Kotitalousvähennys auttaa perheiden arkea ollen elintärkeä myös tuhansille vanhuksille esimerkiksi kodin siivouksen osalta. Tämä muutos tuo näille vanhuksille yli 200 euron lisälaskun vuodessa. Edustaja Kiljunen, leikkaus kohdistuu juuri niihin ihmisryhmiin, jotka eivät ilman apua pärjää.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Yleiskeskustelu on päättynyt ja asian käsittely keskeytetään. Anteeksi — edustaja Myllykoski.

21.44 Jari Myllykoski vas: En olisi ollut pahoillani, jos nyt olisi puhemies jyrännyt. — Pakko kysyä edustaja Koposelta niistä tuhansista pienituloisista eläkeläistä: montako te tunnette?

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Nyt on yleiskeskustelu päättynyt. — Edustaja Kiljunen.

21.44 Kimmo Kiljunen sd: Nimi mainittiin. Upeaa, että me pääsemme puhumaan siitä seuraavasta asiakohdasta.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Nyt on yleiskeskustelu päättynyt ja asian käsittely keskeytetään.

Yleiskeskustelu päättyi ja pääluokan käsittely keskeytettiin.